TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 40 (1391) 1976 RUGSĖJIS - SEPTEMBER 30 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275 - 4672

Atgaivos dienos

Dyla ne tik daiktai, bet ir žmonės. Kadaise romėnų akmuo garsėjo įrašu "Pro patria molor" — už tėvynę dylu. Dabar tokiu įrašu galėtų būti pažymėti nebent pavergtosios Lietuvos akmenys, kuriuos dilina sunkios pavergėjų mašinos, kariuomenės tankai, milicijos autovežimiai . . . Šiaurės Amerikos bei kitų laisvų kraštų akmenys, jeigu ir dyla, tai ne nuo vergijos, o nuo laisvės mašinų. Kaip ten bebūtų, akmenys, nors ir dyla, yra atsparesni už mus, žmones, kurių vardai įrašomi į paminklinius akmenis. Žmones dilina ne mechaniniai, o gyvenimo ratai. Dilina ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Ypač dvasiškai. Gerose laisvės sąlygose organizmas paprastai turi visas reikalingas sąlygas augti ir spirtis visokiem vėjam, bet jo žmogiškoji siela, vidinis gyvenimas, palyginti, gana greitai išsenka. Tai yra patyrę ypač tie, kurie sunkiu darbu įsikūrė laisvės kraštuose. Taip, jie daug pasiekė materialinėje srityje, bet mažai praturtėjo dvasiniame horizonte. Visos jų pastangos buvo sutelktos materialiniam įsikūrimui, dėlto mažai teliko laiko ir jėgų dvasinėm vertybėm. Daug ką ištiko kultūrinis atsilikimas, sumenko domesys dvasiniams dalykams, išseko vidinė versmė, gaivinanti religinį, tautinį ir aplamai visą humanistinį žmogaus gyvenimą.

* * *

Daugeliu atvejų taip įvyko, nes žmogus dyla. Kaip fizinis, taip ir dvasinis gyvenimas reikalingas nuolatinio atsinaujinimo. Kai atsinaujinimo procesas sulėtėja, prasideda išsekimas ir ankstyvas senėjimas. O kai tas procesas visai sustoja, viskas pasidaro nebeįdomu, įsismelkia dvasinis suakmenėjimas. Tada ir tėvynė meilė pasidaro akmeninė. Patriotas, kovojęs ilgus metus už Lietuvos išlaisvinimą, ilgėjęsis žydro tėvynės dangaus, sodrių jos laukų, — tampa visiškai indiferentišku žmogumi, kurio nejaudina nei likusių brolių bei seserų kančios, nei jų pagalbos šauksmas, nei dusinanti vergija. Tokių reiškinių apsčiai galima rasti ypač ten, kur mūsų tautiečiai nedalyvauja lietuviškame gyvenime ir pasitenkina kasdienine rutina. Tokiose sąlygose sudilimas būna gana greitas. Iš pažiūros tokie tautiečiai atrodo kaip ir visi kiti lietuviai, bet savo viduje nebėra tie patys. Patriotinė ugnis, kuri anksčiau gaivino juos ir vertė jaudintis dėl Lietuvos kančių, išblėso, palikdama tiktai pelenus. Tai atsiliepia visame jų gyvenime ir atsispindi net šeimoje. Toks išsekimas yra visų grėsmė, bet ji labiausiai ir giliausiai paliečia tuos, kurie neturi lietuviškos aplinkos arba nuo jos šalinasi. Dalyvaujantieji lietuviškame gyvenime turi nuolatinę galimybę vis atsinaujinti, gaivinti savo lietuviškumą, kurstyti vidinę ugnį. Nors tas gaivinimasis ir nėra intensyvus, tačiau pakankamas pusiausvyrai išlaikyti.

* * *

Šalia kasdieninių lietuviškumo apraiškų, kaip spauda, kultūriniai renginiai, organizacinė veikla ir t.t., yra nekasdieninių, kurie stipriau paliečia visus. Tokie nekasdieniniai reiškiniai yra didžiosios šventės — dainų, tautinių šokių, sporto, meno. Jos sutelkia dideles mases tautiečių ir prabyla stipria kolektyvine kalba. Jau pats tautiečių telkinys veikia žmogų gaivinančiai. Pvz. Argentinos lietuvis, nematęs Lietuvos ir niekad nedalyvavęs dideliuose tautiečių telkinuose, patekęs į tautinių šokių šventę Čikagoje, pajuto gilų širdies sujudimą. O ir visus kitus tokios šventės giliai sujudina. Prie tokių nekasdieninių švenčių priklauso ir Kanados Lietuvių Diena. Tai metinis įvykis, kuris sutelkia kartais tūkstančius lietuvių ir tampa tautinės atgaivos diena. Ta proga tautiečiai pajunta gaivinančią dvasią ir iškiliose pamaldose, ir neeiliniame religiniame žodyje, ir plataus masto kultūriniuose renginiuose, ir pramoginiuose susitikimuose. Visa tai veikia gaivinančiai, atnaujinančiai. Visi iš naujo pajunta, kad esame vienos tautos žmonės, susiję bendru likimu, kad Lietuva yra ta versmė, iš kurios teka visus jungianti vidinė srovė. Tokia atgaivos diena š.m. spalio 10 bus Montrealyje. Iš programos matyti, kad užsimota gana plačiai, įjungtos beveik visos mūsų kultūrinio gyvenimo šakos. Tai teikia pagrindo manyti, kad šventė bus sėkminga. Ją taipgi lydės mažesnio masto renginys — spaudos vakaras Ontario Londone, kuris tolimu aidu atsilieps į tas pačias lietuviškas aspiracijas. **Pr. G.**

KANADOS ĮVYKIAI — Premjero kelionės

Premjeras P. E. Trudeau pradėjo ofenzyvą savo kritusiam prestižui atstatyti penkias dienas trukusiu apsilankymu Princo Edvardo saloje ir Naujajame Brunswicke. Tačiau abiejose provincijose jis susilaukė šalto sutikimo ir netgi viešų demonstracijų N. Brunswicko Saint John mieste. Neapykantą premjerui ir jo vyriausybei daugiausia reiškia unijų nariai, nepatenkinti atlyginimų kontrole. Princo Edvardo saloje unijų vadai atsisakė pasiūlyto pokalbio su P. E. Trudeau. Saint John mieste demonstrantai taip pat nešiojo plakatus, smerkiančius Antiinfliacinę Tarybą, kuri prižiūri kainų bei atlyginimų kontrolės vykdymą. N. Brunswicko Chatham vietovėje premjeras P. E. Trudeau aštriai puolė unijas jungiantį Kanados Darbo Kongresą, reikalaujantį kontrolės atšaukimo. Pasak P. E. Trudeau, KD Kongreso vadai nepasiūlo jokio recepto kovai su infliacija ir netgi nepažada nereikalauti atlyginimų didinimo 50-70%, jeigu kontrolė būtų atšaukta. Infliacija šiuo metu jau yra sumažinta iki 8%. Jei Kanados Darbo Kongresas įsipareigotų ją sumažinti iki 4%, kainų bei atlyginimų kontrolė tada būtų nereikalinga.

Montrealyje triukšmą sukėlė gerokai suvaržytas imigrantų vaikų įsileidimas į angliškąsias mokyklas. Jį padiktavo 1974 m. liepos 31 d. priimtas įstatymas nr. 22, liečiantis prancūzų kalbos pripažinimą oficialia Kvebeko privincijos kalba. Angliškoms mokykloms yra nustatyta mokinių kvota. Be to, jie egzaminų keliu turi įrodyti anglų kalbos mokėjimą. Šiais mokslo metais egzaminų į katalikiškas mokyklas su anglų dėstomąja kalba neišlaikė didokas būrys mokinių. Kadangi šiuo atveju mažesnė kontrolė yra stojantiems į angliškąsias protestantų mokyklas, daug katalikų tėvų jas pasirenka savo vaikams. Problemą sudaro reikalavimas, kad tokie tėvai raštu atsisakytų katalikų tikėjimo. Šiuo klausimu specialų raštą arkivyskupui P. Gregoire pasiuntė septyni itališkų parapijų kunigai. Jų duomenimis, katalikybės jau atsisakė net 2.500 vaikų tėvai, kurie nebūtų taip pasielgę, jeigu jų vaikai būtų galėję lankyti angliškąsias katalikų mokyklas. Arkiv. P. Gregoire pažadėjo šį klausimą rūpestingai išstudijuoti ir duoti oficialų atsakymą. Bene ryškiausiai problemą nušvietė Kanados vyskupų konfe-

(Nukelta į 8-tą psl.)

Los Angeles, Kalifornijoje, šokėjai penktojoje tautinių šokių šventėje Čikagoje š.m. rugsėjo 5 dieną
Nuotr. Omero Burzdžiaus

Brazinskų žodis iš Niujorko

Pranas ir Algirdas Brazinskai surengė spaudos konferenciją, kurioje išdėstė savo odisėją

Abu Brazinskai, tėvas ir sūnus, š.m. liepos 11 d. išskridę iš Turkijos, per Romą, Lisaboną pasiekė Venecuelą, kur galėjo pasilikti vieną mėnesį. Jausdamiesi ten nesaugiai, suplanavo kelionę į Kanadą. Jon skristi galėjo be vizos, nes turėjo Turkijos pasus. Rugpjūčio 24 d. jiedu išskrido "Pan-American Airlines" lėktuvu per Niujorką. Čia turėjo persėsti į "American Airlines" lėktuvą ir iš Kennedžio aerodromo nuvykti į La Guardia aerodromą. Anot Algirdo Brazinsko, "paklydom". Taip jiedu atsidūrė pas gen. konsulą A. Simutį, susirado VLIKo pirm. dr. K. J. Valiūną, S. Kudirką ir ryžosi pasilikti JAV-se. Algirdas nuvyko į Worcesterį, pas savo sužadėtinę Bernadetą Miliauskaitę, su kuria susirašinėjo dar būdamas Turkijoje. Su ja susituokė rugsėjo 2 d. ir laikinai apsigyveno pas savo žmoną. Kažkam įskundus, policija Algirdą suėmė ir nugabeno į kalėjimą Bostone. Pr. Brazinskas pats užsiregistravo imigracijos įstaigoje Niujorke ir buvo uždarytas kalėjime. Dr. K. J. Valiūno dėka už $10,000 užstatą abu buvo paleisti ir pradėta įteisinimo byla, kuri gali būti labai ilga.

Spaudos konferencijoj, kuri įvyko dr. K. J. Valiūno bute rugsėjo 23 d., Pr. Brazinskas perskaitė šį pareiškimą. **Red.**

Mielieji tautiečiai, broliai ir sesės lietuviai!

Mes, Pranas ir Algirdas Brazinskai, prieš šešerius metus sėkmingai prasiveržę pro geležinę uždangą, sunkioje ir ilgoje kovoje, viso pasaulio lietuvių patriotinių jėgų paramos, o taip pat turkų patriotų draugiškos pagalbos dėka, nugalėję visas sovietų spendžiamas pinkles bei statomas kliūtis, pasiekėme laisvus Amerikos krantus ir esame laimingi, kad šiandien pirmą kartą turime galimybę tiesiogiai susitikti su laisvosios lietuvos spaudos ir radijo atstovais.

Pirmiausia mes norime perduoti pavergtos, bet nepasidavusios ir kovojančios Lietuvos brolišku sveikinimus patrioti-nei lietuvių išeivijai laisvajame pasaulyje ir prašymą dar vieningiau bei ryžtingiau visais įmanomais būdais paremti pavergtus brolius ir seseris kovoje už laisvę ir nepriklausomybę ir pagrindines žmogaus teises. Lietuvių tautos kova už tautinį išlikimą, savo kalbos, kultūros, religijos ir aplamai lietuviškos tapatybės išsaugojimą bei valstybinės nepriklausomybės atstatymą yra teisėta ir teisinga kova, kuri anksčiau ar vėliau apsivainikuos pergale.

* * *

1940 m. birželio 15 d., kai sovietų imperijos tankų ir išbadėjusių kareivių, kaip pasiutusių šunų, voros užplūdo gimtąją Lietuvą, aš, Pranas Brazinskas, buvau šešiolikametis jaunuolis ir savo akimis mačiau, kaip buvo sunaikinta Lietuvos valstybinė nepriklausomybė. Mums, jau po nepriklausomybės saule užaugusiai lietuvių kartai, Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė buvo savaime suprantami, įgimti ir amžini dalykai. Deja, 1940 m. birželio 15 d. visa tai buvo paminta po rusų imperialistų tankų vikšrais. Aš supratau, kad tai tik pradžia lietuvių tautos tragedijos, kad ne tik Lietuvos valstybinei nepriklausomybei, bet ir pačiai lietuvių tautos gyvybei gresia mirtinas pavojus. Aš mačiau, kaip komunistinė Rusija ir fašistinė Vokietija kėsinasi okupuoti ir aneksuoti Lietuvą. Visi tų Lietuvos kaimynų imperialistiniai kėslai ir genocidiškos užmačios kilo iš to fakto, kad tos šalys buvo valdomos diktatūrinių klikų ir tų šalių žmonių sąmonė bei sąžinė buvo sukaustyta, o dašnai ir iškraipyta totalitarinių režimų.

Tada aš prisiekiau visas savo jėgas, visas pastangas, visą savo gyvenimą pašvęsti kovai prieš komunistines ir fašistines diktatūras, prieš betkokį totalitarizmą, imperializmą, šovinizmą, prigimtų ir religinių žmogaus teisių paneigimą. Mano idealas visad buvo laisva, nepriklausoma, demokratinė, vieninga Lietuva.

Savo priesaikai aš likau ištikimas 1941 m. birželio sukilime (jame buvau sužeistas), 1941-1944 m. rezistencijoje prieš hitlerinius grobikus ir 1944-1954 m. partizaniniame kare prieš rusiškus bolševikinius okupantus. Kovoje aš nebuvau vienas. Tų, kurie jautė ir galvojo panašiai kaip aš, ir davusių priesaiką iki mirties kovoti už tėvų žemės laisvą rytojų buvo dešimtys tūkstančių. Tai buvo daugiausia jauni vyrai ir moterys, pilni tikėjimo ir ryžto. Ir kaip buvo skaudu matyti juos krintant didvyriškose kovose su žymiai didesnėmis priešo pajėgomis, apsupime susisprogdinant granata ar pasiliekant paskutinį šovinį sau. Ir ką reikėjo pergyventi matant, kai iš apsupimo išneštas sužeistas draugas miršta, ir paskutiniai žodžiai sustingę jo lūpose — "Tegyvuoja Laisva Lietuva!" Visa tai pilnai suprasti gali tik tas, kas pats patyrė viso to laikotarpio siaubą ir didvyriškumą.

* * *

1949 m. žiemą mano tėvelis partizanas Stasys Brazinskas žuvo kautynėse su enkavedistais. 1947 m. pavasarį aš, Pranas Brazinskas, buvau sužeistas, suimtas ir ištremtas į Sibirą. 1950 m. pabėgęs iš Sibiro konclagerių, slaptai sugrįžau į Latviją, o paskui į Lietuvą ir vėl aktyviai dalyvavau tautiniame pasipriešinime.

Buvau suimtas 1955 m. ir vėl 1963 m. 1967 m. mane ištrėmė į Kazachstano konclagerius be teisės sugrįžti į tėvynę Lietuvą. Turkestano antikomunistiniams draugams padedant, 1968 m. pavasarį pavyko pabėgti iš Kazachstano tremties ir slaptai apsigyventi Uzbekistane. Tenai aš įsijungiau į vietinių mahometonų ir Krymo totorių rezistencinę veiklą, slaptai palaikiau ryšius su Lietuvos rezistenciniais sąjūdžiais ir planavau prasiveržimą į Vakarus, nes sovietų imperijoje KGB vistiek mane surastų ir sunaikintų.

Aš taip pat norėjau, kad mano sūnus Algirdas Brazinskas išsiveržtų iš vergijos pančių, prieš kuriuos kovodamas žuvo jo senelis ir prieš kuriuos aš kovojau visą savo gyvenimą. Aš

(Nukelta į 6 psl.)

Pasaulio įvykiai

ŠVEDIJOS PARLAMENTO RINKIMAI BAIGĖSI NETIKĖTA STAIGMENA — premjero O. Palmės socialdemokratų pralaimėjimu. Socialdemokratai Švediją valdė nuo 1932 m., o premjeras O. Palmė — pastaruosius septynerius metus. Šiame laikotarpyje Švedija tapo socialistine valstybe, pagarsėjusia įvairiomis gerovės programomis, atnešusiomis augštą gyvenimo lygį, bet ir labai didelius pajamų mokesčius. Dėl jų užsienin išvyko pasaulinio garso susilaukęs filmų kūrėjas I. Bergmanas, prieš juos balsą kėlė pasižymėjusi švedų rašytoja A. Lindgren. Politiniame Švedijos gyvenime susidarė du blokai — socialistinis ir nesocialistinis. Pirmajam priklausė premjero O. Palmės vadovaujami socialdemokratai ir juos jau šešeri metai remiantys komunistai, antrajam — centro, liberalų ir konservatorių partijos. 1973 m. rinkimuose abu blokai parlamentan pravedė po 175 atstovus, krašto valdymą palikdami premjerui O. Palmei. Šiuose rinkimuose opozicinių partijų blokas parlamente išsikovojo 180 vietų, socialdemokratai — 152, komunistai — 17. Taigi, rinkimus 180:169 atstovų santykiu laimėjo jungtinė opozicija. Pergalę jai atnešė nežymus 0,7% rinkėjų nusisukimas nuo socialdemokratų. Naujojo premjero pareigos, atrodo, teks centro partijos vadui T. Falldinui. Dėl socialdemokratų pralaimėjimo nesutaria priežasties ieškantys komentatoriai. Premjeras O. Palmė žadėjo didinti atominių elektros jėgainių skaičių Švedijoje, bet prieš jas pasisakė centro partijos vadas T. Falldinas. Tačiau jo partija šiuose rinkimuose prarado keturis atstovus. Matyt, daugiau įtakos turėjo liberalų vado P. Ahlmarko pažadas sumažinti pajamų mokesčius jauniems įstaigų tarnautojams, darban įsijungiančioms moterims. Jo partija savo atstovų skaičių padidino penkiais. Švedijos komunistų vadas L. Werneris teigia, kad rinkimų rezultatai yra susieti su posūkiu į dešinę, kuris šiuo metu jaučiamas ne tik Švedijoje, bet ir visame pasaulyje. Valdžios pasikeitimas neatneš ypatingų reformų, nes socializmas Švedijoje turi pergilias šaknis. Su socialdemokratų palikimu bus priversta skaitytis ir naujoji nesocialistinė vyriausybė. Galimas dalykas, ji šiek tiek sumažins centrinę krašto kontrolę, duos daugiau laisvės privačiai iniciatyvai, atsisakys O. Palmės praktikuotos užsienio politikos, kuri daugeliu atvejų būdavo labai palanki komunistams, ypač Vietnamo karo metais.

DAUGUMOS VYRIAUSYBĖ

JAV valstybės sekr. H. Kissingeris ir P. Afrikos respublikos premjeras J. Vorsteris bendromis jėgomis privertė kapituliuoti Rodezijos premjerą I. Smithą. Jis įsipareigojo per dvejus metus įvesti daugumos vyriausybę, kurią sudarys šio krašto gyventojai negrai, savo skaičiumi visiškai užgožiantys 275.-000 baltųjų. Pirmiausia bus įsteigta valstybės taryba, vadovaujama baltojo. Pusė jos narių bus baltieji, pusė — negrai. Ji turės paruošti naują Rodezijos konstituciją ir pravesti parlamento rinkimus. Valstybės taryba taipgi sudarys ministerių tarybą, turinčią negrų daugumą ir negrą premjerą. Trys pagrindinės ministerijos — krašto apsaugos, teisingumo ir vidaus reikalų bus paliktos baltųjų vadovybei. Su laikinosios vyriausybės tarybų sudarymu turės būti nutraukti negrų partizanų veiksmai, atšauktas prekybinis Rodezijos boikotas, paskelbtas Jungtinių Tautų. H. Kissingeris įsipareigojo suorganizuoti apie $2 bilijonų fondą investacijoms remti ir kompensacijoms užtikrinti. Šis planas turės būti įgyvendintas su kaimyninių negrų valstybių vadų pritarimu. Penki tokie vadai, posėdžiavę Zambijoje, šį planą jau spėjo atmesti. H. Kissingeris tikisi pakeisti jų nuomonę.

NAUJAS PREZIDENTAS

Libano prez. S. Franjiehas savo pareigas perleido naujajam prez. E. Sarkiui, kurį jau prieš ketvertą mėnesių buvo pasirinkęs parlamentas pilietiniam karui sustabdyti. Priesaiką jis davė ne sostinėje Beirute, o Čturos kurorte, kuris yra visiškoje Sirijos karių kontrolėje. Naująjį prezidentą remia palestiniečių PLO organizacijos vadas Y. Arafatas, Sirija ir Egiptas. Y. Arafato įsakymu dvi palestiniečių grupės sustabdė karo veiksmus, bet juos tęsia kairieji mahometonai. Šiuo metu tvirtesnes pozicijas pilietiniame kare turi krikščionys ir juos remiantys nuosaikieji mahometonai, nes jiems į pagalbą atėjo Sirija ir Izraelis. Amerikiečių "Time" žurnalo pranešimu, Libane jau keturis kartus slapta lankėsi Izraelio krašto apsaugos min. Š. Peresas, o vieną kartą buvo atvykęs net ir premjeras Y. Rabinas. Jų pokalbiai su krikščionių bei nuosaikiųjų mahometonų vadais baigėsi Libano blokada — Izraelio karo laivai sustabdė ginklų įvežimą palestiniečių ir kairiųjų mahometonų grupėms. Už šią paslaugą Izraeliui buvo perleista pasienio zonos kontrolė Libane iki Litanijos upės, kur seniau viešpatavo palestiniečiai partizanai. Sakoma, kad šį susitarimą remia ir Sirija, sumažindama savo divizijų skaičių prie Golano augštumos.

BENDRAS ŽYGIS

Sovietų Sąjunga įsipareigojo į erdvių tyrimą įjungti ir satelitinių kraštų kosmonautus. Konkrečiai tai liečia Bulgariją, Vengriją, R. Vokietiją, Lenkiją, Rumuniją, Mongoliją ir Kubą. Kosmonautų paruošimas bus atliktas prie Maskvos esančiame J. Gagarino centre. Žemėn po aštuonių parų skrydžio "Sojuz 22" nusileido veteranas kosmonautas plk. Bykovskis ir inž. Aksenovas. Programą šiam skrydžiui buvo paruošusi Sovietų Sąjunga ir R. Vokietija, kurios foto aparatu buvo daromos nuotraukos. Tarptautinis kosmonautų bendradarbiavimas neatneša nieko naujo, nes jį jau pradėjo amerikiečių astronautai ir sovietų kosmonautai. Svarbesne naujove laikytinas amerikiečių erdvėlaivis "Enteprise", prieš porą savaičių parodytas visuomenei. Į erdves jis pakils raketų pagalba, o žemėn grįš kaip sklandytuvas ir galės būti panaudotas apie 100 kartų. Erdvėlaivyje yra vietos dviem astronautam ir keturiem keleiviam. Orbiton aplink žemės rutulį juo bus galima nuvežti erdvių laboratorijos dalis, jas ten sumontuoti, sutaisyti sugedusius dirbtinius satelitus. Bandymai su "Enterprise" erdvėlaiviu bus pradėti sekančiais metais, o pirmasis skrydis į erdves įvyks 1979 m. pradžioje.

VANDUO MARSE

Amerikiečiai mokslininkai, remdamiesi erdvėlaivio "Viking 2" duomenimis, paskelbė, kad Marso šiaurinį ašigalį sudaro sušalusio vandens ledkalnis. Iš to jie daro išvadą, kad Marse gal net yra daugiau vandens, negu Žemės planetoje. Jų nuomone, visas Marsas — ištisas ledkalnis, kurio viršūnės išlenda šiaurės ir pietų ašigaliuose, o vidurinėje dalyje ledą dengia gruntas ir akmenys. Ašigalių srityje ledo storis gali siekti šešias dešimtąsias mylios.

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis
2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata $10.00, pusmetinė—$6.00. Rėmėjo prenumerata $15.
Skelbimai ruošiamam numeriui primami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: $10.00 per year, $6.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

★ **KRIKŠČIONIJA** yra vietovinių krikščioniškųjų bendruomenių, jaučiančių vienybę viena su kita, visuma. Tokią mintį pabrėžė Paulius VI akivaizdoje gresiančių pavojų K. Bendrijos vienybei, kalbėdamas tikintiesiems Šv. Petro bazilikoje. Vietovinė krikščioniškoji bendruomenė, anot jo, yra vyskupija, kurios nariai buriasi apie savo vyskupą ir klauso jo vadovavimo. Vyskupijos padaliniai — parapijos, per kurias tikintieji yra pilnai įjungiami į Dievo Bendriją kaip veiksminga ir integrali jos dalis. Kiekvienas tikintysis turi suprasti, kad Dieviškoji Apvaizda jam yra skyrusi tą, o ne kitą bendruomenę, kurioje jis turi tapti Bendrijos piliečiu. Todėl kiekvienas turi mylėti savo parapiją kur ir kokia ji bebūtų. Dievo Bendrija yra kuriama iš augštybių, veikiant Šv. Dvasiai, ir taipgi statoma iš apačios, žmogaus pritarimu ir kūrybingu jo sąžinės atsaku į Šv. Dvasios kvietimą. Viena šio laikotarpio tragedijų esanti ta, kad tradicija, kuri buvo iki šiol viena Bendrijos vienybę cementuojančių jėgų, dabar kaikuriais atvejais tampa ardančiu elementu. Dėkingumas mūsų tikėjimo pirmtakams už tai, ką jie sukūrė, mums didelėmis aukomis perteikė, yra rimtas pagrindas tradicijos meilei. Supratimas, kad tradicija yra ne tik ryšys su mūsų senoliais, bet ir mūsų tikėjimo apsauga, yra šios meilės pagrindas. Tai meilė, kuri turi daug sveikų ir stiprių šaknų mumyse. Tačiau nepajėgumas daryti skirtumo tarp esminių ir neesminių tikėjimo tradicijų ir nepajėgumas suprasti, kad jokia kita Bendrijos tradicija nėra taip svarbi kaip paklusnumas teisėtajai jos vadovybei, sudaro pačiai Bendrijai ir jos nariams didelį skausmą.

★ **KOMUNISTINĖJE KINIJOJE** yra apie 800 milijonai gyventojų. Per paskutiniuosius 25 metus ten buvo išžudyta 63 milijonai žmonių, jų tarpe daug krikščionių. Šiuo metu ten veikia tik viena katalikų šventovė, skirta užsieniečiams ambasadų tarnautojams. Laisvojoje Kinijoje, Taiwane, yra 894 katalikų šventovės; veikia Fu Jen katalikiškas universitetas, kuriame mokosi 11.000 studentų; veikia dvi katalikiškos kolegijos, 26 katalikų gimnazijos, 8 katalikų vadovaujamos technikos mokyklos, daugelis katalikų pradžios mokyklų ir 26 katalikų vadovaujamos ligoninės. Komunistinėje Kinijoje visi vyskupai, kunigai, vienuolės yra kalėjimuose arba slapstosi. Laisvojoje Kinijoje darbuojasi vienas kardinolas, 16 vyskupų, 764 kunigai ir 1.256 seselės.

★ **BALTIMORĖS KUNIGŲ SEMINARIJON** šiais metais įstojančių skaičius pašoko 60%. Visdėlto bendras klierikų skaičius padidėjo tik 14%, nes visa eilė iš seminarijos išstojo arba buvo atleisti. Seminarijos vadovybė duoda šias kandidatų pagausėjimo priežastis: 1. sustiprintas bei pagyvintas pašaukimų jieškojimas; 2. geresnis klierikų traktavimas, kreipiant dėmesį į jų reikalavimus ir elgiantis su jais kaip sau lygiais suaugusiais žmonėmis; 3. pritaikymas studijų metodų bei programos vyresniems kandidatams, kurie yra apie 30 m. amžiaus ar vyresni.

★ **1976 M. JAV IR KANADOS BENDRIJŲ METRAŠTIS** rodo, kad šiuose kraštuose 1974 metais 132.287.450 gyventojų priklausė kokiai nors religinei grupei. Tai vienu milijonu daugiau nei 1973 m. Nuostabiai per tą laikotarpį pagausėjo "Jesus Christ of Latter Day Saints" (mormonų) Bendrija — 21,5%. Katalikų per tą patį laikotarpį pagausėjo nuo 48.465.438 iki 48.701.835 arba 0,5%. Taipgi naujais nariais pagausėjo kelios mažesnės evangelinės bendruomenės, tačiau didžiosios protestantų Bendrijos ir toliau rodo savo narių skaičiaus mažėjimą.

★ **RELIGINIŲ TEISIŲ GYNIMUI JAV TEISMUOSE** vyriausioji Kolumbo vyčių taryba įsteigė fondą. Šis fondas įsteigtas vyriausiojo Kolumbo vyčio John W. McDevitt skatinimu kovai prieš bendruomenės supasaulietinimą, kuris paneigia visas tikinčiųjų moralines vertybes ir tarnauja agnosticizmui bei ateizmui. Kun. Virgil Blum, SJ, Katalikų Sąjungos už Religines bei Pilietines Teises pirmininkas, išreiškė džiaugsmą šiuo Kolumbo vyčių žingsniu, kuris rems ir jo vadovaujamą sąjungą.

★ **UŽ MORALIŠKUMĄ KOMUNIKACINĖSE PRIEMONĖSE DRAUGIJA**, kurios prezidentas yra kun. Morton A. Hill, SJ, o pirmininkas — rabinas dr. Julius Neumann, įsteigė Valstybinių Įstatymų prieš Nedorumą Centrą Niujorke. Šis centras telkia medžiagą, kuria gali pasinaudoti teisėjai bei advokatai, kovoją prieš nepadorumą. Centro direktorium paskirtas Anthony G. Simonetti, buvęs Niujorko valstijos prokuroras. Jo pagalbininkė yra advokatė Nancy E. Graham. Centras užsimoja pirmiausia parašyti studiją apie konstitucines įstatymų ribas kovoje prieš nedorumą. Kai šis darbas bus užbaigtas, du kartus į metus bus peržiūrimas ir papildomas bei atnaujinamas naujomis žiniomis bei įžvalgomis. Tokiu būdu tai pasidarys kelių tomų veikalas, teikiąs teorines bei praktines žinias teisinėje kovoje prieš nedorumą. Bus nuolat rengiama medžiaga prokurorams, kurie neturi laiko studijuoti klausimų plonybių ryšium su dora. Bus parengta palyginamoji valstybinių įstatymų studija doros klausimais. Taip pat bus parengti teismų eigos pavyzdžiai ryšium su kiekvienu doros klausimu, taip kad teisininkai galėtų pasinaudoti gerai išmąstytomis taktikomis. Visa medžiaga advokatams bei teisėjams bus teikiama nemokamai. Centras bus išlaikomas privačiomis aukomis. Per pirmuosius trejus metus numatyta $875.000 išlaidų. Du trečdaliai numatytos sumos jau yra suaukoti.

★ **KIEKVIENAS KRISTAUS EUCHARISTIJOJE TIKROJO BUVIMO** nutylėjimas arba nuaiškinimas ekumenizmo vardu yra klaida — pabrėžė buvęs Vatikano spaudos agentūros vadovas Frederico Alessandrini vedamajame, kuris buvo išspausdintas Vatikano savaitraštyje "L'Osservatore della Domenica". Net ir tie tikintieji, kurie buvo nepatenkinti triumfalistinėmis Filadelfijoje įvykusio eucharistinio kongreso apraiškomis, neneigia šios tiesos. Tačiau, anot jo, beveik visi nekatalikai krikščionys, išskyrus ortodoksus, vienokiu ar kitokiu būdu tą tiesą neigia ar nuvertina, priskirdami jai simbolinę arba komemoratyvinę reikšmę, o katalikai, siekią su jais vienybės, taipgi pradeda tą tiesą nuvertinti. Tokių Alessandrini žodžių akivaizdoje Vatikano krikščionių vienybės sekretoriato atstovas davė oficialų pareiškimą, kad Alessandrini teigimas nesąs teisingas, nes daugelis nekatalikų krikščionių pripažįsta tikrą Kristaus buvimą Eucharistikoje, o katalikai savo pokalbiuose su kitais krikščionimis šios temos atveju nėra niekur padarę nuolaidų.

KUN. J. STS.

• Mes greičiau būsime linkę pasiaukoti, jei atsiminsime, kad tėvynėje likusieji neša kur kas sunkesnę naštą negu mes... J. ERETAS

Mohawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbimo mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Jaunosios lietuvaitės atlieka Blezdingėlę penktojoje tautinių šokių šventėje Čikagoje rugsėjo 5 Nuotr. J. Garlos

Nesėkmingos kelionės istorija

Paprastai ketinantieji lankyti gimines Lietuvoje griebiasi lietuviškų laikraščių, jieškodami ten skelbiamų ekskursijų. Kelionių laikas, maršrutas ir kaina apsprendžia jų pasirinkimą. Agentūra, skelbdamasi lietuviškame laikraštyje, įkvėpia pasitikėjimo klientams. Gi lietuviai agentai palengvina su jomis susirašinėjimą. Juk daugeliui lietuvių ateivių maloniau kalbėtis su agentūromis gimtąja kalba.

Panašiai savo kelionės planus pradėjo pinti ir viena lietuvė iš Otavos Kanadoje. Ji taip pat lietuviškame laikraštyje susirado agentūrą, pasivadinusią "Galaxy Tours and Travel", žadančią "greičiausią ir tiesiausią kelią į Lietuvą". Ne dėl to "tiesaus" kelio ji pasirinko "Galaxy", bet dėl kitų motyvų. Visų pirma jai tiko "Galaxy" organizuojamos ekskursijos laikas. Mat, ji ruošėsi vežtis į Lietuvą ir savo sūnų gimnazistą, todėl jai reikėjo keliauti mokinių atostogų metu. Geriau jai patiko ir "Galaxy" maršrutas. Pagaliau toj agentūroj dirbo ir lietuvis agentas. "O su lietuviu vis lengviau susišnekėti", — galvojo lietuvė iš Otavos.

Taip nutarusi ji 1976. III. 24 laišku kreipėsi į "Galaxy", prašydama ją ir jos sūnų įrašyti į rugpjūčio 16-30 d.d. ekskursiją. Balandžio 10 d. ji įmokėjo kelionės rankpinigius. Atrodė, kad reikalai klostysis sklandžiai. Bet kažin kodėl tie reikalai sklandžiai nesiklostė. Tuojau prasidėjo "ginčai" dėl jos sūnaus užsienio paso. "Galaxy" reikalavo, kad ir sūnus įsigytų pasą. Bet Otavos pasų biuras 14-kos metų berniokui atskiro paso neduoda. Ji tik prirašo prie motinos paso. Tos pačios nuomonės laikėsi ir rusų konsulatas Otavoje. Pagaliau po poros pasiaiškinimų ir "Galaxy" nusileido, sutikdama, kad ir 14 metų vyrukas keliautų mamos pasu.

Liepos 12 d. "Galaxy" atsiuntė sąskaitą, įrašydama ten sekančius dalykus: reguliarią laikraštyje skelbtos kelionės kainą, "Transatlantic air increase", vizą ir $75 lėktuvo bilietui vienam asmeniui iš Otavos į Montrealį ir atgal. Tačiau kelionė lėktuvu iš Otavos į Montrealį ir atgal kainuoja tik $50 savaitės dienomis ir $35 savaitgaliais. Užsirūstinusi agentūros "Galaxy" aritmetika, ponia nusprendė važiuoti į Montrealio aerodromą automobiliu; sumokėjo kitus pinigus ir nurimo.

Rugpjūčio 1 d. "Galaxy" dar paprašė $89 papildomo mokesčio asmeniui, kad padengtų "Increase in land costs in Europe and USSR". Pasiuntusi ir ta sumą, pradėjo laukti bilietų sau ir sūnui. Juk jos kelionė į Lietuvą turėjo prasidėti rugpjūčio 17 d. Už 10 dienų, rugpjūčio 11, ji gauna kelionės maršrutą su jame pažymėtais miestais, išvykimo ir atvykimo valandomis. Trūko tik vieno "menkniekio" — bilietų. Nieko nelaukusi bando ponia susirišti su tolima "Galaxy" Bostono mieste. Iš "anapus" atsiliepęs moteriškas balsas pasisako nieko nežinąs ir negalįs šiuo klausimu duoti jokių paaiškinimų. Po griežto ir pakartotino pareikalavimo prabilo telefonu piktas ir įsižeidęs vyriškas balsas. Jis užtikrino, kad bilietai bus išsiųsti dar tą pačią dieną "special delivery", tai esanti jo atsakomybė ir neverta jiems, keliautojams, tuo rūpintis.

Suabejojusi kiek keistoka vyriškio logika, bet pasitikėjusi jo tvirtu pažadu, ponia pradėjo paskutinius pasiruošimus kelionei. Pasiuntė namiškiams Lietuvoje telegramas, nurodydama atvykimo dieną ir valandą. Supirko dar daugiau dovanų giminėms ir pradėjo jas į lagaminus krauti. Bet ir kelionės išvakarėse, rugpjūčio 16 d., bilietai nepasirodė. Ji vėl bando telefonu susisiekti su tolimąja "Galaxy". Vėl atsiliepia tas pats moteriškas balsas, pakartodamas tą patį "sorry I cannot help you". Bet šiuo metu ano "atsakingo" vyriško balso ponia išgirsti jau nebegalėjo. Jis, matyt, "išpildęs" pažadą nebedrįso moteriškės rūpesčių klausyti. Palikusi prašymą, kad jai būtų paaiškinta susidariusi padėtis, ponia iš Otavos vėl paskendo įtampos netikrumoj.

Pagaliau tos pačios dienos popietę ta tolimoji "Galaxy" teikėsi atsakyti. Šį kartą lietuviškas balsas ir lietuvių kalba ponios netikrumą pašalino, pasakydamas, kad ji ir jos sūnus iš kelionės išbraukti. "Bet kodėl?" — teiravosi nusivylusi ponia. Paaiškinta, kad "Galaxy" buvo sudariusi 35 žmonių grupę, bet "Inturistas" 15 keleivių nuo tos grupės nubraukęs. Į tą nubrauktųjų skaičių pakliuvo ponia su savo sūnumi, nes jie pervėlai užsiregistravę. Va, ir vėl mįslė dėl to žodžio "pervėlai". Ji juk rankpinigius įmokėjo daugiau kaip keturis mėnesius prieš kelionės pradžią.

Visgi lietuvis lietuvio "neapleidžia". Lietuviškasis "Galaxy" agentas ponią nuramino, pažadėdamas dėti pastangų ją prie kelionės grupės dar prijungti. Suprantama, tos "pastangos" turėjo būti bevaisės. Taip ir buvo poniai pranešta vėlai kelionės išvakarėse. Ir šiuo atveju "Galaxy" rado išeitį, primindama, kad rugsėjo ir spalio mėnesiais dar ji organizuoja ekskursijas į Lietuvą. Į jas įsirašyti dar nebūtų vėlu. Deja, ponia ir jos sūnus šita "Galaxy" "privilegija" pasinaudoti negalėjo. Rugsėjo mėnesį jos sūnui prasideda mokslas, o motinai darbas. Taip ir užsibaigė "greičiausia" kelionė į Lietuvą per "Galaxy".

Ber argi ištikrųjų užsibaigė? Viena kelionės dalis užsibaigė, o kita dar tik prasidėjo. Rūpesčiai, ruošimasis ir viltis tuoj pamatyti namiškius užsibaigė. Nusivylimo skausmas dar tik prasidėjo. Kas yra važiavęs į Lietuvą, tas supras kiek vargo reikia padėti besiruošiant tokiai kelionei. Bet tiktai tas, kuriam teko "laimė" patirti tokią pat istoriją, tegalės įsijausti į otaviškės lietuvės padėtį.

Nors ir pati negaluodama, ji ryžosi šiais metais į Lietuvą keliauti. Mat, jos 81 metų serganti motina Lietuvoje troško pamatyti savo anūką iš Kanados. Ir anūkas norėjo sutikti savo senelę. Bet dabar gali atsitikti taip, kad nei senelė anūko, nei anūkas senelės nebepamatys. Štai dėlko ponia buvo pasiryžusi dar šiais metais tėvynėn keliauti. Štai dėlko antroji "kelionės" dalis yra tokia skaudi. O gal ji dar skaudesnė namiškiams Lietuvoje?

Ten jie visi suplanavo savo atostogas giminaitės iš Kanados lankymosi metu. Brolio ir trijų seserų vaikai vargais negalais atsipalaidavo nuo vasaros darbų, kad galėtų nors tas penkias leistas dienas pabendrauti su savo pusbroliu. Vedybinės sukakties šventė taip pat buvo atidėta giminaičių lankymosi metui. Ir anų džiaugsmingos viltys išvirto į skaudų nusivylimą. Ką jau bekalbėti apie medžiaginius nuostolius!

Šita skaudi kelionės istorija kelia svarbių klausimų ir perša praktiškų išvadų. Bet tuo tarpu visa tai paliekame skaitytojo nuožiūrai. Jos jis neturėtų užmiršti prieš pradėdamas planuoti savąją kelionę į tėvynę. Viena tačiau aišku, kad už šios istorijos slepiasi geroka dozė savivalės. Iš tiesų kuri nors agentūra — "Inturistas" ar "Galaxy" savivaliauja. Tačiau ir demokratijos šalyje kelionių biurai privalo veikti pagal tam tikras valdžios nustatytas direktyvas. Už veiksmus, kuriais nuskriaudžiami keleiviai, jie privalo atsakyti. Šiuo atveju nesuprantamas pvz. keleivių atmetimas nuo iš anksto suplanuotos ir paruoštos ekskursijos. Keistas palieka ir "Galaxy" elgesys — nesiteikimas pranešti keleiviams, kad jie iš ekskursijos išbraukti. Kodėl toks abejingumas žmogui? Kodėl toks sadistiškas žaidimas žmonių jausmais? Pagaliau, kas žino, gal Otavos lietuviai keleiviai yra nebe pirmieji paklaidinti tokiose miglose? Otavietis

Kunigų suvažiavimas

JAV Kunigų Vienybės suvažiavimas įvyks spalio 6-8 d.d. Čikagoje, "Bismark" viešbutyje, 171 W. Randolph. Seimo programa yra suderinta su konferencija amerikiečių organizacijos "Catholic for Ethnic and Neighborhood Affairs". Tuo būdu lietuviai kunigai galės dalyvauti ir bendrojoje kitų tautybių amerikiečių konferencijoje, kurioje, be kitų, kalbės prel. G. Baroni ir kiti.

Lietuviai kunigai posėdžiaus spalio 6, trečiadienį. Numatyta ši darbotvarkė: registracija 10 v.r., seimo pradžia 10.30 v.r. (pirm. prel. J. Balkūno žodis), koncelebracinės Mišios 11.30, pietūs 12 v., popietinis posėdis 2 v. Pranešimus padarys valdybos pirm. prel. J. Balkūnas, ižd. kun. V. Dabušis, sekr. kun. V. Pikturna, LK Tarnybos vedėjas kun. K. Pugevičius, Kunigams Šelpti Dr-jos pirm. prel. J. Šernas, Religinės Šalpos reikalų vedėjas kun. K. Pugevičius. Po to bus valdybos ir revizijos komisijos rinkimai bei įvairūs reikalai. Lietuviai katalikai kunigai kviečiami gausiai dalyvauti.

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto **Tel. 532-8772**
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.
Nuomojam, taisom, parduodam televizijas ADMIRAL, "stereo" ir kitos rūšies aparatus.

RICHARD KRUPOWICZ, B.T.G.S.,
matininkas (Ontario Land Surveyor)
atlieka visus žemės matavimo darbus; kalba ir lietuviškai.
Adresas: 2848 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel. 233-6481
412 Old Muskoka Rd., 210 N, Orillia, Ont.
Telefonas (705) 325-6993

PADĖKA

Netikėtai netekome mylimo vyro ir tėvo

a†a Jurgio Rasoko

1976 m. gegužės 29 d.

Nuoširdžiai dėkojame giminėms, draugams ir pažįstamiems už lankymą ligoninėje ir namuose, už gėles, dovanas ir paguodą ligoje.

Taip pat didžiausia padėka už paguodą mūsų skausmo ir liūdesio valandose, už užuojautas žodžiu bei raštu, gausybę gėlių ir aukas.

Ypatingai dėkojame kunigui A. Žilinskui, atvykusiam iš Toronto, atlaikiusiam lietuviškas pamaldas ir palydėjusiam velionį į Aylmer kapines. Dėkojame kun. G. Griebling, kun. dr. J. Gutauskui už Mišias bei maldas.

Dėkojame karsto nešėjams ir visiems iš arti ir toli už pagalbą bei dalyvavimą laidotuvėse, nežiūrint, kad tai buvo darbymetė ir darbo diena. Tuo būdu mes patyrėm didelę jūsų meilę velioniui Jurgiui, ir ji liks visuomet gyva skausmo prislėgtose mūsų širdyse.

Liūdinti žmona Elzbieta Rasokienė
Duktė Regina su vyru ir šeima
Sūnus Jėris su žmona
Sūnūs Petras ir Rimantas

Langton, Ont.

A†A

SIGITUI PRANCKŪNUI

mirus, žmonai OLGAI, seserims BIRUTEI ir EMILIJAI bei visiems giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia —

S. H. Butkevičiai *M. J. Astrauskai*
B. Galinienė

A†A

SIGITUI PRANCKŪNUI

mirus, žmoną OLGĄ, jo seseris bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame —

O. A. Tamošauskai *J. N. Šimkai*
T. A. Žiliai *J. J. Štarai*

A†A

SIGITUI PRANCKŪNUI

mirus, jo žmoną OLGĄ ir kitus gimines nuoširdžiai užjaučia —

Irena, Vidutė ir Petras Čiurliai

Sibiro kankinei

A†A

STEFANIJAI ARMALIENEI

Lietuvoje mirus, jos brolį JONĄ JANUŠKEVIČIŲ ir jo žmoną KAZIMIERĄ nuoširdžiai užjaučiame —

B. Antanaitienė *O. Savickienė*
V. G. Agurkiai *V. G. Stabingiai*
M. Juodis *A. S. Šukaičiai*
M. Rudokienė *P. E. Vaitkai*

A†A

Suvalkų krašto lietuvei motinai

O. SABALIAUSKIENEI

mirus, jos sūnums ir dukterims nuoširdžią užuojautą reiškia —

M. Antanaitis *K. Lisauskas*
K. Genauja *B. Mikšys*
P. Guobys *A. Raila*

Mylimai MAMYTEI

mirus, BIRUTĘ ČEPAITIENĘ ir jos šeimą nuoširdžiai užjaučiame —

T. A. Žiliai *J. N. Šimkai*
O. A. Tamošauskai

A†A

MATUI GUOBAI

mirus, jo žmoną ONĄ, sūnų su šeima, jo brolį ir kitus gimines nuoširdžiai užjaučia —

Akvilė ir Alfonsas Gužauskai

A†A

MATUI GUOBAI

mirus, liūdinčią žmoną ONUTĘ ir sūnų JONĄ nuoširdžiai užjaučiame —

Tillsonburg, Ont. *Bronė ir Leonas Rutkauskai*

Toronto "Gintaro" veteranai šokėjai penktojoje tautinių šokių šventėje Čikagoje laukia savo eilės. Antroji iš dešinės — Rita Karasiejienė, "Gintaro" ansamblio vadovė, šalia jos — Juozas Karasiejus — "Gintaro" vadovas ir programos direktorės Galinos Gobienės padėjėjas Nuotr. Omero Burzdžiaus

Sutartis, kuri tapo žaizda / Stepas Varanka

Vilniečio žodis, Suvalkų sutarties tekstas ir skatinimas budėti

STEPAS VARANKA

Atsiranda naivių optimistų ir pranašų, kurie tvirtina, kad Vilnius nėra ir nebebus Lenkijos. Kad dabar nėra, tai tiesa, dabar jis yra Kremliaus. Bet koks pranašas gali pasakyti kas bus ateityje? Prieš spalio 9 d. 1920 m. Vilnius taip pat nebuvo Lenkijos, bet jis tapo užgrobtas.

Vilniaus raktai

Naivūs yra tie, kurie žiūri optimistiškai į ateities Vilniaus problemą. Jiems reikėtų nuodugniau susipažinti su Lenkijos Londono tremties vyriausybės politikų planais dėl būsimos Lenkijos sienų. Jie aiškiai laikosi 1939 m. sienų, įskaitant ir Vilniaus kraštą. Privačiuose pasikalbėjimuose ir net retkarčiais spaudoje Vilnius bei Vilnija yra "atiduodami" Lietuvai. Iš tikrųjų oficialiai taip nėra. Pavartęs pokarinę išeivijos spaudą ir literatūrą, dažnai užtiksi mūsų praeities šūkį "mes be Vilniaus nenurimsim". Deja, šaukia ne lietuviai, bet lenkai. Jų knygoje "Między Niemnem a Dzwina" — (Tarp Nemuno ir Dvinos), išleistoje 1955 m. Anglijoje, Londone, psl. 252, aiškiai parašyta prie pridėtos Vilniaus raktų nuotraukos: "Klucze Wilna ofiarowane Marszalkowi J. Pilsudskimu . . . czekają na nowego oswobodziciela i obronce". ("Vilniaus raktai, padovanoti maršalui Pilsudskiui... laukia naujo išlaisvintojo ir gynėjo). Aiškiau jau negalima pasakyti. Ką į tai pasakys optimistai?

Priekaištai

Atsiranda "autoritetingų" priekaištautojų, kurie sako, kad vilniečiai matuoja savo patriotizmą pagal tai, kiek kas nekenčia lenkų. Esą vilniečiai mano, kad jie vieni turi teisę į Vilnių ir dėl jo sielojasi. Kiti sako, kad vilniečiai be reikalo jaudinasi dėl Vilniaus ateities.

Tokios nuomonės yra klaidingos ir labai skaudinančios. Netiesa, kad vilniečiai nekenčia lenkų. Jie juos geriau pažįsta ir dėlto nepasitiki. Praeitis aiškiai parodė kuo pasibaigė pasitikėjimas. Atgauti pasitikėjimui reikia aiškių darbų ir pažadų tesėjimo. Reikia skirti neapykantą nuo nepasitikėjimo.

Bendra visų pavergtų tautų kova ir bendravimas prieš pavergėjus neturi neigti teisės į diskusijas bei dialogą ir praeities negerovių gvildenimą. Jeigu turime nutylėti lenkų padarytas skriaudas lietuviams, tai gali ateiti laikas, kad negalėsime kalbėti apie rusų ir vokiečių skriaudas Lietuvai bei lietuviams. Nuosaikios diskusijos visiems išeina į naudą. Geriau yra kalbėti, negu peštis.

Garsioji sutartis

Štai garsiosios Suvalkų sutarties tekstas (kalba netaisyta):

"Suvalkų sutartis su Lenkija. Lietuvos Vyriausybės Delegacija, — Gen. leit. Maksimas Katche ir majoras Aleksandras Šumskis, Lietuvos Vyriausybės atstovai, ir Bronius Balutis, Valdemaras Čarneckis ir Mykolas Biržiška, Užsienio Reikalų Ministerijos atstovai, ir Lenkų Vyriausybės Delegacija, — pulkininkas Mieczyslaw Mackiewicz, Lenkų Vyriausybės atstovas, ir Juljusz Lukasziewicz, Užsienio Reikalų Ministerijos atstovas, suėjusios Suvalkų konferencijon 30 d. rugsėjo — 7 d. spalių mėn. 1920 metais ir apsimainiusios įgaliojimais, kurie vienos ir kitos pusės pripažinti pakankamai ir tinkamoje formoje sustatyti, padarė šitokią sutartį:

Straipsnis 1. Dėl demarkacijos linijos. a) Nustatyta šitokia demarkacijos linija tarp Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių, kuri betgi beveik dar nesprendžia vienos ar kitos pusės teritorinių teisių.

Nuo Rytų Prūsų sienos ligi Juodosios Ančios ir Nemuno upių santakos-linija, kurią yra nustačiusi Aukščiausioji Taryba 1919 m. gruodžio 8 d. nutarimu; toliau Nemuno tėkme ligi įtekant jin Gravės upeliui; toliau Gravės upeliu ligi perkertant Merkinės-Ratnyčios plentą; toliau tiesia linija ligi Skroblio upelio įtakos Merkio upėn; toliau Merkio upe ligi Dežincos upelio įtakos į ją, paliekant Salavarčių kaimą lietuvių pusėje, o Maledubno — lenkų pusėj, toliau Derežnicos upeliu, perkertant Vilniaus-Varėnos geležinkelį maždaug du kilometrus į šiaurės rytus nuo Varėnos stoties, toliau keliu per Bartelius, Kirčius, Naujadvarį, Bisiškę, Paditvę, Gorodenką ir Bastūnų stotį, paliekant visą tą kelią ir Bastūnų stotį lenkų vyriausybės rankose.

b) Aukščiau pažymėta linija visu jos ilgumu, karo veiksmams tarp Lietuvos ir Lenkų kariuomenių sustojant, kaip kad numato šios sutarties antrasis straipsnis, jokiu pretekstu niekur negali būti pereinama nei vienos nei kitos susitariusių pusių kariuomenių. Toji linija betgi neturi būti kliūtis vietos gyventojams, apdirbant savo, tos linijos perkertamus, laukus.

c) Demarkacijos linijos nuskyrimas vietoje, buv. Suvalkų Gubernijoje, tose jos dalyse, kur tatai numatoma Aukščiausios Tarybos 1919 m. gruodžio 8 d. nutarimu, pavedama Aukščiausios Tarybos Kontrolės Komisijai.

Straipsnis 2. Dėl karo veiksmų sustabdymo.

a) Patvirtindamos ir papildydamos dalinius ir laikinius karo veiksmų sustabdymus tarp Lietuvos ir Lenkų kariuomenių, kurie jau buvo priimti šios konferencijos bėgyje, abi susitarančios pusės prisiima sustabdyti visus karo žygius vienu šios sutarties pirmojo straipsnio (a) punktu nutartos demarkacijos linijos ilgumu nuo Rytų Prūsų sienos ligi meridiano, kuris eina per Paturčių kaimą, maždaug devyni kilometrai į šiaurių vakarus nuo **Bisiškės.**

b) Demarkacijos linijos ruože **nuo Paturčių kaimo meridiano ligi Bastūnų stoties imtinai,** karo veiksmai tarp Lietuvos ir Lenkų kariuomenių sustabdoma Sovietų kariuomenei pasišalinus į rytus nuo Vilniaus-Lydos geležinkelio linijos.

c) Dėl klausimų apie karo veiksmų sustabdymą ir demarkacijos linijos nustatymą tarp Lietuvos ir Lenkų kariuomenių apylinkėse į rytus nuo Bastūnų stoties meridiano, tai šitie klausimai bus išspręsti tam tikra sutartimi. Jeigu šitokios sutarties nepavyktų padaryti, tai abi pusės pasilieka sau teisę kreiptis Tautų Sąjungon tiems klausimams išspręsti.

Straipsnis 3. Dėl Varėnos stoties. a) Lenkų vyriausybė apsiima be kliūčių leisti per Varėnos stotį iš Vilniaus Alytaus linkui ir atgal visus lietuvių traukinius, išskyrus traukinius su kariuomene ir karo medžiaga, ir garantuoja, jog lietuvių traukiniai ras Varėnos stotyje visos teknikos apystovas ir pagalbas, kuri reikalinga tinkamam ir liuosam traukinių judėjimui vienon ir kiton pusėn.

b) Kaip išimtį, Lenkų vyriausybė sutinka be kliūčių praleisti per Varėnos stotį iš Alytaus Vilniaus linkui nedaugiau, kai septynis traukinius su kariuomene ir karo kroviniais tąja sąlyga, kad į dieną eis ne daugiau kai du tokiu traukiniu ir jie eis per Varėnos stotį tarp septintos ir septynioliktos valandos lenkų laiku.

c) Priežiūra, ar griežtai pildoma antrojo straipsnio a) ir b) punktų nutarimai pavedama Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijai.

Straipsnis 4. Dėl belaisvių apsimainymo. Abi susitarusi pusi konstatuoja abipusį principinį sutikimą pradėti visų iš kitos pusės paimtųjų belaisvių mainus. Belaisvių mainų tvarka ir laikas bus nustatyti skyrium.

Straipsnis 5. Dėl sutarties laiko etc. Šioj sutartis pradeda veikti 1920 m. spalio 10 d. 12 valandą, neliesdama vienok jau įvykinto iki šiam laikui karo veiksmų sustabdymo ir galioja ligi galutino visų Lietuvos ir Lenkų ginčijamų teritorinių klausimų išsprendimo.

Šią sutartį sustatydamos abi pusi naudojosi Vokiečių Gen. Štabo žemėlapiu 1:100,000 maštabu.

Šioji sutartis sustatyta dviem vienodai galiojančiais egzemplioriais, lietuvių ir lenkų kalbomis, ir pasirašyta Suvalkuose 1920 metais spalių 7 d.

Lietuvių Delegacija:

Gen. leit. M. Katche, Bronius Balutis, Valdemaras Čarneckis, Mykolas Biržiška, Majoras Šumskis.

Lenkų Delegacija: M. Mackiewicz, pulkownik, J. Lukasiewicz.

Pridedu abiejų delegacijų parašų foto kopiją.

LIETUVIŲ DELEGACIJAI

Gen. Leit. M. Katche
Bronius Balutis
Valdemaras Čarneckis
Mikas Biržiška
Majoras Šumskis

LENKŲ DELEGACIJAI

M. Mackiewicz
pułkownik
J. Lukasiewicz

Pralaimėjo teisė

Ši sutartis buvo lenkų tuoj pat sulaužyta. Lietuva neteko apie 12.000 kv. mylių savo teritorijos su sena savo sostine Vilniumi ir apie 1.000.000 gyventojų. Nė viena valstybė nedarė rimtų žygių Lietuvai padarytai skriaudai atitaisyti. Išsiblaškę po visą pasaulį buvę Vilniaus krašto lietuviai sielojasi, kad ateityje nepasikartotų "Suvalkų komedija". Vilniečiai taip pat ragina visus tautiečius budėti ir kovoti už nepriklausomos Lietuvos atstatymą su sostine Vilniumi.

Spaudos darbuotojų pasitarime Čikagoje, "Playhouse" salėje, rugsėjo 4 d. Iš kairės: LŽS centro valdybos narys ir "Lietuvio Žurnalisto" red. V. Kasniūnas, rašytojas Vyt. Alantas, LŽS cv narys J. Janušaitis Nuotr. A. Šeštoko

Marija Jūratė

Daniliūnaitė

B.Sc., LLB,

praneša, kad ji jau atidarė

ADVOKATO ir NOTARO ĮSTAIGĄ *(su teise atlikti visas tos srities operacijas)*

481 Talbot St.

London, Ontario, N6A 2S4

Telefonas (519) 672-5480

Vitalis Žukauskas - retas talentas

Jis atliks humoristinę programą spaudos baliuje, kuris įvyks Londone, Ont., spalio 9 d.

Paulius VI apie humorą yra taip atsiliepęs: "švarus humoras yra didelė Dievo dovana; padeda žmonėms užmiršti kasdieninius rūpesčius ir pagyventi besišypsančių nuotaika."

Spaudos baliaus rengėjai Londone teigia, kad visų, kurie į balių atvyks, rūpesčiai liks už durų ir saulėta nuotaika juos pakeis per visą vakarą. Tai įvyks todėl, kad pagrindinę baliaus-koncerto programą atliks pasižymėjęs humoristas aktorius Vitalis Žukauskas iš Niujorko.

V. Žukauskas teatrinę karjerą pradėjo Lietuvos valstybiniame teatre, eidamas įvairias pareigas, neišskiriant nė režisoriaus padėjėjo. Jis dalyvavo visoje eilėje pastatymų Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje. Buvo Lietuvos švietimo ministerijos stipendininkas, studijavęs režisūrą Vienos universitete. Vėliau studijavo Indianos universitete, Hunter College, Institute for Advanced Studies ir Theatre Arts, New School for Research in New York University, kuriame gavo magistro laipsnį. Dabar priklauso American Society of Theatre Arts, Theatre Library Association, British Theatre Institute, Catholic Actors Guild of America ir Theatre Historical Society of America. Dalyvavo visoje eilėjo teatrologų tarptautinių suvažiavimų. Jo straipsnis apie Lietuvos teatrą išspausdintas "Enciclopedia dello Spectacolo".

Vokietijoje buvo meno darbuotojų grupės "Lietuva" dalyvis, o taip pat literatūrinio kabareto "Klumpė" organizatorius, kartu su aktoriais A. Brinka, A. Škėma ir H. Kačinsku. Jis yra vieno žmogaus teatro kūrėjas, skersai išilgai išvažinėjęs Europą, Pietų ir Šiaurės Ameriką ir Australiją. Yra sukūręs apie 140 radijo vaidinimų ir satyrinių apybraižų "Iš dėdės Anupro sklepo". Iš viso yra turėjęs per 380 pasirodymų, palydėtų juoko ašaromis ir plojimų audromis.

Iškalbingiau nei biografija ir mokslo laipsniai apie jį kalba jo talentas, pripažintas ne tik jo pasirodymų auditorijos, bet ir teatro veteranų žinovų bei kritikų spaudoje. Štai keletas iš gausybės atsiliepimų.

"Laisvoji Lietuva" 1953 m. 159 nr.: "V. Žukauskas — tai subrendęs aktorius ir interpretatorius, kokių maža savo tarpe Amerikoje turime." "Draugas" 1954 m. 104 nr.: "Ir reikia pripažinti jį to meno meisteriu, nes kiekvienas judesys, kiekvienas žodis sukelia juoką." "Darbininkas" 1954 m. 34 nr.: "Visą programą vedė dramos aktorius Vitalis Žukauskas, kuris savo sąmojumi, savo laisvumu, savo paties itin originaliais programos numeriais žavėjo ir valdė publiką. Visi mėgsta Vitalį ir tai įrodė nesibaigiantys plojimai. Publika tiesiog nenorėjo leisti jam dingti nuo scenos, šaukdama vėl ir vėl grįžti, o jis kiekvienu sugrįžimu atnešdavo scenon vis ką nors naujo." Dirva" 1956 m. 39 ir 40 nr.: "O jis, gerai sekdamas lietuvišką gyvenimą, pamato, kad dažnai mes esame labai juokingi. Ir jis mums parodo, kokie mes iš tikrųjų esame ir kad jau atėjo laikas apie daug ką rimtai pagalvoti ir pasitaisyti, jei mes norime išlikti gerais lietuviais." "Dirva" 1969 m. 93 nr.: "Jo 'bėdos' iš karto pasirodė mums visiems savos. Lyg veidrodyje, scenoje pamatome mūsų gyvenimo tragikomediją" (J. Jurkus). "Vienybė" 1959 m.: "V. Ž. taipgi solistas, bet jis vienas atlieka tiek, kiek ir visas sambūris. Jis kalba, šoka, dainuoja, groja . . . nematomu instrumentu. Jo vieno visai pakako juokaujamu būdu perteikti vieno veiksmo dalį iš operos "Carmen". Jis varo ir žymią auklėjamąją vagą: jo spektaklis atstoja visą eilę laikraštinių straipsnių apie nulietuvėjimą bei kitų mūsų tautinių savybių praradimą" (J. Gerbenis). "Darbininkas" 1959 m. 35 nr.: "Visi — jauni ir seni — šiltai priėmė Vitalį Žukauską, o vėliau visai atsidavė aktoriaus menui ir pokštams, negailėdami karštų plojimų" (prof. A. Musteikis). "Vienybė" 1957 m. 24 nr.: "Jis — giliai išsimokslinęs, gero skonio, įvairiopų talentų, dėkingos sceninės išvaizdos šilta asmenybė. Jis turi ir aukštą moralinę intenciją — gydyti ir stiprinti mūsų tremtį . . ." (B. Raila). "Naujienos" 1973 m. 153 nr.: ". . . jis mylimas aukšto lygio teatrinis aktorius" (Algirdas Gustaitis). "Dirva" 1973 m. 54 nr.: "Jis visada naujas, šviežias, polėkiškai elegantiškas, neformalus, perdėm savas, lietuviškas" (J. Gliauda). "Europos Lietuvis" 1974 m.: "V.Ž. pateikė tokią įvairią, patrauklią ir aktualią programą, kad jai skirtos dvi valandos prabėgo kaip dvi minutės."

Aktorius St. Pilka (slap. Pilkanis) "Drauge" 1964 m. 275 nr. rašė: "Publika jo laukia ir jai jis niekad nenusibosta, o tai reiškia ir specialų talentą, retai užtinkamą sugebėjimą auditoriją lyg pavergti. Tai nekiekvienam pasiseka."

Buvęs Lietuvos valstybinio radijofono režisorius J. Gučius "Mūsų Pastogėje" jį prilygino A. Sutkui, V. Bičiūnui, B. Sruogai, K. Puidai, K. Juršiui, J. Sipariui ir H. Kačinskui.

Geresnio įvertinimo nė negali būti. "Naujienos" rašė: "...jei jis būtų Broadway . . . jis būtų plačiai žinoma figūra!" Taigi, jo atvykimas yra didelė staigmena ne tik Londonui, bet ir visam rajonui. **D. E.**

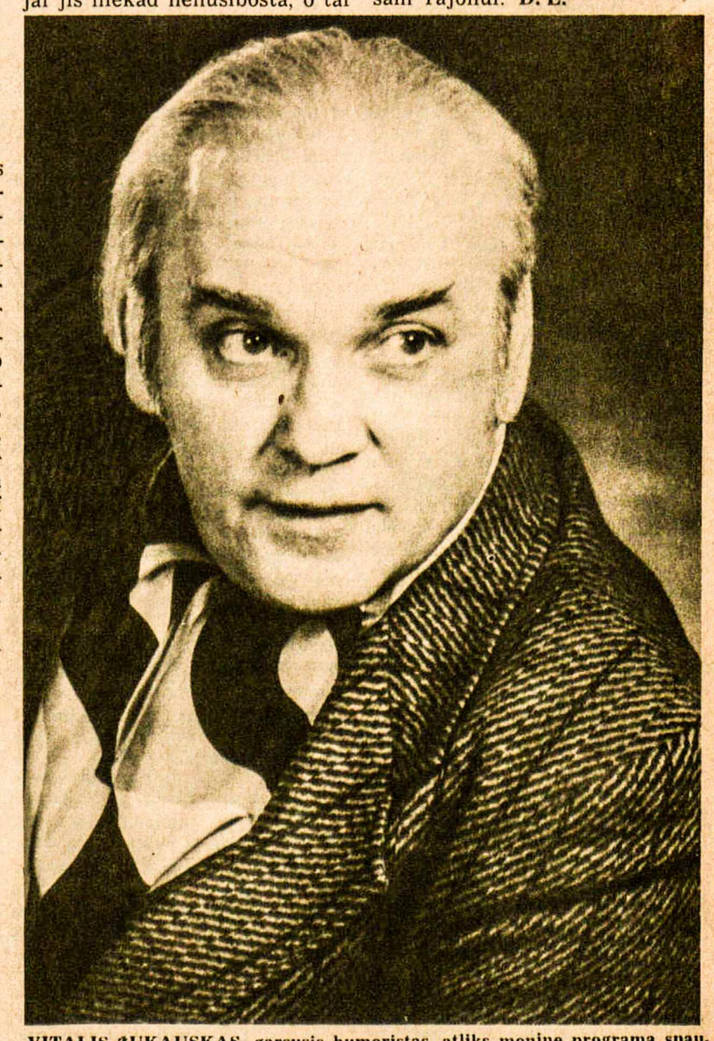

VITALIS ŽUKAUSKAS, garsusis humoristas, atliks meninę programą spaudos baliuje Londone, Ontario, spalio 9 dieną Nuotr. Vyt. Maželio

Lietuvių ir lenkų dialogas

VIKTORAS ROD

Čia pateikiame mūsų tautiečio samprotavimus ryšium su dr. V. Sruogienės išpuoliu lenkų žurnale "Kultura". Šio rašinio autorius yra ilgesnį laiką dirbęs Lenkijoje, dabar gyvena Vakaruose. RED.

Nesudėtinga kritikuoti paviršutiniškai, bet išsamiai, teisingai — sunku. Kritikuoti dalykiškai kartais net būtina, nes be kritikos ir pati geriausia spauda gali apsnūsti. Tačiau kritika nėra naudinga, jei peržengia etikos ribas, jei pavirsta piršimu asmeninės savo nuomonės, nepagrįstai niekina kitus, skirsto žmones į grupes, luomus, intelektualines sferas, į menkas provincines būtybes ir išrinktuosius, centrines figūras — visagalinčias ir visažinančias.

Dr. V. Sruogienės laiškas, parašytas lenkų žurnalui "Kultura" Paryžiuje, yra ne tik subjektyvus, bet užgaunantis tuos spaudos darbuotojus, kurie, nepataikaujant ir negiriant, stovi daugiau reikalo ir principo nei asmeninės ambicijos plotmėje. Keista, kad toks "istorijos lyginimo" rašinys pasiųstas kitos tautos atstovams. Dar keisčiau, kad straipsnio autorė nežino ar nenori žinoti tikrų faktų apie emigracijos laikraščius; gal dėlto, kad ji pastoviai gyvena savo idėjų miraže ar daugiau domisi savo "lygio" piliečių rateliu.

Esame priversti priminti istorikei dr. V.S., kad "T. Žiburiai" nėra provincinis, o išeivijos laikraštis, populiarus ir plačiai skaitomas Š. Amerikoje ir kituose pasaulio kraštuose, kur gyvena lietuviai.

Skaitydami visokio plauko ir srovių čionykščius laikraščius, tuos išgirtus ir išpeiktus, išgirstame visokiausių nuomonių. Aplamai paėmus, kiek žmonių, tiek pasisakymų, bet visdėlto, nežiūrint į visus trūkumus (jų būna visur), savaitraštį "TŽ" skaitytojai laiko labai pozityviu ir geru. Jei "Draugas" įdomesnis savo tematika, tai "TŽ" yra idėjiškesnis, kovingesnis, atspindintis pačias aktualiausias mintis savų ir svetimų. Pažvelkime į jo vedamuosius — jie geresni už daugelio dr. V. S. minėtų laikraščių vedamuosius. Dabar, kai l i e t u v i ų ir kitos Pabaltijo tautos veda sunkią ideologinę kovą su Maskvos "internacionaline marksistine propaganda", kitaip sakant, su rusų-sovietų imperializmu, tas spaudos organas užima vieną iš pirmųjų vietų visoje lietuvių spaudoje, išeinančioje laisvuose Vakaruose. Daug geriau būtų, jei "Kultūros" simpatikė parašytų istoriškai vertingą straipsnį apie lietuvių ir lenkų santykius šių laikų politinėje plotmėje, užuot niekinusi savo tautiečius "provincijalus". Dr. V. S. rašinį, pasiųstą lenkams, būtų galima charakterizuoti maždaug tokia fraze: "Užmirškime liūdną praeitį, nekreipkime dėmesio į dabartį ir užmerkime akis dėl ateities". Nei lietuvių, nei lenkų liaudis niekad nenorėjo gyventi neapykantoje, tačiau valdantieji sluogsniai (lietuvių, ypač lenkų) praeityje sugadino savo santykius (lenkai kalti už lietuvių, gudų ir ukrainiečių žemių pasisavinimą ir žmonių nutautinimą). "TŽ" yra "netaikingi" vien už tai, kad drįso savo kaimynams pasakyti lietuvių tautos nuomonę savo teisėtų etnografinių žemių atžvilgiu, o "Draugas", pasak dr. V. S. "geras", nes pasyvus.

Nebūdamas šovinistu, nei fanatišku nacionalistu, dar aiškiau kalbant, visai nustumtas nuo "lietuviškos emigracijos dvaro" už simpatijas, panašias į daktarės, dabartinei lenkų tautai, su kuria d a l i n a u s i džiaugsmais ir vargais, statant socializmo "rūmus", — negalėjau pasilikti pasyvus, kai vietoj tiesos ir objektyvumo iškeliama į pirmą planą asmeninė ambicija, nuomonė bei savotiška luominė diplomatija.

Nesuprantama, dėl ko lietuviai ir lenkai neturi taikingai diskutuoti dabar, turint l a i k o laikinoje emigracijoje, kad vėliau, tekant laisvės aušrai, kuri jau ne už kalnų, galėtų pradėti naują erą. Juk Lenkija, Lietuva ir visos Pabaltijo tautos gali gyventi taikoje bei draugystėje — nėra jokių neišsprendžiamų problemų.

Vertėtų priminti vadinamiesiems putliems inteligentams, kad jie sąmoningai ar iš nesusi-

(Nukelta į 6 psl.)

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

SVEČIAI IŠ KVEBEKO

Rugsėjo pradžioje tris dienas Lietuvoje viešėjo Kanados ir Sovietų Sąjungos draugijos Kvebeko skyriaus delegacija, vadovaujama montrealiečio Žilberto Forės (Gilbert Faure?). Kvebekiečiams Sovietų Sąjungos bičiuliams buvo leista susipažinti su Vilniumi ir Kaunu, lankytis Trakuose, Lietuvos buities muzėjuje prie Rumšiškių. Kultūrinio bendradarbiavimo galimybes jie aptarė kultūrinių Lietuvos ryšių su užsieniu šalimis draugijoje.

ORDINAI IR MEDALIAI

Su propaganda susietą olimpinių medalių vaikymąsi liudija maskvinio augščiausiojo sovieto atsilyginimas Sovietų Sąjungos rinktinės nariams. Rugsėjo 10 d. prezidiumo įsaku ištisa serija ordinų ir medalių buvo pažerta sportininkams, treneriams, kūno kultūros darbuotojams. Lenino ordiną gavo 8 asmenys, jų tarpe net ir kūno kultūros bei sporto komiteto pirm. B. Pavlovas. "Darbo raudonosios vėliavos" ordinas paskirtas 27 asmenims, "Tautų draugystės" — 28, "Garbės ženklo" — 93, "Darbo šlovės" III laipsnio ordinas — 7, medalis "Už šaunų darbą" — 124, medalis "Už pasižymėjimą darbe" — 60 asmenų. Keturiems Lietuvos olimpiečiams paskirti medaliai "Už šaunų darbą", priklausantys priešpaskutinei kategorijai. Jie įteikti kauniečiui irkluotojui Vytautui Butkui, vilnietei irkluotojai Klavdjai Koženkovai, vilnietei krepšininkei Angelei Rupšienei, vilniečiui plaukikui Arvydui Juozaičiui. Žemiausios kategorijos medalis "Už pasižymėjimą darbe" teko kaunietei rankininkei Aldonai Česaitytei, nors ji laimėjo aukso medalį, žaisdama sovietų rinktinėje. Jokio medalio nesusilaukė porinės valties irkluotojos Genovaitė Ramoškienė ir Eleonora Kaminskaitė, Vilniun parsivežusios bronzos medalius. Tie 374 ordinai ir medaliai sovietų rinktinės dalyviam, treneriam bei sporto vadovam liudija aiškų kompartijos siekį sportą įkinkyti į politinį vežimą.

PASITARIMAS TALINE

Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Gudijos enciklopedininkai posėdžiavo Taline. Pranešimą jiems padarė "Didžiosios sovietų enciklopedijos" leidyklos redakcinės tarybos pirmininko pavaduotojas M. Kuznecovas. Apie gudų ir latvių enciklopedijas kalbėjo vyr. redaktorių pavaduotojai J. Chavratovičius, I. Riekstinis, apie estų enciklopediją — atsakingoji redakcijos sekr. L. Raudtits. Lietuviam atstovavo vyr. enciklopedijų redakcijos atsakingasis sekr. B. Kurkulis. Jo pranešimo tema — sovietinių enciklopedijų spausdinimas spalvotu ofsetu. Mat, Vilniaus "Vaizdo" spaustuvėje pernai įrengtas ofseto skyrius, turintis šešias spausdinimo mašinas. Jomis spausdinamų spalvotų leidiniu kiekis esąs padidėjęs visu trečdaliu.

PAMINKLAS DUBINGIUOSE

Aikštelėje prie Dubingių sovchozo centro skulptoriaus S. Navako sukurtą bareljefinį paminklą Aleksui Maginskui atidengė Molėtų rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoja D. Gančerienė. Spaudos pranešimuose A. Maginskas minimas kaip žymus revoliucininkas ir rašytojas. Iš tarybinės mažosios enciklopedijos paaiškėja, kad jis buvo gimęs 1907 m., baigęs tik du pradinės mokyklos skyrius. Įstojęs į kompartiją, rūpinosi iš Vokietijos gautos komunistinės literatūros pristatymu į Kauną. 1931 m. buvo gavęs 5 metus kalėjimo už komunistinę veiklą. Eilėraščius ir straipsnius tas dviejų skyrių partietis pradėjo rašyti kalėjime nelegaliems kompartijos leidiniams. Pirmaisiais sovietinės okupacijos metais dirbo net "Tiesos" redakcijoje, o mirė 1942 m. Karagandoje, kur buvo pabėgęs su besitraukiančia sovietų armija. A. Maginskas buvo ištikimas partietis, bet laikyti jį rašytoju visdėlto juokinga.

PALANGOS AERODROMAS

Broniaus Čekanausko pranešimu "Tiesos" 191 nr., Palangos aerodromas buvo atidarytas 1961 m. Tada iš jo per mėnesį išskrisdavo tūkstantis keleivių, o dabar tik per vieną vasaros dieną išskrenda apie 1.500. Per pirmąjį šių metų pusmetį iš Palangos išskrido 84.300 keleivių. Palangos aerodrome kasdien pakyla ir nusileidžia po 50 lėktuvų, atskridusių iš Vilniaus, Kauno, Maskvos, Leningrado bei kitų miestų. Vilniečiai reaktyviniu "TU-124" lėktuvu Palangon nuskrenda per pusvalandį. Aerodromo komiteto pirm. A. Fedočkinas pranašauja, kad ateityje Palangos aerodromą teks perkelti į Gargždus. Rugpjūčio 16 d. buvo atidaryta nauja orinio susisiekimo linija Šiauliai-Palanga. Šiauliečiai pagaliau susilaukė naujo aerodromo su pakilimo ir nusileidimo takais daugiaviečiams lėktuvams. Tas aerodromas Šiaulius jau sujungė ir su Vilniumi. Skrydžiai Palangon ir Vilniun atliekami "JAK-40" lėktuvais. Kai bus pastatyti naujieji Šiaulių aerodromo rūmai, skrydžius planuojama praplėsti į Leningradą, Maskvą bei kitus Sovietų Sąjungos miestus.

RAJONINĖ LIGONINĖ

Rajoninė Zarasų ligoninė yra įsikūrusi labai ankštose patalpose. Kai 1971 m. gimnazija susilaukė naujo modernaus pastato, ligoninei buvo perduotas senasis. Jo remontui ir pertvarkymui paskirta 429.000 rublių, tačiau darbai užtruko kelerius metus. Statybininkai restauruotą pastatą yra pasiryžę perduoti rajoninei ligoninei šių metų trečiajame ketvirtyje, bet jų pažadus komplikuoja katilinės įrengimas. Montavimo darbų katilinėje reikia atlikti už 19.000 rublių, o jiems lig šiol išleista tik 4.300 rublių, nes trūksta medžiagos augšto spaudimo sistemos vamzdžiams sujungti.

GAMTOS APSAUGA

Vilniaus Vingio parko estradoje rugsėjo 10 d. buvo atidaryta iki to mėnesio pabaigos trukusi paroda "Gamta — visų turtas". Keturiolika skyrių trijuose estrados augštuose lankytojus supažindino su Lietuvos gamtos turtais, paminklais, kraštovaizdžiu, moksliniais gamtos apsaugos pagrindais bei uždaviniais. Šia proga rugsėjo 20-26 d.d. Vilniaus "Kronikos" kino teatras rodė filmus apie gamtą bei jos apsaugą.

SPAUDOS PRISTATYMAS

Pasak "Komjaunimo Tiesoj" rugsėjo 1 d. paskelbto pranešimo, respublikinius ir Maskvos laikraščius iš Vilniaus į kitas Lietuvos vietoves kasdien išvežioja 400 autobusų. Pašto valdybos viršininkas A. Butas džiaugiasi naujomis pašto ekspresų linijomis, Vilnių sujungusiomis su Kaunu, Šiauliais, Klaipėda ir Panevėžiu. Esą, dabar visi Lietuvos miestai ir rajonai spaudą jau gauna iki 9 v. ryto. Pašto tarnybai panaudojami ir reguliarūs keleiviniai autobusai, vykstantys į kaimo vietoves. Jų dėka apie 1.100 ryšių skyrių kaimuose spauda pasiekia prieš vidurdienį. Ateityje visus ryšių skyrius planuojama įjungti į skubaus pristatymo tinklą.

PARODŲ RŪMAI

Kauno M. K. Čiurlionio muzėjus, seniausias Lietuvoje, turi sutelkęs apie 211.000 rodinių, daug pagalbinės ir archyvinės medžiagos. Visų šių kūrinių neįmanoma parodyti lankytojam dėl patalpų ankštumo. Susidariusią problemą turės išspręsti naujieji M. K. Čiurlionio dailės muzėjaus parodų rūmai, kuriuos suprojektavo kaunietė architektė L. Gedgaudienė. Jiems vieta parinkta miesto centre, Donelaičio ir Žemaičių gatvių kampe, Vytauto parko pašlaitės papėdėje. Naujieji rūmai turės didelę galeriją periodinėms parodoms. Juose taipgi įsikurs restauravimo dirbtuvės, meno kūrinių saugyklos.

V. Kst.

SUDBURY, ONTARIO

LSST MAIRONIO KUOPA iškilmingai paminėjo savo veiklos metines ir Tautos šventę. Minėjimą pradėjo pirm. Juozas Staškus. Vėliavą pašventino lietuvių misijos kapelionas kun. Antanas Sabas ir po šaulių priesaikos tarė sveikinimo žodį, pabrėždamas tėvynės meilės dorybę, kuri šiame krašte yra pamiršta. Vėliau sveikino LSST vicepirmininkas kultūros reikalams ir Toronto Vl. Pūtvio šaulių pirm. Stasys Jokūbaitis. Jis savo turiningame sveikinime ragino dėti visas pastangas padėti Lietuvai atgauti nepriklausomybę. DLK Algirdo kuopos pirm. Povilas Kanopa iš Hamiltono gražiai pasveikino Hamiltono ir St. Catharines kuopų vardu. Stasys Reutas iš Montrealio sveikino LK Mindaugo kuopos vardu. Miesto burmistras Jim Gordon sveikino viso Sudburio vardu, ukrainiečių atstovas Borecki sveikino gražiai lietuviškai ukrainiečių vardu. Jis yra baigęs Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. M. Juodis paaukojo $50 Sudburio šaulių reikalams. Meninę dalį atliko vietinės meninės jėgos. Birutė Stankuvienė ir Antanas Gatautis labai vykusiai suvaidino vieno veiksmo komediją "Žentelis". Magdutė Stepšytė padeklamavo eilėraštį. Tautinių šokių grupė "Ramunėlė", vadovaujama Giedrės Poderytės, atliko porą šokių. Šoko Liucija Albrechtaitė, Giedrė Poderytė, Rūta Čebatoriūtė, Vilija Remeikytė, Magdutė ir Aldutė Stepšytės, Teresė Stankutė, Petras ir Jūratė Tolvaišos. Akordeonu grojo Antanas Gatautis. Danguolė ir Erikas Rotkiai, palydint Gediminui Remeikiui gitara, padainavo penkias lietuviškas dainas.

Skani ir turtinga vakarienė buvo paruošta apatinėje salėje. Ją pagamino J. Labuckienė ir B. Stankuvienė, o joms padėjo aptarnauti ir kitos. Šokiams grojo naujas geras orkestras. Veikė lietuviškas bufetas ir loterija. Loterijoj laimė nusišypsojo miesto burmistro žmonai, M. Lapienienei ir M. Trumpauskienei, M. Jokubaitienei ir E. Tolvaišienei. Didelė pagarba ir padėka Toronto, Hamiltino ir Montrealio šauliams, kurie nesigailėjo nei lėšų, nei vargo, kad sustiprintų ir padrąsintų neseniai įsisteigusią šaulių kuopą. Svečių šaulių buvo apie 30. Vietiniai lietuviai gausiu dalyvavimu nepasižymėjo. Kaikurie peranksti paseno ar paskendo apatijoje. Sekmadienį visi šauliai organizuotai dalyvavo lietuviškose pamaldose su savo vėliavomis.

ŠEŠTADIENINĖ LIETUVIŲ MOKYKLA pradėjo naujus mokslo metus rugsėjo 25 d. Sudburio gimnazijos patalpose. Mokytojauja vedėja Nijolė Paulaitienė ir kun. Antanas Sabis. K. A. S.

Didelė staigmena LONDONE!

Pirmą kartą čia atvyks vienas žymiausių mūsų humoristų-satyrikų-aktorių —

Vitalis Žukauskas

iš Niujorko ir atliks pagrindinę programą

SPAUDOS BALIUJE,

kuris įvyks Padėkos Dienos savaitgalį, spalio 9, šeštadienį, "Plumbers Hall" (523 First St).

Detalės nurodytos atskirai šiame puslapyje.

Pradžia — 8 v.v.

Programos pradžia — 9 v.v.

Naujo žanro loterija, bufetas su skaniais užkandžiais ir visų rūšių gėrimais.

Visi kviečiami atvykti ir išgyventi juoko iki ašarų valandas!

Be to, programoje: pagerbimas pasižymėjusių jaunuolių, skambaus soprano Danutės Švilpaitės nuotaikingos dainos su orkestro palyda ir gal dar kokia staigmena. Visus lietuviška muzika linksmins šaunusis LL Studentų orkestras "Atspindžiai" ir jo dainininkai

Remkime lietuvišką spaudą, nes be jos apmirtų visa mūsų veikla! Rengėjai

HAMILTON, ONT

LONDONO ŽODIS HAMILTONUI. Visi, kurie nevyksta į Lietuvių Dieną ir savo renginius Hamiltone, yra kviečiami atvykti į Londono spaudos balių, įvykstantį Padėkos Dienos savaitgalį, spalio 9, šeštadienį, Plumbers Hall, 523 First St. (iš Dundas St. — plento nr. 2; apie du blokai į šiaurės rytus nuo Šiluvos M. šventovės). Pradžia — 8 v.v. Plačiau — Londono skyriuje.

Teigiamai pasisakyti už dalyvavimą spaudos baliuj skatina dvi rimtos priežastys. Pirma — verta išgirsti vieną iš mūsų didžiausių humoristikos ir vaidybos talentų — aktorių Vitalį Žukauską iš Niujorko. Jis atliks pagrindinę baliaus programą, kurios geriausias apibūdinimas yra — juokas iki ašarų! Antra — beveik visi galintieji dar važinėti Londono lietuviai dalyvavo Hamiltono rengtoje taut. šokių ir dainų šventėje. Londoniškiai ir kitomis progomis savo atsilankymu jus dažnai paremia. Todėl šį kartą londoniškiai tikisi jus matyti pas save. Lauksime

Londono Spaudos Baliui Rengti Komitetas

ŠIAIS METAIS skautės-ai steigia "Rūtelių" ir "Dobilų" būrelį. Čia veiks jauniausieji skautai — nuo 3½ - 5 metų amžiaus. Sueigos bus kas 3 savaitės parapijos salėje nuo 3 v.p.p. iki 5 v.v. Pradėsime sueigas spalio 2 d. Prašom jaunimą registruotis iš anksto pas Lialę tel. 389-5114. Taip pat ir visi kiti, kurie norėtų prisijungti prie skaučių ar skautų, gali registruotis pas draugininkus. Paukštytės (nuo 6-10 metų) ir skautės (nuo 11-14 metų) teskambina Lialei 389-5114. Vyresnės skautės (nuo 15 metų) teskambina Jolantai 389-3205. Skautai gali registruotis pas tuntininką Gedą Breichmaną 627-1974.

KLEVELANDO SKAUTAI atšventė 25 metų sukaktį rugsėjo 18-19 d.d. Šventėje dalyvavo ir s. Reg. Bagdonienė.

MINĖDAMAS TAUTOS ŠVENTĘ, mūsų karių-veteranų sąjungos skyrius rugsėjo 19 d. AV par. salėje visuomenei rodė lietuvišką filmą "Laivoji Lietuva". Filmą demonstravo ir paaiškinimus davė V. Matulaitis, kuris tokį filmą pasigamino iš brolių Matuzų susuktų kronikinių filmų, padarytų dar 1937-38 m., jiems lankantis nepriklausomoje Lietuvoje. Susidomėjimas filmu buvo didelis, nes salė buvo pilna žmonių.

ALFONSO ŠILINSKO statybinės firmos "Algo" metinis banketas šiemet įvyko anksti ir buvo suruoštas išvykos forma prie Erie ežero, Turkey Point vietovėje. Rugsėjo 18 d. į erdvią Alfonso vasarvietę suvažiavo šimtinė bendradarbių, statybininkų, daugiausia jo bičiulių lietuvių. Gražiam, saulėtam rugsėjo orui esant, visi gerai ir nuotaikingai praleido laiką. A. Šilinskas yra bene pats populiariausias lietuvis verslininkas Hamiltone. Be jo prisidėjimo turbūt nepraeina čia nė vienas lietuviškas renginys. Jis gali būti geru pavyzdžiu kitiems. Negalėdamas visur prisidėti savo darbu, jis paremia juos pinigine auka. Šiuo metu jis dirba Hamiltono Liet. Namų ir medžiotojų-žūklautojų klubo "Giedraitis" valdybose.

PALAIDOTOS iš AV šventovės a. a. Ona Pocienė, Mount Hope gyvenančios J. Svilienės motina, ir Floridoje mirusi hamiltonietės G. Grajauskienės močiutė a.a. Uršulė Stoškuvienė, 66 m. amžiaus. Pastarosios vyras a.a. Juozas Stoškus prieš dvejus metus taip pat mirė Floridoje ir buvo parvežtas čia bei palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje.

GIEDRĖ BREICHMANAITĖ ištekėjo už Henry E. Szpiech; Zigis Žilinskas vedė Ireną Shoma.

"WINTARIO" LOTERIJOJE paskutiniame traukime nusišypsojo laimė ir keliems Hamiltono lietuviams: D. Stuokienė laimėjo $10.000, o $1.000 pasidalino Pr. Krivinskienė su Vl. Stabingiu. Dar keletas laimėjo mažesnes sumas.

IŠ BRAZILIJOS pas E. Br. Milašius viešėjo Regina Norkaitytė. Ji yra iš Sao Paulo. Jos tėvai senosios emigracijos lietuviai. Ten užaugusi ir išėjusi mokslus, bet gražiai kalba lietuviškai ir domisi lietuviškuoju gyvenimu. K. M.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ rengia lietuvių jaunimo šokius lapkričio 13 d. Jaunimo Centre. Tai bus "Gyvataro" išleistuvės į Australiją. Programą atliks "Gyvataras" vadovaujamas Genovaitės Dumčiūtės - Breichmanienės. Gros orkestras "Atspindžiai" iš Londono. Visas jaunimas ir senimas nuoširdžiai kviečiamas dalyvauti ir paremti išvykstančius šokėjus. Visais reikalais kreiptis į Anelę Kaminskaitę, jaunimo reikalų atstovę apylinkės valdyboje. Tel. (416) 544-4602.

Apylinkės valdyba

Ottawa, Ontario

MŪSŲ MIRUSIEJI. Neseniai iš mūsų tarpo išsikyrė Kazimieras Truska, gimęs 1903 m. Kalvelių kaime, Veisiejų valsčiuje, Seinų apskrityje. Augštesnįjį mokslą ėjo Lazdijuose ir Seinų "Žiburio" gimnazijoje. Teisės mokslus baigė V.D. universitete Kaune 1930 m. Taip pat studijavo Zueriche, Šveicarijoje, kur gavo diplomuoto prekybininko laipsnį. Montrealio universitete, Kanadoje, studijavo slavistiką ir gavo magistro laipsnį 1951 m.

Lietuvą paliko 1944 m. ir įsikūrė Kanadoje 1951 m. Lietuvoje ėjo šias pareigas: valstybės kontrolės revizoriaus, Kėdainių ir apskrities kontrolės revizoriaus, Varniuose vertėsi notaro praktika. Prasidėjus II D. karui, vertėsi privačia advokato praktika Kaune. Kanadoje 1954-56 m. dėste Montrealio universitete. Bendradarbiavo "Trimite", "Ryte", "XX Amžiuje" ir kituose laikraščiuose. Išėjęs į pensiją, gyveno Otavoje. Mirė po gana trumpos ligos 1976 m. liepos 7 d. Palaidotas Anapilio lietuvių kapinėse, Mississauga, Ont.

V. R.

Mėsos ir puikūs dešros gaminiai
Skanėstai kiekvieno skoniui
R. Denninger Ltd.

284 KING STREET E., HAMILTON — 528-8468
740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 389-4113
• GUELPH LINE prie PROSPECT, BURLINGTON — 639-0510
• LLOYD D. JACKSON SQUARE, HAMILTON — 525-9641

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas "TALKA"

830 Main Street East, telefonas 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų draudo.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $7.000.000.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 8½%
term. depozitus 1 m. 9½%

IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

London, Ontario

VISI Į SPAUDOS BALIŲ! Jis įvyks Padėkos Dienos savaitgalį, spalio 9, šeštadienį, labai jaukioje "Plumbers Hall" salėje (523 First St., tik pora blokų už Šiluvos Marijos šventovės). Važiuojantieji 401 greitkeliu turi išsukti į 126-tą išvažiavimą — į Highbury Ave. ir važiuoti į šiaurę. Pervažiuoti CN geležinkelio virštiltį (overpass), dvigubas šviesas bei geležinkelio bėgius ir bloką pavažiavus prie Salvation Army Children Village pasukti į dešinę — į Dundas St. (plentą nr. 2-E). Tada pravažiuoti Šiluvos M. šventovę ir pavažiavus ilgą bloką, prie Dominion Store ir upelio pasukti į kairę —į First St. (šiapus Parkway Motel). Ja pavažiavus dar vieną bloką ir bus "Plumbers Hall" (balta lenta priekiniame sodelyje, trečias ar ketvirtas namas nuo Dundas St. kairėje pusėje). Užpakaly salės labai daug vietos automobiliams. Įvažiuoti į Spanner gatvele prie VAP pastato. Pagrindinė informacija nurodyta šio puslapio rėminiame skelbime.

Malonėkite laimikiais (fantais) paremti loteriją. Grynas pelnas skiriamas Kanados lietuviškai spaudai paremti.

Šiemet sueina dvidešimtmetis nuo vieno žmogaus lietuviško teatro įkūrimo. To teatro kūrėjas — Vitalis Žukauskas, vienas didžiausių lietuvių humoristų, satyrikų, aktorių, atliks pagrindinę spaudos baliaus programą.

Tad atvykite išgyventi tas juoko iki ašarų valandas ir paremti lietuvišką spaudą, kuri mums yra gyvybinės svarbos. Be jos sužlugtų visa mūsų veikla ir sušlubuotų svarbiausias mūsų tikslas — lietuvybės išlaikymas! Didysis humoristas ir aktorius čia dalyvaus pirmą kartą: nėra buvęs ne tik Londone, bet nė jo apylinkėse. Vakaro pradžia 8 v.v. Lauksime! D. E.

REGINA POVYLIŪTĖ-ŠEPETIENĖ prie savo iniciatyva surengtos lietuvių tautodailės parodos Red Deer, Alta, vietovėje tradiciniame tautybių festivalyje

Red Deer, Alberta

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJU p.p. Noreikoms, V. Grigienei ir V. Dubauskienei už parūpinimą ir paskolinimą eksponatų, kurie buvo išstatyti lietuviškame skyriuje Red Deer Folk festivalyje. R. Povyliūtė-Šepetienė

Rodney, Ontario

GINTARAS IR LORETA JOCIAI susilaukė pirmagimės dukrelės Daivos-Lyn. Dabar jaunavedžiai gyvena Guelph mieste. Linkime jaunajai šeimai geriausios sėkmės. K.

St. Catharines, Ont.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS praėjo labai gražiai ir jaukiai. Diena pasitaikė šilta, saulėta, į pamaldas susirinko, palyginti, nemažai žmonių. Kaip paprastai, kun. Juvenalio Liaubos, OFM, pamokslas ir šį kartą buvo gilus, daug pasakantis. Valdyba papuošė altorių ypatingai gražiom gėlėm. Stovėjo penkios vėliavos.

Paskaitą skaitė Vanda Garnelienė iš Tillsonburgo. Humanistinio pobūdžio paskaita. Gražūs, malonūs, kilnūs lietuvių tarpusavio santykiai. Didžiai reikšmingos, prasmingos mintys. Klausytojai jai ilgai plojo. Dvi Zubrickaitės pasakė po gražų eilėraštį. Visi dalyviai pavaišinti užkandžiais.

(Nukelta į 9-tą psl.)

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

LIETUVIAI PRANCIŠKONAI rugsėjo 7-11 d.d. Kennebunkporte aptarė savo provincijos problemas ir išsirinko naują vadovybę. Provincijolu vėl perrinktas kun. J. Gailiušis, o viceprovincijolu išrinktas kun. Pr. Giedgaudas, spaustuvės Brooklyne vadovas. Kun. J. Butkus paskirtas Kennebunkporto vienuolyno vyresniuoju, kun. J. Vaškys — klebonu Ročesteryje. Brooklyno vienuolyno vyresniuoju ir toliau paliktas kun. P. Baltakis, Toronto Prisikėlimo parapijos klebonu — kun. A. Simanavičius, Ontario St. Catharines vienuolyno vyresniuoju — kun. J. Liauba. Pittsburge dirbs kun. A. Žiubrys, St. Petersburge — kun. T. Degutis. "Aidų" redaktorium paliktas kun. L. Andriekus, administratorium — kun. B. Ramanauskas, "Darbininko" redaktorium — kun. K. Bučmys, administratorium — kun. P. Baniūnas, "Varpelio" redaktorium — kun. V. Gidžiūnas. Pranciškonų auklėjimo institutui Kennebunkporte vadovaus kun. J. Bacevičius. Torontan perkeltas kun. B. Mikalauskas. Kultūriniams vasaros renginiams Kennebunkporte vadovaus kun. L. Andriekus, žiemos savaitgalių rekolekcijoms — kun. R. Šakalys.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS suvažiavimas įvyks lapkričio 13 d. Sheraton Tower viešbutyje, 9333 So. Cicero Ave., Oak Lawn, Ill. Į šį metinį suvažiavimą, kuris jau yra 36-sis, kviečiami visi ALTos nariai, skyrių bei organizacijų atstovai ir lietuvių visuomenė.

JUZĖ DAUŽVARDIENĖ, generalinė Lietuvos konsulė Čikagoje, rugpjūčio 4 d. susižeidė koją. Gydosi Šv. Kryžiaus ligoninėje, kur jai teks pasilikti dar ilgoką laiką. Dėl susižeidimo ji negalėjo dalyvauti penktojoje tautinių šokių šventėje bei kituose renginiuose.

PASKAITĄ APIE LIETUVĄ Čikagos W. Wrighto kolegijoje skaitys kun. dr. J. Prunskis. Vaizdines priemones parūpins pati kolegija. Šiai paskaitai jį rekomendavo gen. Lietuvos konsulė J. Daužvardienė.

LAIKRAŠTIS "PRESS-REPUBLICAN", leidžiamas Plattsburghe, N. Y., rugsėjo 14 d. šeimos skyriuje paskelbė ilgoką jo redaktorės H. McLeod straipsnį apie Onos Matulionienės išėjimą pensijon. Ji dirbo laborante Medicinos Centre, telkiančiame kraują ligoniams. Šia proga paliečiama visa Matulionių šeima. Jos vyras Antanas Matulionis, pensijon išėjęs prieš ketverius metus, vadovavo ligoninės skalbyklai. Amerikon jiedu atvyko 1950 m. su dukromis Regina ir Eleonora. Plattsburgho Champlain Valley ligoninėje Ona darbą pradėjo virtuvėje, Antanas — valytoju. Lietuvoje jie buvo mokytojai: Ona yra baigusi Marijampolės seminariją, Antanas — Dotnuvos žemės ūkio akademiją.

ČIKAGOOS "BEARS" FUTBOLO KLUBAS buvusiam savo žaidėjui D. Butkui sumokėjo $600.000 kompensacijos. 1973 m. jis susižeidė kojos kelią ir negalėjo dalyvauti amerikietiško futbolo žaidynėse, bet buvo išsiųstas aikštėn, skausmą apraminus vaistais. Rezultatas — nepataisomas kojos sužalojimas, dėl kurio jis buvo priverstas pasitraukti iš futbolininkų eilių. D. Butkus buvo pareikalavęs $6 milijonų kompensacijos, tačiau nusileido iki $600.000.

ILLINOIS GUBERNATORIUS D. WALKER šios valstijos muzėjaus tarybos nariu pakvietė čikagietį St. Balzeką, kuris Čikagoje yra įsteigęs Lietuvių Kultūros Muzėjų.

KUN. ALBERTAS RUTKAUSKAS, domininkonas, ilgus metus dirbęs amerikiečių parapijoje Boyce, Louisianoje, persikėlė Čikagon. Jis paskirtas Šv. Antano lietuvių parapijos klebono asistentu Cicere.

Argentina

LIETUVIŲ ŠVIETIMO KOMISIJA, įsteigta Buenos Aires mieste PLB vicepirmininko švietimo reikalams Jono Kavaliūno, talkininkės Rasos Lukoševičiūtės, jau pradėjo darbą. Pirmiausia buvo surengti trumpi kursai mokytojams, supažindinę juos su nauju dėstymo metodu. Kursuose dalyvavo būrelis mokytojų iš Argentinos Lietuvių Centro, Susivienijimo Lietuvių Argentinoje ir Aušros Vartų parapijos. Vadovavo montrealietė Rasa Lukoševičiūtė. Naujieji mokslo metai rugpjūčio 21 d. pagal naują metodą pradėti AL Centre ir SL Argentinoje. Aušros Vartų parapija, juos pradėjusi anksčiau, įvedė kursus suaugusiems, taip pat pasinaudodama naujuoju metodu. Šiuo metu Buenos Aires mieste yra trys šeštadieniais veikiančios lietuviškos mokyklos. Aušros Vartų parapijos mokyklai vadovauja seselė Angelika, AL Centro — Eugenija Rudytė, SLA — Irena Simanauskienė. Švietimo komisija jau paruošė keturių pamokų konspektus naujuoju metodu ir žada šį darbą tęsti ateityje. Ji taipgi stengiasi, kad prie kiekvienos mokyklos būtų suorganizuotas tėvų komitetas, kurio pagrindiniu uždaviniu bus lėšų telkimas švietimo reikalams. Argentinos lietuvių švietimo komisijos adresas: Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires, Argentina.

ARGENTINOS LIETUVIŲ Organizacijų ir Spaudos Tarybos posėdyje pranešimą apie švietimą bei jo komisijos veiklą padarė kun. A. Steigvilas. Susirinkime taipgi buvo aptarti lietuvių-ispanų kalbų žodyno reikalai. Prie jo paruošimo daug dirbo J. Mikalčius, o dabar dirba Elena ir Leonas Ryseliai. Žodynas turės apie 6.000 žodžių. Posėdžio dalyviai pasiuntė padėkos raštą Urugvajun kun. J. Giedriui, SJ, už gražiai veikiančias lietuviškas radijo programas. Jų klausosi ir Buenos Aires lietuviai.

Australija

A.a. **KUN. ANTANAS KAZLAUSKAS, MIC,** Adelaidės Šv. Kazimiero parapijos klebonas, mirė rugsėjo 11 d., beveik sulaukęs 69 metų amžiaus (buvo gimęs 1907 m. rugsėjo 24 d. Ilgižiuose, Raseinių apskr.). Teologiją studijavo Vytauto D. universitete Kaune. Kunigu įšventintas 1933 m. Dirbo Žemaičių Kalvarijos parapijoje, Marijampolės marijonų gimnazijoje, buvo šio miesto klebono pavaduotoju ir klebonu. Pokario metais Vokietijoje darbavosi Tuebingene ir Stuttgarte; 1948 m. buvo paskirtas Šv. Kazimiero parapijon Britanijos Londone. Čia jam teko klebono asistento ir vėliau klebono pareigos. Adelaidėn atvykęs 1962 m., ilgus metus klebonavo, aktyviai dalyvavo organizacijų veikloje, bet prieš keletą metų sunkiai susirgo ir buvo priverstas nutraukti šį gražų savo darbą. Palaidotas rugsėjo 16 d. Adelaidėje.

A.a. **PETRAS PILKA,** žymusis bendruomenės, sporto ir skautijos veikėjas, mirė rugpjūčio 28 d. Sydnėjaus aerodrome, ruošdamasis pradėti kelionę į N. Zelandiją. Jį pakirto staigus širdies smūgis. Velionies palaikai buvo pervežti į Kanberą, kur kun. P. Butkus atnašavo gedulingas Mišias. Pamaldose dalyvavo apie 40 Australijos sostinės lietuvių, o karstą su lietuviška trispalve nešė Kanberos "Lions" klubo nariai. Velionis buvo įsteigęs australiečių-lietuvių klubą ir jam pirmininkavo ilgus metus. Iš Šv. Juozapo šventovės palaikai buvo nuvežti į Norwoodo krematoriumą rugsėjo 1 d.

Prancūzija

EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖ rugpjūčio 1-8 d.d. buvusioje Rotschildų pilyje prie Paryžiaus susilaukė 125 dalyvių. Ypač gausūs buvo Šveicarijos lietuviai, kurių atvyko daugiau kaip trečdalis visos kolonijos. Veteranų eilėms priklausė į devyniasdešimtuosius amžiaus metus įžengęs Jonas Glemža, Lietuvos karo atstovas Paryžiuje plk. Juozas Lanskoronskis. Savaitėje veikliai reiškėsi ir jaunimas — Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. Gabija Juozapavičiūtė iš Kanados, Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirm. Petras Nevulis, studentai iš Muencheno Mečys Landas ir Rita Pauliukevičiūtė. Pagrindinė savaitės surengimo našta teko muenchenietei Alinai Griniuvienei, Paryžiaus lietuviams — kun. J. Petrošiui, žibai ir Petrui Klimams. Tapybos, skulptūros ir grafikos parodoje dalyvavo septyni lietuviai dailininkai, gyvenantys Paryžiuje ar jo apylinkėse, tačiau savaitėn atvyko tik Ž. Mikšys ir S. Kondrotaitė. Daug kas pasigedo kitų penkių dailininkų, neaplankiusių net savo kūrinių parodos. Koncertinę dalį gražiai atliko: pianistė R. Lampsatytė, dainininkas V. Nakas ir poetė M. Saulaitytė iš JAV, muenchenietė estrados sol. Violeta Rakauskaitė - Landienė, aktorė Danutė Krištolaitytė - Herman iš Strasbourgo. Jos neseniai yra emigravusios iš Lietuvos. Didžiausia staigmena buvo sol. Ričardas Daunoras, atsiskyręs nuo Prancūzijoje gastroliavusio Vilniaus universiteto ansamblio ir Paryžiuje pasiprašęs politinės globos, kuri jam buvo suteikta.

Vokietija

VOKIEČIŲ SPAUDOS PRANEŠIMU, Sovietų Sąjunga iš Pabaltijo išvažiavusius asmenis tebelaiko savo piliečiais. Ambasada juos ragina išsiimti sovietinį užsienio pasą arba įteikti prašymą pilietybei panaikinti. Tie, kurie kreipėsi ambasadon dėl pilietybės panaikinimo, turėjo užpildyti labai smulkią anketą, nurodydami Vakaruose gyvenančius gimines, kariuomenę, kurioje jiems teko tarnauti, ir sumokėti po 100 DM. Atrodo, Sovietų Sąjunga jieško naujo būdo užsienio valiutai telkti.

KUN. ADOLFAS KELERIS, Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bendrijos vadovas išeivijoje, rugsėjo 14 d. atšventė amžiaus septyniasdešimtmetį. Jis yra kilęs iš Marijampolės apskrities, 1929 m. baigęs Tauragės gimnaziją. Teologiją, graikų ir hebrajų kalbas studijavo Vytauto D. universitete, kartu lankydamas ir humanitarinį fakultetą. Baigęs universitetą, išlaikė egzaminus konsistorijoje ir evangelikų kunigu buvo įšventintas Batakiuose 1936 m. vasario 9 d. Iš Batakių greit buvo perkeltas į Tauragę, kur dirbo religijos dėstytoju mokytojų seminarijoje ir gimnazijoje. Šios institucijos turėjo 230 evangelikų moksleivių. II D. karo metais kun. A. Keleriui teko darbuotis Lenkijoje ir Pomeranijoje, pokaryje — šiaurinėje V. Vokietijos dalyje. Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bendrijos išeivijoje senjoru ir vyr. tarybos pirmininku išrinktas

Aušriečių stovykla Wasagoje

Naujas bandymas suderinti lietuviškai kalbančius ir nekalbančius stovyklautojus

Jau treti metai stovyklautojų skaičius šitoje Toronto stovykloje didėja. Yra smagu matyti, kad ši dvidešimt metų amžiaus stovykla atlieka tam tikrą vaidmenį mūsų bendruomenėje, sulaukdama vis daugiau entuziazmo iš dalyvių. Šiais metais entuziazmu užsikrėtė ir vadovai. Kaikurie jų jau tyrinėja galimybes rengti trijų savaičių stovyklą sekančiais metais.

Kryžkelėje

Visdėlto stovime šiokioje tokioje kryžkelėje. Reikėtų gerai pasvarstyti, koks turėtų būti stovyklos tikslas. "Aušros" stovykla kurį laiką buvo sporto klubo globoje, ir programa buvo gan atletiška. Paskutiniu laiku stovykla buvo pavesta Toronto Prisikėlimo parapijos jaunimo sekcijai. Tuo būdu jos tikslas pasikeitė. Esu tikras, kad pagrindinis stovyklos uždavinys yra užimti vaikus, kurie nepriklauso lietuviškom organizacijom. Žinoma, stovykloje buvo šiek tiek ateitininkų ir skautų, bet didžiausia dalis nesirodo nė vienos organizacijos eilėse per ištisus metus. Taigi, stovykla yra tikrai parapijinė — bendruomeninė. Jos stovyklautojų tarpe yra nemažai jaunuolių iš mišrių šeimų. Be to, neseniai pradėjo ateiti mūsų parapijos stovyklautojų kitataučių draugai ir draugės. Dėlto lietuviškumas truputį nukenčia.

Šiais metais bandėme sudaryti programą, kuri atitiktų minėtus tikslus. Pagal tradiciją, stovyklautojai buvo paskirstyti į vyresniųjų ir jaunesniųjų grupes. Tos dvi grupės dar buvo paskirstytos į grupes, kurios kalba ir supranta lietuviškai ir visai nemoka arba silpnai supranta. Iš viso tad buvo keturios grupės. Tuo būdu galėjome išlaikyti lietuviškus santykius su tais, kurie supranta lietuviškai, o su kitais kalbėjome angliškai. Tik vadovams pasidarė daug daugiau darbo: vietoj programos dviem būrelio grupėm vadovai turėjo paruošti ją keturiom.

Lituanistikos programa

Dar kita naujiena buvo įsteigimas lituanistinio būrelio. Visos grupės gavo progą dalyvauti jame. Nesuprantantys lietuviškai mokėsi lietuviškus žodžius iš pagrindų, o "kalbančios" grupės lavinosi skaitydamos lietuviškas knygas arba žurnalo straipsnius. Pamokų pobūdis buvo neformalus, daugiau žaidimo pobūdžio. Buvo matyti konkretūs rezultatai. J. Girniūtei tenka didelė padėka už jos pastangas šitoje srityje. Vienintelė kliūtis yra ta, kad "nekalbantys" grįš į savo namus ir turbūt neišgirs kito lietuviško žodžio iki sekančių metų stovyklos. Būtų idealu, jeigu kas nors dabar galėtų suorganizuoti kursą tiem stovyklautojam, kuris tęstų stovykloje pradėtą darbą ištisus metus. Taip pat būtų idealu, jeigu šitie stovyklautojai pareikštų norą dalyvauti tokiuose kursuose arba eitų į šeštadieninę mokyklą.

Viena kita kliūtis atsirado šitoje programoje. Buvo iš pradžių galvota atskirti lietuviškai suprantančius nuo kitų net ir barakėliais. Problema buvo ta, kad tai būtų išskyrę kaikuriuos artimus draugus, o stovykloje sunku būti linksmu be draugo. Pavyzdys: lietuviškai kalbantis atsiveža draugą, kuris nesupranta nė žodžio lietuviškai. Pastarasis nieko kito nepažįsta ir baisiausiai nori būti su draugu. Tad ir kyla klausimas: ar lavinti vaikus lietuviškume, ar sudaryti sąlygas, kad vaikas būtų laimingas? Labai aišku, kad senas patarimas, jog "nekalbantis" tarp kitų "kalbančių" greit išmoks kalbą, yra neveiksmingas. Šitoje stovykloje buvo perdaug "nekalbančių". Žinoma, darbas būtų lengvesnis, jeigu nepriimtume kitataučių (kol kas jų mažuma). Komentarai ir pasisakymai labai laukiami tuo klausimu.

Apmokami vadovai

Stovykla atsiskyrė nuo tradijos dar ir kitu būdu. Šiemet pirmą kartą stovyklos vadovybė buvo atlyginama. Alga buvo nežmoniškai maža, bet studentai uždirbo kiekvieną centą. Seniau stovyklos vadovybė būdavo sudaroma iš vyresnio amžiaus žmonių, kurie turėjo reguliarų darbą ir paaukodavo tik savo atostogas stovyklai. Praėjusios šių metų stovyklos vadovybė buvo sudaryta iš studentų, kurie vos užsidirba už mokslą užsimokėti. Iki šiol galėjome naudotis jų paslaugomis, bet jau artėja tos dienos, kai bus sunku gauti gerus vadovus už tokius pinigus. Net ir dabar didelė dalis atsisako dalyvauti stovykloje, nes vasaros darbas turi pirmenybę. Stovyklai vadovauti yra sunkus bei atsakingas darbas, ir vadovai turėtų gauti atitinkamą atlyginimą.

Stovyklos programa turėjo trūkumų, bet aplamai gerai praėjo. Išvyka į Mėlynuosius kalnus praėjo laimingai, nors pusė stovyklautojų pasidavė pusiaukelyje.

Esu dėkingas V. Matulaičiui, kuris paaukojo vakarą ir atvažiavo mums parodyti filmo iš nepriklausomos Lietuvos gyvenimo. Sporto diena irgi gražiai praėjo. Padėka tenka A. Stonkui ir A. Nakrošiui. Pastarasis taip pat atliko vyriausio berniukų vadovo pareigas. Drąsos medalis teko N. Bočkutei, kuri narsiai mokė dainavimo be muzikinės pagalbos. D. Lukavičiūtė ir I. Poškutė paskutiniu metu suorganizavo rankdarbių programą, kuri patenkino daug stovyklautojų. Pirmoji taip pat atliko stovyklos sekretorės pareigas, o antroji buvo pagrindinė stovyklos laikraštėlio vadovė. R. Šapočkinaitė puikiai atliko vyriausios mergaičių vadovės pareigas, kartu vadovaudama gamtos būreliui. Vakarines programas tvarkė L. Lukavičiūtė ir D. Pajarskaitė. Joms talkino J. Dūdaitė, A. Valaitis, V. Kairys, T. Valickas, L. Kaknevičius. Taip pat antrą savaitę prisidėjo ir p.p. Leliai. Ūkinius reikalus rūpestingai tvarkė K. Šapočkinas, o šeimininkavo B. Greičiūnienė, O. Drąsutienė, B. Dicevičienė, A. Dubinskienė, J. Vitkūnienė ir E. Krivienė. Gailestingos sesers pareigas ėjo G. Romanoff, o kapeliono — kun. E. Jurgutis, OFM.

Algimantas Čepas

Toronto "Aušros" stovyklos vadovybė. I eilėje iš kairės: L. Lukavičiūtė, I. Dūdaitė, D. Lukavičiūtė, J. Girniūtė; II eilėje: A. Valaitis, N. Bočkutė, R. Šapočkinaitė, D. Pajarskaitė, I. Poškutė; III eilėje: A. Stonkus, A. Nakrošius, A. Čepas, kun. Eugenijus Jurgutis. Trūksta: V. Kairio, T. Valicko, L Kaknevičiaus, p.p. Lelių

Lituanistinių kursų studentai Loyola-of-the Lake, Ohio, paskaitos metu

Pasibaigė vasaros atostogos, prasidėjo nauji mokslo ir lietuviškos veiklos metai. Iš kairės: Rūta Kuraitė, Kristina Garbaliauskaitė, Vilija Smalinskaitė, Kristina Sagevičiūtė, Dana Čepaitė, Linda Keršytė Nuotr. J. Ligerio

JAUNIMO ŽIBURIAI

Redaguoja GABIJA JUOZAPAVIČIŪTĖ, talkinama kolektyvo

Nuotykiai ateitininkų stovykloje

Šaltas oras, bet šilta nuotaika • Seniau taip nebūdavo — reikia reformų

ALEKSANDRAS PAKALNIŠKIS, jn.

Sėdžiu prie savo aplūžusios rašomosios mašinėlės Jaunimo Centro kavinėje Čikagoje ir galvoju, kaip geriausiai pameluoti "TŽ" redaktoriui, kodėl laiku neatsiunčiau studentų ateitininkų stovyklos Wasagoje aprašymo. Pažadėjau tą straipsnį greitai parašyti... Tačiau manau, kad ne tik redaktorius, bet ir Jūs, mielieji skaitytojai, atleisite man ir vistiek skaitysite apie tai, ką studentai ateitininkai veikė Kanadoje rugpjūčio 29 — rugsėjo 2 dienomis, Čikagoje įvykstančios tautinių šokių šventės išvakarėse. Juk tokioje šventėje reikia dainuoti ir šokti, o ne straipsnius rašyti...

Stovyklaujančius studentus pasitiko tikrai nemalonus oras: šalčiai (prie kurių mes, pietuose gyvenantys amerikiečiai, nepripratę) ir lietūs. Galbūt to klimato dėka taip lengva mums buvo susipažinti ir suartėti, nes ne tiek dėl artimo meilės, kiek dėl šalčio glaudėmės prie viens kito...

Seniai bebuvęs studentų ateitininkų stovykloje (rodos, 1968 m. vasarą Lake Ariel stovyklavietėje Pensilvanijoje), radau per tą, palyginti, trumpą laikotarpį daug pasikeitimų. Ir nelabai malonu tai rašyti, bet tie pasikeitimai dažniausiai nebuvo teigiami. Bet apie tai vėliau.

Karštos diskusijos

Minėtos stovyklos pagrindinė paskaitų tema buvo "Krikščioniškoji moralė". Trys paskaitininkai: kun. Jonas Staškevičius, dr. Adolfas Damušis ir kun. dr. Pranas Gaida. Be šių pagrindinių paskaitų, buvo dar ir kunigo Jono pamokslai kasdieninėse Mišiose, diskusijų būrelių iškeliami klausimai bei atsakymai, liečiantys ne tik paskaitų temas, bet ir SAS organizacines problemas.

Kun. J. Staškevičius savo paskaitoje gvildeno krikščioniškąją moralę. Nors jo išvedžiojimai buvo gerai bei tvarkingai formuluoti, tačiau studentai ypatingą dėmesį kreipė į kaikuriuos jo iškeltus klausimus, būtent, į priešvedybinius lytinius santykius ir mirties bausmę. Kilo diskusijos apie priešvedybinius santykius: jeigu jie nekenkia visuomenės gerovei ir jeigu abi pusės jiem pritaria, tai kodėl jie draudžiami? Kur yra Dievo pasakyta, jog jie yra neleidžiami? Ar viename iš dešimties Dievo įsakymų? Jei Dievo yra pasakyta "nežudyk", tai kaip galima pateisinti Bažnyčios laikyseną, kuri leidžia mirties bausme bausti tam tikrus nusikaltėlius? Vienas dalykas yra konstatuoti, jog tam tikras veiksmas yra nemoralus ar blogas pagal krikščioniškąją etiką, o visai kitas įrodyti kodėl toks tvirtinimas yra teisingas. Kunigas Jonas, be abejonės, buvo nustebintas tokia studentijos drąsa tuos klausimus iškeliant, bet parodė ir savo studentišką dvasią, įsijungdamas į tuos ginčus tokiu pat aršumu, kaip ir jo tezės priekabių ieškotojai.

Klausimas Vatikanui

Nors dr. A. Damušis daugiausia kalbėjo apie socialinių santvarkų keitimąsi ir apie tų pakitimų reikalingumą ar nenaudą visuomenės gerovei, man iš jo nagrinėjamos temos įstrigo sekanti dominuojanti mintis: yra būdų ateitininkams įgyvendinti savuosius principus, pavyzdžiui, konkrečiais darbais iškeliant katalikų persekiojimus Lietuvoje. Jisai išryškino katalikų nuveiktą darbą, pvz Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidiniai "Suvažiavimų Darbai", Nijolės Sadūnaitės kalba sovietiniame teisme (jos išleidimas anglų kalba) ir t.t. Iškilus priekaištui, kodėl Vatikanas nesirūpina pasauliui tokius persekiojimus išgarsinti, kodėl Vatikanas aplamai nesiskubino lietuviams padėti kad ir Vilniaus byloje nepriklausomos Lietuvos metu, dr. Damušis pabrėžė, jog kaip tik studentija turėtų dabar pradėti rūpintis atitaisyti susidariusią padėtį Vatikane. "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", kuri yra slaptai leidžiama Lietuvoje, tiek tėra naudinga Lietuvai, kiek mes laisvuose kraštuose gyvenantys pajėgiame ją išplatinti.

Kurti ar naikinti?

Kun. Pr. Gaida, "T. Žiburių" redaktorius, g v i l d e n o temą "Žmogus kaip savęs kūrėjas ir naikintojas". Asmeninės moralės ribose jis dėstė mintį, kad kūrėjas yra ne tik Dievas, bet ir žmogus. Pastarasis, laikydamasis Dievo ir prigimties gairių, gali sukurti savyje žmogų, bet jų nepaisydamas gali tą patį žmogų sunaikinti ir fiziškai, ir dvasiškai. Čia iškilo narkotikų, alkoholio, savižudybės ir kiti panašūs klausimai. Buvo paliestas ir Romo Kalantos atvejis. Diskusijose jisai sulaukė daug dėmesio. Paskaitininkas buvo nuomonės, kad R. Kalantos atvejis priklauso tragiškai situacijai ir nėra paprastas savižudybės, o greičiau pasiaukojimo atvejis, kuriam taikytini Šv. Rašto žodžiai: "Niekas neturi didesnės meilės, kaip tas, kuris atiduoda savo gyvybę už savo brolius." Visdėlto paskaitininkas pastebėjo, kad tai kontroversinis klausimas, kuriame yra vietos ir kitokiai nuomonei. Jis taip pat priminė panašų įvyki su evangelikų kunigu, susideginusiu R. Vokietijoje.

Rungtynės

Dienos programą paįvairino įvykusi sporto šventė, savo "iškilmingumu" prilygstanti Montrealyje įvykusiai olimpiadai (bent laimėjus taip buvo jausta). Stovyklautojai, kurių buvo apie 50, susiskirstė į šešias grupes, pasivadino įvairiais gyvulių vardais, gynė tas "gyvuliškas" spalvas ir krepšinyje, ir kvadrate, ir kituose žaidimuose. Vienas vakaras buvo skirtas tų grupių kūrybiniam pasirodymam, kurie taip pat buvo premijuojami. Nors "Rykliai" laimėjo daugiausia pirmų vietų, tačiau "Šeškai" (prie kurių ir aš priklausiau; kaikurių teigimu kaip tik šiai grupei turėjau priklausyti), rodos, paskutinę vietą užėmę, visdėlto laimėjo svarbiausius aukso medalius ir krepšinyje, ir anekdotų srityje. Kitos komandos —"Bebrai","Arklinės Musės", "Bimbalai" ir "Šernai" pasidalino likusiomis, ne tiek jau reikšmingomis vietomis.

"Egzaminai"

Vakarinėje programoje buvo surengtas Vakarų ir Rytų žinių lobyno patikrinimo konkursas. Komanda, susidariusi iš Los Angeles, Klevelando, Windsoro ir Čikagos atstovų, lengvai įrodė savo pranašumą ir sutriuškino nemokšas iš tokių "provincijų", kaip Bostonas, Niujorkas, Montrealis ir kažkurio kito "bažnytkaimio", kurio nebegaliu prisiminti. Šitokie klausimai buvo iškelti: kokia yra pagrindinė nuskendimų priežastis Lietuvoje? (alkoholis); kaip taisyklingiau — bakūžė ar lūšnelė (lūšnelė); kas yra dabartinis federacijos vadas? (dr. P. Kisielius) ir t.t. Ši vakarinė programa buvo ne tik linksma, bet ir naudinga — perdavė naudingas žinias ir varžovams, ir klausytojams.

Vakarinės programos

Reikia pripažinti, jog stovyklos vakarinių programų vedėja Danguolė Kuolienė ypatingai gerai suorganizavo tas programas. Pvz. kad ir susipažinimo vakaras — jis buvo taip suorganizuotas, kad negalėjai nesusipažinti su kitais. Žaidėme "šaukšto vėrimą..." Reikėjo perverti marškinius ir drabužius dideliu šaukštu, pririštu prie ilgos virvės. Neišvengiamai stovyklautojai tikrai jautėsi pririšti prie viens kito.

Trečiadienio vakarą kaikurie stovyklautojai, iš tikrųjų dauguma, ruošėsi sekantį rytą išvažiuoti Čikagon. Todėl ir "fuksų" renginys buvo atkeltas į tą vakarą. Nors mano "fuksė" buvo labai gerai ištreniruota (ji savo "viešpačiui" ir šokių šventėje bučiavo į ranką), tačiau aš, kaip "viešpats", jokiu būdu nebūčiau leidęs tiem "fuksam" patekti į viešpačių tarpą. Tačiau ne nuo manęs vieno tai priklausė...

Vakarinę programą sekė naktinė programa. Joje neorganizuotai buvo daroma tai, kas studentams privaloma daryti: dainuoti, šokti ir t.t. Ir reikia stebėtis, jog tik mažas nuošimtis tų naktinių programų dalyvių pavėluodavo arba visiškai neateidavo į rytmetinę programą.

Seniau ir dabar

Atsimenu, kaip senais laikais stovyklose būdavo... Galėjai triukšmauti kiek norėjai, tačiau apleidęs dienotvarkę būdavai išprašytas iš stovyklos. Ar ne laikas studentam ateitininkam vėl tokią tvarką įvesti, idant organizacijoje bereikalingo balasto nebūtų? Kokia nauda iš tokio balasto — juk jie garbės ateitininkijai nedaro.

Atsimenu, kaip senais laikais stovyklose būdavo... Niekas tada neprašydavo, kad diskusijos lietuviškai vyktų. Ar mums dera leisti pasiteisinimą: "kadangi man legviau išsireikšti angliškai, tai kalbėsiu angliškai"? Ar tai suderinama su ateitininkijos principais? Nejaugi studentai ateitininkai pradeda daryti kompromisus kalbos atžvilgu, ypač viešos programos metu? Ir jei tai vis pasikartojantis reiškinys, tai kuo studentai ateitininkai skiriasi nuo angliškosios katalikų organizacijos?

Atsimenu, kaip senais laikais stovyklose būdavo... Studentų Ateitininkų Sąjunga į stovyklas pakviesdavo po tris paskaitininkus kiekvienai dienai, o ne visai stovyklai. Ir niekas nebandydavo aiškinti: kadangi stovykla labai tolimoj vietoj, sunku paskaitininką pasikviesti (Lake Ariel juk ne didmiesčio priemiestis).

Intelektualinio stovyklos lygio smukimas yra ir studentų, ir sendraugių kaltė. Tačiau kam tos kaltės ieškoti, jeigu jos suradimas padėties nepagerins. Tikrai, mano manymu, geriau būtų, jei studentai ateitininkai apgenėtų savas apipuvusias šakas.

Nors stovykla buvo naudinga, bet ji nebuvo tokia, kokia galėtų būti, siekiant idealesnio organizacijos principų bei ideologijos perteikimo.

Tuo baigiu šį rašinį, tikėdamasis, kad ateinančiais metais nebūsiu nekviestinas svečias stovykloje už tokių minčių iškėlimą ir nakties metu perdidelį triukšmavimą...

Ryžtasi jungti visą jaunimą

Naujosios Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos pareiškimas

Šią vasarą naujai išrinkta KL JS valdyba iš Londono perėmė pareigas sekantiems trejiems metams. Korespondenciniame balsavime dalyvavo III PLJK atstovai ir Kanados jaunimo tarybos nariai.

Sutiko būti KLJS pirmininku Jurgis Valaitis, veiklus nuo pat jaunystės. Jis stropiai dalyvavo jaunimo organizacijose dar būdamas gimnazijoje. Yra skautas vytis ir jau seniai dalyvauja "Baltijos" meno ansamblyje. Taip pat Jurgis yra buvęs lietuvių studentų būrelio pirmininku Vakarų Ontario universitete, sekretoriumi Londono lietuvių bendruomenėje ir atstovas II ir III jaunimo kongrese. 1974 m. Jurgis gavo bakalauro laipsnį mechanikos inžinerijoje ir šiuo metu baigia magistro kursą Londone toje pačioje srityje.

Kęstutis Vilis, mūsų vicepirmininkas, yra iš Otavos. Studijuodamas Otavos universitete, jis buvo pirmininku Otavos jaunimo ir 1969 m. gavo bakalauro laipsnį. Vėliau jis persikėlė į Montrealį, kur dalyvavo ateitininkų organizacijoje. Montrealyje, McGill universitete, gavo magistro laipsnį elektros inžinerijoj ir doktoratą neurofiziologijoje. Šiuo metu gyvena Londone, yra profesorius ir dėsto universitete neurofiziologiją. Be to, šiuo laiku dalyvauja "Baltijos" "veteranų" tautinių šokių grupėje.

KLJS valdybos iždininku yra Saulius Dragūnas. Jis nuo vaikystės dalyvauja įvairiose lietuviškose organizacijose, yra aktyvus skautas vytis, ilgametis Londono "Baltijos" ansamblio narys ir buvęs Londono lietuvių bendruomenės valdybos narys. Saulius studijavo chemiją Vakarų Ontario universitete ir šiuo metu dirba "General Motors" Londone.

Algis Jusys sutiko eiti ryšininko pareigas. Jis yra iš Hamiltono. Atvykęs studijoms į Londoną, įsijungė į lietuvių veiklą. Yra skautas, "Baltijos" ansamblio narys. Buvo labai veiklus lietuvių studentų sąjungoj Londono universitete — ėjo iždininko ir pirmininko pareigas valdybose. Algis baigė chemijos mokslus ir šiuo metu dirba savo srityje.

Rita Abromaitytė - Vilienė, valdybos sekretorė, užaugusi Čikagoj, atvyko į Montrealį baigti prancūzų kalbos studijų. Ji buvo aktyvi ateitininkė Čikagoj ir Montrealyje. Šiuo metu Rita yra "Baltijos" ansamblio choro vedėja ir vargonininkė lietuvių parapijoj. Ji yra baigusi McGill universitete muzikos ir prancūzų kalbos kursą, augina gražią šeimą ir ruošiasi mokytojauti.

Informacijos reikalus tvarko Lydija Keraitė - Dragūnienė ir Nijolė Gverzdytė. Lydija pastaruoja metu vadovauja skautėms Londone. Jau 10 metų dalyvauja "Baltijos" ansamblyje ir yra jo koncertų pranešėja. Lydija moko lietuviškoje mokykloje jau septyneri metai. Ji yra dalyvavusi Londono lietuvių bendruomenės valdyboje, pirmininkavusi universiteto studentų klubui ir platinusi lietuviškas knygas trejus metus. Baigė bakteriologijos mokslus Vakarų Ontario universitete ir šį pavasarį — mokytojų seminariją.

Nijolė Gverzdytė atvyko iš St. Catharines. Studijuoja Londone medicinos fakultete fizinę terapiją ("occupational theraphy") ketvirti metai, ateinantį pavasarį baigs. Yra aktyvi akademikė skautė ir šiuo metu vadovauja skautėms Londone. Gyvendama St. Catharines mieste, buvo tautinių šokių šokėja ir vyresniosios "Nemuno" grupės mokytoja. Vargonininkavo devynerius metus parapijos šventovėje, vadovavo skautėms ir buvo II PLJ Kongreso atstovė. Londone ji buvo universiteto lietuvių studentų klubo valdybos narė ir tvarkė kultūrinius reikalus Londono bendruomenės valdyboje.

Yra daug tikslų, kuriuos ši valdyba yra pasiryžusi pasiekti bei įgyvendinti. Svarbiausias jų — sujungti Kanados vakarų ir rytų lietuvių jaunimą bei įtraukti daugiau jaunimo į lietuvišką veiklą. Taip pat numato įjungti lietuviškai nekalbantį Kanados lietuvių jaunimą. Norime ateičiai nustatyti veikimo gaires bei nustatyti programas, kuriomis galėtų pasinaudoti ir sekančios valdybos. Visa tai, be abejonės, pareikalaus iš valdybos didelio darbo ir pasiryžimo, bet reikia tikėtis, kad jaunimui bendradarbiaujant ir KLB remiant bus pasiekti geri rezultatai.

KLJS valdyba
Londonas, Ontario

Naujoji Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba. Iš kairės: Lydija Keraitė-Dragūnienė, Jurgis Valaitis, Nijolė Gverzdytė, Algis Jusys, Rita Vilienė, Saulius Dragūnas, Kęstutis Vilis

Veikla tarp kongresų

Jaunimo kongresai yra vienkartiniai įvykiai, tačiau jie savo tikrąją reikšmę parodo veikloje, kuri arba vystosi, arba miršta po tokio didelio masto įvykio. Tie, kurie atidžiau sekate lietuvišką spaudą, ar tai būtų "Tėviškės Žiburiai", "D r a u g a s", "Pasaulio Lietuvis" ar kiti savaitraščiai bei žurnalai, būsite pastebėję, kad daug kas pradeda judėti visiškai netikėtose vietovėse: steigiasi naujos jaunimo sąjungos Kolumbijoje, Argentinoje, Brazilijoje, Australijoje, Švedijoje. Gauta žinia, kad ir Anglija ruošiasi pajudėti. Tai tikrai svarbūs reiškiniai, rodą, kad jaunimas visuose pasaulio kraštuose juda ir siekia bendros jungties. Tai organizaciniai reiškiniai, tačiau veikla vystosi ir kitose srityse, kuriose jaunimas reiškiasi.

Pasaulio LJS valdyba savo veiklos laikotarpyje stengsis atkreipti ypatingą dėmesį į jaunimą, besireiškiantį kultūrinėje srityje — dainoje, šokyje, mene, literatūroje. O tokių pajėgų, pasirodo, turim labai daug, tačiau jiems dar niekada nesame suteikę tinkamos viešumos pasireikšti. Mūsų veikla dažniausiai plėtoja organizacinį, o ne kūrybinį darbą.

Jaunimas turėtų reikštis visose jam svarbiose srityse: organizacijoje, politikoje, kultūroje. Tikimės atitinkamą dėmesį atkreipti į visas jaunimui rūpimas sritis. Planuojamas jaunimo pasitarimas politiniais klausimais, kuriam į pagalbą ateis ir patyrusių vyresniųjų talka — PLB ir VLIKas.

Susidarius progoms, kartais ir greitosiomis tenka organizuoti jaunųjų menininkų koncertus. Tuo būdu sudaromos progos pasireikšti jauniesiems mūsų talentams lietuviškoje visuomenėje. Kandidatų tokiems pa-

(Nukelta į 6 psl.)

XXII Kanados Lietuvių Dienos Montrealyje programa

Spalio 7, ketvirtadienį, 7.30 v.v. **SIMPOZIUMAS** Expotheatre'o patalpose, Cité du Havre. Tema "Etninių grupių dalyvavimas Kvebeko gyvenime".

Spalio 9, šeštadienį, nuo 9 v. ryto — 7 v. vakaro, **krepšinio rungtynės**
Polyvalente Georges Vanier, 1415 Jarry St. East. Dalyvauja: Hamiltono Kovas, Montrealio Tauras, Ročesterio Sakalas, Toronto Aušra ir Vytis.

Nuo 10 v.r. iki 6 v.v. **KLB krašto tarybos sesija** Aušros Vartų salėje, 1465 Rue De Seve. Registracijos pradžia — 9 valandą ryto.

7 val. vakaro **didysis visų dalyvių BALIUS ir DAILĖS PARODA**
James Lyng High School salėje, 5440 Notre Dame Street West. Šokiams gros du orkestrai — Perkūnas" ir "Roma".

Spalio 10, sekmadienį, 9.45 v. ryto **IŠKILMINGOS PAMALDOS**
katalikams Šv. Juozapo bazilikoje (St. Joseph's Shrine), 3800 Queen Mary Rd.
12 v. pamaldos evangelikams Lutheran Church, 3594 Jeanne-Mance Street. Pamaldas laikys kun. A. Žilinskas.

3 valandą po pietų **DIDYSIS KONCERTAS** Claude Champagne salėje, 220 Vincent-D'Indy Ave., Outremont. Programą atliks: solistai G. Čapkauskienė ir V. Verikaitis. Deklamatorė R. Lukoševičiūtė, Hamiltono mergaičių choras "Aidas" su solistu R. Strimaičiu, Montrealio Aušros Vartų ir Šv. Kazimiero parapijų chorai, tautinių šokių ansambliai — Hamiltono "Gyvataras", Montrealio "Gintaras", Londono "Baltija" ir Toronto "Gintaras".

7 valandą vakaro **JAUNIMO POBŪVIS-ŠOKIAI**
Šv. Kazimiero parapijos salėje, 3426 Parthenais St. Gros orkestras "Roma".

Kviečiame visus ir iš visur, lietuvius ir svečius dalyvauti

XXII-jai Kanados Lietuvių Dienai Rengti Komitetas

Brazinskų žodis iš Niujorko

(Atkelta iš 1-mo psl.)

norėjau, kad mano sūnus Algirdas pasiektų laisvus Vakarus, galėtų tenai laisvai gyventi, mokytis, nevaržomas išvystyti visus savo gabumus ir tapti pilna asmenybe. 1968 m. rudenį Algirdas slaptai atvyko į Uzbekistaną, ir prasidėjo pasiruošimai žygiui. Ištyrę šimtus galimybių, 1969 m. rudenį mes jau turėjome aiškų planą. Mums daug padėjo mūsų bendraminčiai tiek Lietuvoj, tiek Turkestane, tiek Gruzijoj. Buvo daug sunkumų, kliūčių ir pavojų, bet vis atsimindavom žuvusius draugus partizanus, šimtus tūkstančių Sibiran ištremtų ir nukankintų brolių ir sesių lietuvių. Mes privalom liudyti jų kančias, kovot už juos. Tai šventa patrioto pareiga. Tegu Kremliaus budeliai nemano, kad kas nors yra užmiršta iš jų piktadarybių. Lietuvių tauta nieko neužmiršo ir niekam neatleido. Lietuvių tauta niekad neatsisakys savo teisėtų siekimų ir niekad nenustos už juos kovoti.

* * *

Žmonės, kurie stebi Lietuvos istoriją nuo 1940 m., žino, kiek sovietiniai okupantai išnaikino lietuvių. Tai neturi būti užmiršta. Tie drąsūs žmonės, kuriems iš šimtų tūkstančių pavyksta prasiveržti iš sovietų pragaro, turi būti suprasti ir atitinkamai vertinami. Jie nebėga dėl kokių nors materialinių gėrybių. Jie bėga į aklą nežinią, dažnai rizikuodami savo gyvybe, gelbėdamiesi nuo fizinio ir ypač dvasinio sunaikinimo bolševikiniame tautų kalėjime. Jų žygiai anaiptol nėra avantiūra, nes jų pastangos tolygios gelbėjimuisi iš mirties stovyklų. Juk tie amerikiečių ir anglų kareiviai, kurie antrojo pasaulinio karo metu bėgo iš belaisvių stovyklų, buvo laikomi didvyriais, o ne kokiais nusikaltėliais ar avantiūristais. O į tai, ką sako mūsų priešai, mes neturime kreipti jokio dėmesio. Jiems ir partizanai buvo banditai, ir Romas Kalanta buvo beprotis, ir kiekvienas kitaip galvojantis žmogus, pagal juos, tevertas kulkos . . . Mes turim tvirtai įsisąmoninti savo tautinius idealus ir siekius, mes turim ryžtingai už juos kovoti iki pergalės.

* * *

Mūsų viltis bei tikėjimą lietuvių tautos ištverme ir prisikėlimu ypač stiprina tai, kad, nežiūrint totalios priespaudos, teroro, propagandos, ateistinimo, sovietinimo bei rusinimo, — komunistiniams okupantams ir jų pakalikams nepavyko nutraukti natūralaus ryšio tarp lietuvių tautos generacijų. Senesniosios generacijos sėkmingai perdavė tautinio pasipriešinimo dvasią naujosioms kartoms. Suprantama, kovos priemonės ir būdai gali keistis ir keičiasi pagal aplinkybes bei laiko reikalavimus, tačiau tikslas lieka tas pats — laisva, nepriklausoma, demokratinė, vieninga Lietuva. Kad dabartinis Lietuvos jaunimas yra ne tik persiėmęs šia rezistencine dvasia, bet ir pasiryžęs ją pakelti į naujas augštumas ir garbingai perduoti ateinančioms kartoms, tatai akivaizdžiai liudija visa eilė ryškių įvykių ir faktų, ypač pasireiškusių nuo šio dešimtmečio pradžios.

* * *

1970 m. spalio 15 d. mes, tėvas ir sūnus Brazinskai, siekdami laisvės ir protestuodami prieš mūsų tėvynės pavergimą, nukreipėme sovietų lėktuvą į Turkiją. Tai buvo visoje istorijoje pirmas sėkmingas sovietų lėktuvo nukreipimas ir didelis smūgis sovietų imperijai.

Mes nenorėjom nieko sužeisti ar imti kokių nors įkaitų. Už nelaimingus įvykius yra atsakingi čekistai, kurie mus puolė ir iššaukė susišaudymą lėktuve virš Turkijos teritorijos. Grumtynes virš debesų mes laimėjome, bet galėjome ir pralaimėti, kaip kad įvyko su daugeliu kitų.

1970 m. lapkričio 23 d. prasidėjęs Simo Kudirkos įvykis sujaudino visą lietuvių išeiviją ir baigėsi laimėjimu. Deja, nepavyko mūsų bendražygininkams Simokaičiams. Čekistai nugalėjo juos lėktuve, kuriuo jie norėjo siekti laisvės. Vėliau Simokaičiai tikriausiai buvo nukankinti. 1972 m. pavasarį pavergtos Lietuvos padangę ryškiai nutvieskė Romo Kalantos ir kitų gyvųjų tautos žibintų ugnis. Po to sekė jaunimo demonstracijos Kaune, kurių vėliavose buvo įrašytas didvyrio R. Kalantos šūkis "Laisvės Lietuvai!"

Sovietų saugumo organams KGB pavyko pačioje Rusijoje sulikviduoti po invazijos į Čekoslovakiją 1968 m. pasirodžiusią samizdatišką "Einamųjų įvykių kroniką". Tiktai Lietuvoje tebeina "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" ir kiti pogrindžio leidiniai. Visa tai rodo, kad lietuvių tautos rezistencija yra pavyzdys visom kitom pavergtom tautom, o taip pat engiamai rusų liaudžiai.

* * *

Lietuvos išsilaikymo ir išsilaisvinimo kovoje laisvojo pasaulio lietuvių vaidmuo yra nepaprastai svarbus ir reikšmingas. Ką gali vieninga išeivijos akcija, gerai parodo mūsų atvejis. 1970 m. spalio 15 d. mums nusileidus Trabzone Turkijoje, visa lietuvių išeivija, VLIKo vadovaujama, ėmėsi skubios telegramų ir laiškų Turkijos vyriausybei siuntimo kampanijos, prašant neišduoti Brazinskų Rusijai. Ta masiška akcija mums nepaprastai daug padėjo.

Sovietai visad siekė mus susigrąžinti atgal ir sunaikinti kaip pavergtų žmonių laisvės siekimo simbolį. Jų milžiniškas spaudimas Turkijai nepasiekė pilnai to, ko Maskva tikėjosi, tačiau tik tas didžiulis sovietų spaudimas buvo priežastis mūsų ilgai trukusios bylos turkų teismuose ir daugiau kaip penkerių metų kalinimo Turkijos kalėjimuose. Visus tuos beveik šešerius metus turkų žemėje vyko atkali kova tarp sovietų imperijos ir dviejų lietuvių patriotų.

Mes tą šešerių metų kovą laimėjome tiktai todėl, kad mums padėjo lietuvių išeivija su savo organizacijomis ir spauda, turkų patriotai, pažįstą sovietų tikrus kėslus, o labai dažnai mus gelbėjo tiesiog Dievo malonė. Argi ne stebuklai buvo mūsų išsigelbėjimai stačiai iš mirties nasrų 1971 m. kovo 12 d., 1974 m. gegužės 21 d. ir 1976 m. birželio 23 d.? Augščiausiojo palaima lydėjo mus ir šių metų rugpjūčio 24 dieną, kai atsiradome Šiaurės Amerikoje.

Mūsų žygis iš Venecuelos, kur mes išbuvom porą savaičių, į Jungtines Amerikos Valstybes buvo visiškai savarankiškas. Viską suplanavom ir įvykdėm mes vieni, matydami, kad Venecueloje mums gresia komunistų agentų pavojus, be to, Algirdas norėjo susitkti savo sužadėtinę Worcesteryje, Massachusetts valstijoje, ir ją vesti. Mūsų kelyje į Ameriką buvo daug kliūčių, tačiau su lietuvišku ryžtu ir

(Nukelta į 9-tą psl.)

Lietuvių ir lenkų dialogas

(Atkelta iš 3-čio psl.)

gaudymo maišo du dalykus — nedemokratišką administraciją ir pačią tautą — liaudį. Visiem gerai žinoma, kad iki šiol kiekvienoje tautoje buvo ir yra dvi "tautos" — valdantieji ir valdomieji. Padarykime, kad kiekvienoje tautoje būtų tik viena tauta, valdanti pati save per laisvai rinktus žmones, besiaukojančius savo kraštui ir tautos gerovei. Mes gerai žinome, kiek verti buvo tie "vadai", kuriuos istorija išmetė į gyvenimo šiukšlyną. Ne aklas šovinizmas, ne apykanta vienos tautos kitai, bet gilus patriotizmas gali pakelti tautą ir padaryti ją nenugalimą. Ne kas kitas, o tie tikrieji tautos sūnūs ir dukros, lietuviai ir lenkai, didvyriškai gynė ir mirė už savo tėvynes be jokių sąlygų ir be jokių išskaičiavimų (Vesterplattės didvyriai, Varšuvos sukilėliai, legendinis lenkų kapitono Hubal žygis, didvyriška lietuvių partizanų rezistencija 1944-1954 m. laikotarpyje ir pan.).

PARDUODAME LIETUVIŠKUS SŪRIUS, estišką duoną. Didelis mėsos gaminių pasirinkimas.
SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. West,
Toronto. Tel. 531-8422

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA.
P. Lubys. Tel. WA2-7981, 922-8112.

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

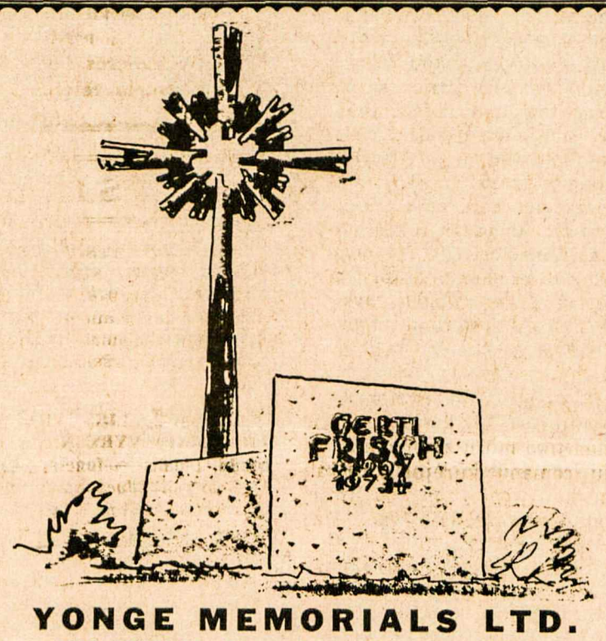

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

RAMŪNĖ SAKALAITĖ, kurį laiką redagavusi "Jaunimo Žiburių" skyrių "Tėviškės Žiburiuose", susituokus su LUKU JONAIČIU Nuotr. Brides Studio

Veikla tarp kongresų

(Atkelta iš 5-to psl.)

sirodymams atsiranda nemažai. Jiems bus sudaromos galimybės pakeliauti su savo pasirodymais įvairiuose kraštuose. Tikimasi, kad jie susilauks plačiosios mūsų visuomenės dėmesio.

Jaunuosius talentus iš kitų kraštų ypač traukia Šiaurės Amerika, noras pažinti šį kraštą, jo lietuvius, jo jaunimą, jiems pasirodyti. Dėlto PLJS organizavo **Violetos Rakauskaitės** koncertą Toronte. Jai buvo sudarytos sąlygos pasirodyti ir Čikagoje. Tai augšto lygio estradinės dainos solistė, savo karjerą pradėjusi Lietuvoje, prieš metus išvykusi į Vakarų Vokietiją, kur šiuo metu gyvena. Ateityje planuojamas pasirodymas torontiečiams gerai pažįstamo **Jono Vaškevičiaus,** operos solisto, šiuo metu studijuojančio dainavimą Vokietijoje. Jono koncertas numatytas gruodžio mėnesio viduryje Toronte. Tai irgi gera proga išgirsti Joną jo kalėdinių atostogų metu, kai jis lankysis pas savo tėvus.

Sausio ir vasario mėnesiais numatyta pakviesti jauną folklorinio stiliaus dainininkę iš Argentinos — **Adrianą Jocytę.** Jinai sužavėjo iš visų kraštų į trečiąjį jaunimo kongresą atvykusį jaunimą Pietų Amerikoje. Tie, kurie kongrese dalyvavo, Adriana gerai atsimins, nes jos padarytas įspūdis buvo didelis. Įdomus faktas ir tas, kad Adriana jau antros kartos lietuvaitė, gimusi Argentinoje. Ji susidomėjo lietuviškom dainom ir sumaniai atlieka su gitara, padainuodama ir argentinietiškų dainų. Adrianai sudaryti planai pilnai koncertų kelionei po lietuvių kolonijas Š. Amerikoje.

Jaunimo sąjungos pastangos atkreipti dėmesį į jaunuosius kūrėjus, menininkus, dainininkus bus sėkmingos, jeigu visuomenė jas parems. Geriausias atpildas jaunam talentui — tai pilna salė žiūrovų, kurie išreiškia savo domesį gausiu plojimu! Geriausias atpildas naujai įsisteigusiai jaunimo sąjungai — tai vyresniųjų ir jaunesniųjų parama.

Jaunimo veikla tarp kongresų priklausys taip pat ir nuo publikos: ar ji imli arba ne jai siūlomoms pramogoms bei pateikiamiems renginiams. **Gabija**

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvių Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Sėdynių diržai ir lėtesnis greitis apsaugo gyvybes

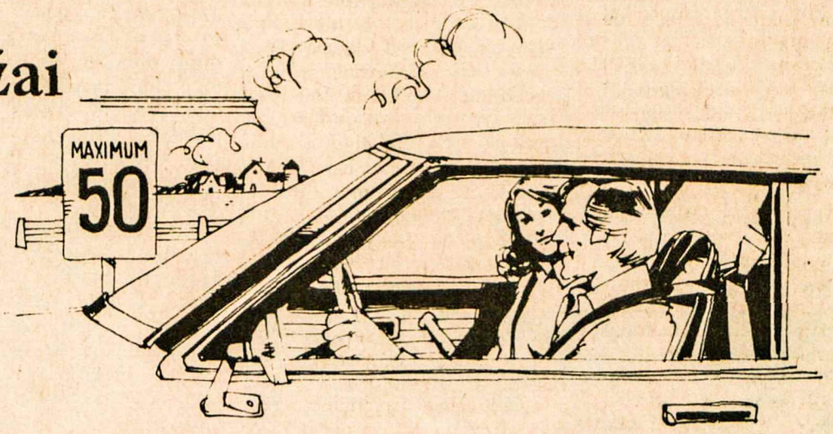

Tai patvirtina naujosios Ontario taisyklės

Nuo 1976 metų iš Ontario vairuotojų reikalaujama vartoti sėdynių diržus. Nuo tos datos Ontario greičio ribos ant greitkelių sumažintos iki 60 mylių į valandą, o ant kitų vieškelių — iki 50 mylių.

Naujosios taisyklės pasirodė vertingos. Per pirmuosius 1976 metų šešis mėnesius buvo 66-iais mažiau žuvusių ant Ontario vieškelių ir 6,765-iais mažiau sužeistų.

Didesniųjų Ontario centrų policijos pareigūnai mano, kad tas žuvusių ir sužeistų skaičiaus sumažėjimas priklauso nuo sėdynių diržų vartojimo ir lėtesnio greičio. Ir iš tikrųjų pagerintas saugumas yra pagrindinis taisyklių tikslas. Be to, taisyklės naudingos ir kitu atžvilgiu: lėčiau važiuodami sutaupote benziną ir sumažinate išlaidas.

Taigi, vartokite diržus! Važiuokite lėčiau ir vairuokite atsargiai! Jei norite gauti nemokamą egzemplorių brošiūros "What You Should Know About Seat Belts", rašykite:

Public and Safety Information Branch
Ministry of Transportation and Communications
1201 Wilson Avenue
Downsview, Ontario M3M 1J8

Ministry of Transportation and Communications
James Snow, Minister
William Davis, Premier
Province of Ontario

Dvidešimt trečiojoje Europos lietuviškųjų studijų savaitėje, kuri įvyko šią vasarą Prancūzijoje, kalba mokyt. V. Bartusevičius, vadovauja diskusijoms Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevičius Nuotr. K. J. Dėdino

Mažvydas istorijoje ir romane

Pastabos ryšium su naujuoju Juozo Kralikausko romanu "Martynas Mažvydas Vilniuje"

J. JAKŠTAS

Garbingas mūsų šios kartos istorikas, deja, miręs pačiame savo amžiaus darbymetyje, Zenonas Ivinskis, jam pavestos rašyti Lietuvos trijų tomų istorijos pirmą tomą sakėsi baigsiąs XV-uoju amžiumi. Jis taip planavo, atsižvelgdamas į D. Lietuvos Kunigaikštijos (DLK) politinę istoriją, jos santykius su Maskvos kunigaikštija.

Iki XV a. pabaigos DLK laikėsi Vytauto D. pasiektame teritorinio vystymosi zenite. Nuo XVI a. pradžios jau nebegalėjo atlaikyti prasidėjusios Maskvos agresijos — ėmė trauktis atgal. Pirmas DLK posūkio ženklas buvo 1503 m. sutartis su Maskva, kur Lietuva neteko 19 miestų tarp Okos ir Dniepro augštupių. Maskvos agresija truko iki pat XVI a. galo, kai ji buvo priartėjusi prie etnografinės Lietuvos.

Dėl rusų agresijos lietuviai priėmė ir jiems primestą Liublino aktą, kuris dabar mūsuose linkstamas vadinti sutartimi. Taip paprastai vadinamas dvišalis susitarimo aktas. Liublino aktas buvo vienašališkas, ir lietuviai jį priėmė dėl priartėjusios Maskvos grėsmės. Tai aiškiai žinojo ir lenkai, kai jie Stepono Batoro valdymo metu (1576-1588) skelbė, kad lietuvius unijon atvarė Maskvos karai.

Tačiau nei Maskvos agresija, nei jos poveikyje priimtoji Liublino unija nepakeitė iš esmės etnografinės Lietuvos gyvenimo raidos XVI a. Raidos kelyje įvyko trys didelės permainos, turėjusios lemtingos reikšmės Lietuvai vėlesniaisiais amžiais. Pirmoji jų — valakų reforma. Ji pakeitė archaišką feodalinį socialinį-ekonominį gyvenimą ir padėjo pagrindus mūsų valstiečių būklei, išsilaikiusiai iki baudžiavos panaikinimo XIX a. viduryje ir iš dalies iki pirmo pasaulinio karo. Be valakų reformos, XVI a. Lietuvos socialinį bei ekonominį gyvenimą keitė tada vykusi iki tol didelių negyvenamų plotų, daugiausia miškingų, kolonizacija. Plataus masto kolonizacija prasidėjo menkai ligtol apgyventose Užnemunės (vad. Suvalkijoje) giriose ir vakariniuose Žemaitijos pakraščiuose, t.y. visu Prūsijos pasieniu. Lietuvių gyvenamas plotas tada žymiai pasistūmėjo į vakarus. Kolonizacija vyko ir šiaip įvairiose Lietuvos vietovėse. Ir Lietuvių Enciklopedijoje pateikiama žinių apie daugelio bažnytkaimių ir šiaip vietovių įsikūrimą XVI a.

Ženkli naujovė XVI a. Lietuvos gyvenime buvo jos statutai, išleisti trimis laidomis. Jais tvarkėsi DLK iki padalinimų. Ir po padalinimų jų galiojimą pripažino rusų vyriausybė iki 1840 m.

Trečias didžiausių pasekmių turėjęs reiškinys Lietuvos buityje XVI a. buvo protestantiškoji reformacija. Reformacijos, gali sakyti, antlaikinė reikšmė mūsuose pripažįstama siejant ją su pasirodymu pirmosios knygos, būtent, Martyno Mažvydo katekizmo.

I

Apie Mažvydą ir jo išleistą pirmą lietuvišką knygą "Cathechismusa prasty szadei" nemaža rašyta sukaktuviniais 1947 m. Tais metais Lietuvos TSR Mokslų Akademija išleido kolektyvinį veikalą "Senoji lietuviška knyga". Pagrindinį straipsnį joje davė K. Korsakas knygos antraštės vardu, kur iš plačios perspektyvos nagrinėjo pirmos lietuviškos knygos turinį. Jis nurodė jos šaltinius, Mažvydo pirmatakus, ypačiai S. Rapalionį ir A. Kulvietį, kurių verstas į lietuvių kalbą giesmes jis panaudojo.

Šalia kolektyvinio jubilėjinio leidinio, tais pačiais sukaktuviniais metais išleistas Katekizmo faksimilinis leidinys — perspausdintas prieškarinis (1922) J. Gerulio išleistas faksimilinis tekstas. Drauge duotas ir transliteruotas lotynišku raidynu (Mažvydo originalas parašytas gotišku) tekstas. Pridurti vertingi komentarai, ypačiai kalbiniai. Spaudai tą leidinį parengė žinomas kalbininkas J. Kruopas (neperseniausiai miręs).

Gerulio fotografuotas tekstas, kaip ir iš jo paimtas Kruopo faksimilis, buvo paimti iš vienintelio iki II D. karo žinomo Mažvydo Katekizmo egzemplioriaus, laikyto Karaliaučiaus universiteto bibliotekoje. Pirmais metais po karo apie Karaliaučiaus universiteto Katekizmo egzempliorių nieko nebuvo žinoma. Tik vėliau patirta, kad Katekizmo originalą turi Torunės universitetas. Vilniaus akademikai tuojau pasirūpino gauti jo mikrofilmą, kuris dabar saugomas Centrinės Lietuvos Mokslų Akademijos bibliotekos retų spaudinių skyriuje. Po tyrinėjimų pasirodė, kad Torunės egzempliorius yra tas pats, kuris iki karo buvo Karaliaučiaus universiteto bibliotekoje.

1956 m. Vilniaus akademikus pasiekė žinia, kad Odesos mokslinėje M. Gorkio bibliotekoje saugomas kitas Mažvydo Katekizmo egzempliorius. Vilniaus universiteto bibliotekos vadovybės prašymu tas egzempliorius buvo perduotas lietuviams, ir dabar tas retas bei brangus spaudinys saugomas Vilniaus universiteto bibliotekoje.

Iš Odesos įsigyto egzempliorius fotokopija atspausdinta veikale "Pirmoji lietuviška knyga" (Vilnius 1974) "Lituanistinės bibliotekos" serijoje. Įvadinius straipsnius parašė K. Korsakas ir M. Ročka. Pastarasis transliteravo originalą lotyniškomis raidėmis ir paruošė vertingus komentarus.

K. Korsakas šiame leidinyje nagrinėja ne tiek Mažvydo Katekizmo turinį, kiek jo gyvenimą. Tačiau, neturėdamas kitų duomenų, ir šiuo atveju turėjo pasiremti Mažvydo raštais. K. Korsakas bene pirmas panaudojo Mažvydo gyvenimui pavaizduoti jo laiškus kunigaikščiui Albrechtui. Visi laiškų lotyniški originalai (13) išspausdinti leidinyje su lietuvišku vertimu. K. Korsakas gana gausiai cituoja Mažvydo laiškus ir pagal juos pasakoja apie jo gyvenimą ir pastoraciją Ragainėje. Apie Mažvydo kilimą iš D. Lietuvos, apie kunigaikščio Albrechto kvietimą atvykti į Karaliaučių, apie Katekizmo rengimą studijos autorius pasakoja pagal seniau rašiusius autorius. Atrodo, jam pirmaeiliu vadovu buvo Vac. Biržiška, davęs savo "Aleksandryne" (I tome) pagal kruopščiai surinktus šaltinius Mažvydo biografiją. Sekdamas Vac. Biržiška, K. Korsakas ir spėlioja, nors nėra tikrų įrodymų, kad Mažvydas 1540-1542 m. studijavo Vilniuje Kulviečio įsteigtoje mokykloje, kur buvo skiepijamos Liuterio idėjos. Mažvydas pasiliko Vilniuje po 1542 m., kai ta mokykla, Vilniaus vyskupui reikalaujant, Žygimanto Senojo įsakymu buvo uždaryta, o jos mokiniai ir mokytojai persekiojami. Jos buvę mokytojai — A. Kulvietis, S. Rapolionis, J. Zablockis pasitraukė į Karaliaučių. Nėra tikrų žinių, ką turėjo pergyventi Vilniuje pasilikęs M. Mažvydas. Tik iš jo vėliau Karaliaučiaus rektoriui rašytame laiške pavartoto ir sau priskirto žodžio "protomartyr" (pirmojo kankinio) sprendžiama, kad jis nukentėjo dėl naujo tikėjimo. K. Korsakas apie tai rašo: "Matyt, tokį titulą ("protomartyr") jis buvo nusipelnęs reformatų tarpe už visa tai, ką patyrė likęs Vilniuje, — tikriausiai jis čia buvo kalinamas ir verčiamas pripažinti "klaidas" bei atšaukti savo pripažįstamą "svetimą mokslą" (16 p.).

II

Tokia iš žodžio "protomartyr" literatūros istorikų išvesta prielaida tiko mūsų žinomam istorinių romanų kūrėjui J. Kralikauskui tema taip pat istoriniam romanui "Martynas Mažvydas Vilniuje".

Iš pavadinimo J. Kralikausko romanas priklauso biografinių istorinių romanų rūšiai. Šios rūšies romanų visuotinėje literatūroje yra nemažai. Prieš II D. karą buvo žinomi tokie biografinių istorinių romanų kūrėjai, kaip Emil Ludwig, Stephan Zweig, Andre Maurois, E. Handel Mazetti ir kiti. Biografinių romanų kūrėjai paprastai užpildo vaizduojamų asmenų gyvenime spragas, o istorikai dažnai to padaryti negali, neturėdami patikimų šaltinių. Romanų rašytojai kartais sukuria pilną, apvalų istorinių asmenų vaizdą.

J. Kralikauskas tokios plačios biografinių romanų temos nesiėmė. Jis pasirinko siaurą temą ir ją sukūrė be jokių istorinių šaltinių. Kaip pastebėjome, literatūros istorikai tik prileidžia, kad Mažvydas buvo Vilniuje ir linkę spėlioti jį buvus mokiniu Abraomo Kulviečio kolegijoje. J. Kralikauskas pasigriebė tą istorikų prielaidą ir padarė Mažvydą ketvirtuoju (jauniausiu) mokiniu toje kolegijoje šalia paties A. Kulviečio, S. Rapolionio ir J. Zablockio.

Rašytojas pradeda Mažvydo kančios istoriją Vilniuje po kolegijos uždarymo (manoma 1542 m.) ir trijų minėtų mokytojų pasitraukimo į Karaliaučių. Kadangi visai Mažvydo istorijai Vilniuje nėra jokių šaltinių, tai jis tą "istoriją" sukuria savo nuostabia dialektika.

Jo visą romaną pripildo Mažvydo monologai, t.y. jo svajonės, mintys, pasikalbėjimai su fiktyviais pašnekovais, kaip su Žiežmarių bajoraite Renata ar "puleliu" (apuoku), susisukusiu lizdą pastogėje kuoro, kuriame Mažvydas kalinamas. Tikrai nuoširdi, sentimentali Mažvydui į burną įdedama kalba, kuria jis kreipiasi į tą paukštelį. Puleliu romanas pradedamas, puleliu ir baigiamas.

Mažvydo dialogai vedami su Vilniaus vyskupo kurijos pareigūnais prieš kalinimą ir kalėjime. Dialoguose gausiai liejamas pyktis vyskupui Povilui Alšėniškiui, kurį jis pakartotinai vadina Pawel Aleksandrowiczowi Holszanski. Nors autorius nurodo augštą jo kilmę, pateikia trumpą jo biografiją ir pamini, kad jo protėvio duktė ištekėjo už Jogailos, tačiau pakartotinai vanoja jį už kolegijos uždarymą. O vyskupo pareigūnus — A. Žebrowskį, J. Staševskį, J. Čyžewskį nepagarbiai, tiesiog paniekinamai, sarkastiškai vaizduoja.

Skaitytojo dėmesį pagauna ypatinga pagarba, rodoma vėliau Vilniaus vyskupu tapusiam Valerijonui Protasevičiui - Šuškovskiui, nuo 1532 m. buvusiam karalienės Bonos sekretoriui ir kartu kapitulos nariui. Autorius leidžia Mažvydui pagarbiai prisiminti šį kanauninką ir turėti su juo ilgą pasikalbėjimą apie Bažnyčios reformą. Ta proga prisimintas Erazmas Roterdamietis, apie kurio idėjas pasakoja Mažvydui Protasevičius. Trumpai, taikliai apibūdintas to XVI a. išminčiaus mokslas ir net neužmiršta pažymėti jo susirašinėjimo su Žygimantu Senuoju. Matyti, romano autoriaus pasidomėta ta didele asmenybe.

Antras asmuo, apie kurį romane pagarbiai kalbama, yra Jonas Chodkevičius. Jis vaizduojamas kaip buvęs A. Kulviečio kolegijos mokinys, artimas Mažvydo draugas, jo išvaduotojas iš vyskupo kalėjimo. Tas pats Jonas Chodkevičius vėliau tapo Žemaitijos seniūnu ir Liublino unijos derybose pasireiškė Lietuvos savarankiškumo gynėju. Gal autorius ir atsižvelgė į tą istorinį faktą, kai pavaizdavo Chodkevičių Mažvydo šalininku ir gelbėtoju. (Bus daugiau)

PARODA AKADEMIJOS SUVAŽIAVIME

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas įvyks š.m. lapkričio 24-28 dienomis Detroite • Ta proga bus ir dailininkų Tamošaičių paroda

Jei neskaityti prieš septynerius ar šešerius metus įvykusios parodos Windsoro universitete, Antano Tamošaičio kūrybos Detroto lietuvių visuomenė neregėjo jau keliolika metų. Neįdaug kuo geriau ir su Anastazija Tamošaitiene: jos paskutinė paroda Detroito universitete įvyko 1967 m.

Š. m. lapkričio 24-28 d. d. Detroite įvyksta dešimtasis Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas. Kai praėjusį pavasarį buvo svarstoma, kokio dailininko darbų paroda šiam reikšmingam suvažiavimui teiktų lietuviškiausią foną, beveik vienbalsiai buvo sutarta, kad tik Anastazijos ir Antano Tamošaičių. Anastazijos kilimai ir gobelenai, vaizduoją Eglę žalčių karalienę, Jūratę ir Kastytį, Antano drobių lietuvių liaudies meno stilizuoti raštai, senovės lietuvių sodybos, Anastazijos kilimuose įausti šventieji, o Antano drobių koplytstulpiai ir rūpintojėliai, — visa tai LKMA suvažiavimui teiktų ne tik tautinę, bet ir religinę prasmę. Nedelsiant abu Tamošaičiai buvo pakviesti ir davė sutikimą dalyvauti.

Didžioji LKMA suvažiavimo programos dalis bus atliekama Dievo Apvaizdos parapijos kultūros centre. Tenai, centro (mokyklos) patalpose, rengiama ir paroda. Patalpos geros, gerai apšviestos, pakankamai erdvios.

A. ir A. Tamošaičiai jau pranešė, kad parodoje turės gobelenų, kilimų, litografijos ir aliejinės tapybos kūrinių. Žodžiu, paroda apims beveik visas abiejų dailininkų kūrybines sritis.

Detroito apylinkių bei Windsoro lietuviams šį paroda tartum nukritus iš dangaus, nes jei ne LKMA suvažiavimas, dėl įvairių nepatogumų A. ir A. Tamošaičiai jokiu būdu dabar parodos nebūtų rengę.

Alfonsas Nakas

Canadian Art Memorials Ltd.

176 LAKESHORE ROAD WEST
(kampas Mississauga Road N.)
Port Credit, Ont. Tel. 278-2757

LOUIS TEMPORALE — oficialus skulptorius — Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

ATSIŲSTA PAMINĖTI

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIJO 35 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS 1941-1976. Tai 24 psl. leidinys, skirtas paminėti prof. dr. J. Stuko vadovaujamai radijo programai Niujorke. Viršelis — dail. T. Valiaus.

A. Rinkūnas, LIETUVIŲ KALBOS PRATIMAI VYRESNĖMS KLASĖMS. I dalis — fonetika. Leidėjas — Board of Education for the City of Toronto, 1976 m. 35 psl.

LIETUVIS ŽURNALISTAS. Neperiodinis Lietuvių Žurnalistų Sąjungos leidinys, 7(13) nr. 1976 m. rugsėjis. Redaktorius — Vytautas Kasniūnas, 3754 West 70th Place, Chicago, Ill. 60629, USA.

SĖJA, nr. 1(132), 1976 m. Tautinės demokratinės minties žurnalas. Leidėjas — Varpininkų Leidinių Fondas. Numerio kaina — $2. Administratoriaus adresas: J. Urbelis, 1649 No. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160, USA.

PRANO BALTUONIO sukurta medžio šaknų skulptūra "Slidininkas", 61 cm. augščio. Jo kūrinių paroda bus Hamiltono Jaunimo Centre š. m. spalio 30-31 d.d. Nuotr. D. Blauzdžiūnaitės

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

LITERATŪROS VAKARU buvo užbaigta ateitininkų sendraugių stovykla Kennebunkporte, Maine, JAV. Jį pradėjo programos vadovas Paulius Jurkus, paprašydamas dalyvius atsistojimu pagerbti gyvus ir mirusius mūsų meno bei literatūros darbuotojus. Žvakutes prie sceną puošiančio Rūpintojėlio uždegė sol. G. Čapkauskienė ir sendraugių atstovas J. Vaitkus. Savo eilėraščius skaitė Leonardas Andriekus, OFM, Pranas Naujokaitis ir Aleksandras Radžius. Programoje taipgi dalyvavo Aušra ir Jonas Jurašai. Pirmoji pateikė ištrauką iš seniau rašytos savo novelės, antrasis — ištraukas iš J. Glinskio dramos "Grasos namai". Jis taipgi nušvietė dabartinę teatrų būklę okupuotoje Lietuvoje. Algirdas Landsbergis šiam vakarui buvo pasirinkęs ištrauką iš naujo savo kūrinio "Nugalėtojas sugrįžta" apie II D. karo dalyvio grįžimą Vokietijon. Programą užbaigė Paulius Jurkus humoristine poema "Kiškis Piškis svečiuose pas karalių Gediminą".

KUN. V. VALKAVIČIUS, parapijos klebonas Marlbore, Mass., baigia ruošti spaudai studiją apie JAV lietuvius Connecticuto valstijoje ir kun. Juozą Žebrį. Pastarasis buvo žymus spaudos darbuotojas, "Ryto" bei kitų lietuviškų laikraščių redaktorius, gimęs 1860 m., nuo piktadarių rankos žuvęs 1915 m. vasario 8 d.

BIBLIOGRAFINĮ KATALOGĄ "Lietuviška knyga Australijoj" jau keletą metų ruošia M. Urbonas, 9 Six Ave., Woodville Gardens, S. A. 5012, Australia. Jis nori suregistruoti visas lietuvių autorių knygas bei leidinius viešosiose bei privačiose bibliotekose. Kartotekon jau yra įtraukęs daugiau kaip 4.000 vienetų.

PROF. VIKTORAS FALKENHAHNAS, žymusis vokiečių baltistas ir polonistas, baigė lietuviškų pasakų rinkinio vertimą į vokiečių kalbą. Jis taipgi nori išleisti J. Bretkūno monografiją ir rašo atsiminimus apie savo bičiulį Vydūną. Iki 1944 m. V. Falkenhahnas profesoriavo Karaliaučiaus universitete, kur 1935 m. skaitė ir lietuvių kalbos kursą. Nuo 1947 m. dėsto lenkų kalbą R. Berlyne, Humboldtų universitete.

LIETUVIŲ LABDARYBĖS DRAUGIJA, kuriai priklauso Maironio Parkas Worcesteryje, Mass., spalio 30 d. rengia sol. V. Verikaičio vadovaujamo Kanados lietuvaičių choro "Aidas" koncertą. Viešnios iš Hamiltono, Ontario provincijos, jau yra koncertavusios Europoje, keliose JA V-bių lietuvių kolonijose, bet Worcesterio lietuviai jas lig šiol girdėjo tik iš plokštelių.

ČIKAGOS LIETUVIŲ OPERA, paminėjusi veiklos dvidešimtmetį trijų lietuvių kompozitorių trumpomis operomis, jau pradėjo ruoštis XXI-jam sezonui. Jam pasirinkta prancūzų klasiko Ch. Gounod opera "Romeo ir Žiuljeta". Dirigentu ir meno vadovu pakviestas muz. Aleksandras Kučiūnas.

WILLIAM L. PRICE REDAGUOTĄ LEIDINĮ "Pictorial Images of Mexico Today" ("Šiandieninės Meksikos vaizdai") puošia 400 spalvotų nuotraukų. Jų autorius — Jurgis Motiekaitis. Fotografijos meną jis studijavo Los Angeles mieste ir dabar jau yra susilaukęs plataus pripažinimo. Knygą išleido tarptautinė leidykla "International Pictorial Publications" Kalifornijoje, Sierra Madre vietovėje. Ji yra skirta turizmui Meksikoje. J. Motiekaičio nuotraukos būsimiems turistams atskleidžia dabartinę Meksikos architektūrą, modernią pramonę, meną, kulinariją, madas ir aplamai šios šalies grožį. Fotografo J. Motiekaičio darbu yra sužavėtas Meksikos turizmo vadovas Miguel Aleman.

CENTRINĖJE OTAVOS MIESTO BIBLIOTEKOJE (Ottawa Public Library) nuo rugsėjo 15 iki spalio 31 dienos vyksta Vytauto O. Virkau apžvalginė "ex libris" paroda. Išstatyta per 80 ekslibrisų, sukurtų 1970 - 1976 m. Vytautas Virkau jau kelinti metai su savo ekslibrisais dalyvauja tarptautinėse parodose. Pernai septintoje "ex libris" bienalėje Malborke, Lenkijoje, jam buvo paskirtas sidabrinis medalis. Suinteresuotos Kanados lietuvių akademinės, kultūrinės ar visuomeninės organizacijos, norinčios savo vietovėje ar institucijoje surengti Vytauto Virkau ekslibrisų parodą, gali kreiptis į prof. G. Procutą, Faculty of Education, University of Ottawa, Ottawa, Ont.

"VAIDILOS" TEATRAS po aštuonerių metų pertraukos vėl pradeda darbą JAV lietuvių Klevelando kolonijoje. Premjerai pasirinkta A. Vienuolio šešių paveikslų kaimo buities drama "Prieblandoje", statyta Kauno dramos teatre vokiečių okupacijos metais, bet lig šiol nevaidinta užsienyje. Su šio pastatymo planais vaidiliečius supažindino rež. P. Maželis. Teatro veteranų eiles papildė trys jaunuoliai — Paulius Nasvytis, broliai Romas ir Andrius Kazlauskai.

R. SPALIO NOVELĘ "PAKLYDIMAS", paimtą iš rinkinio "Nuodėmės ir angelai", vokiečių kalbon išvertė liuteronų pastorius Alfredas Franzkeit, pasižymėjęs lietuvių poetų eilėraščių vertimais V. Vokietijoje. Novelė bus paskelbta Lietuvos vokiečių metraštyje. Jos autorius gyvena ir kuria Britanijoje.

VILNIAUS KOMPOZITORIŲ NAMUOSE įvykusioje naujų kūrinių perklausoje V. Kairiūkščio romansų ciklą "Pradalgių saulėtų dvekimas", sukurtą poetų V. Giedrytės, J. Jekentaitės ir R. Šinkūno žodžiais, atliko Vilniaus operos sol. G. Apanavičiūtė su pianiste H. Znaidzilauskaite, kompoz. V. Švedo ir poeto B. Mackevičiaus vokalinį ciklą "Neramus vėjas" — sol. J. Malikonis ir pats kompozitorius. Su kompoz. V. Švedo ir V. Žilinskaitės daina mišriam chorui "Rožės prie IX forto" perklausos dalyvius supažindino Kauno politechnikos instituto choro įrašas, atliktas su vadovu B. Mačikėnu. O. Balakausko "Auletiką" fleitai ir smuikui buvo įrašę kijiečiai V. Turbovskis ir A. Mardžanianas. Naujuosius kūrinius vertino: E. Ragulskienė, V. Juozapaitis, V. Paltanavičius, F. Bajoras, A. Klenickis, V. Montvila ir S. Yla.

VILNIAUS DAILĖS PARODŲ RŪMUOSE įvyko įdomi estų dail. Eino Mejelto stiklo darbų paroda. Jis yra baigęs valstybinį Talino dailės institutą, dirba stiklo gamykloje "Tarbenklas". Savo kūrybai dail. E. Mejeltas yra pasirinkęs liejimo ir pūtimo technologijų junginį, kuriam yra būdingas spalvos ir formos ryšys. Dviem vazom "Laikas" dailininkas panaudojo į karštą stiklą įmestas žadintuvo dalis. Kituose kūriniuose laiko bei erdvės įspūdį sukelia skirtingos spalvos stiklo dažų ruoželiai, oro burbuliukai, išsilydžiusio metalo gabaliukai. Temų platumą liudija kūrinių pavadinimai: dekoratyviniai kompleksai "Faraonas" ir "Abraomas", penkių dekoratyvinių vazų grupė "Bangolaužis", kompozicija "Įsakymas", dekoratyvinių taurių kompleksas "Vakariniai varpai", savo melsva šalta spalva primenantis varpų skambėjimą, ateinančio vakaro tylą.

JUNGTINĮ KONCERTĄ VILNIUJE surengė berniukų choro "Ąžuoliukas" jaunuolių ansamblis ir čekoslovakų merginų kamerinis choras "Juventus cantans" ("Dainuojanti jaunystė"). Koncertą pradėjo "Ąžuoliukas", diriguojamas vyr. vadovo H. Perelšteino ir V. Lopo. "Juventus cantans" su vadovu V. Novaku padainavo Dvoržako, Šimkaus, Ebeno, Karoso bei kitų kompozitorių kūrinių. Didžiausio klausytojų dėmesio susilaukė jungtinis abiejų grupių choras, paruošęs devynis naujus kūrinius poilsio ir studijų stovykloje. Gražiausiai nuskambėjo J. Naujalio daina "Lietuva brangi", diriguojama H. Perelšteino.

PAUKŠČIŲ PROBLEMOMS buvo skirta Pabaltijo ornitologų konferencija, įvykusi Vilniuje rugsėjo 9-10 d.d. Pagrindinis dėmesys joje teko sezoninei laukinių paukščių migracijai, jų susidūrimams su lėktuvais. Pastarąją problemą jau penkerius metus tiria Lietuvos ornitologai, jieškodami priemonių aviacijos saugumui užtikrinti. Konferencijoje pranešimus skaitė biologijos dr. M. Valius, kandidatas A. Petraitis ir kiti Lietuvos atstovai. Dalyvavo ir Lenkijos bei R. Vokietijos specialistai.

PANEVĖŽIO DRAMOS TEATRAS rugsėjo 8 d. išvyko gastrolių į Leningradą. Išvykos repertuare — A. Strindbergo drama "Mirties šokis", B. Johnsono komedija "Valponė", H. Ibseno drama "Heda Gabler", K. Sajos pjesė "Devynbėdžiai" ir A. Laurinčiuko drama "Akimirka teisybės". Leningradiečiams bus suvaidinti net 36 spektakliai. Naująjį sezoną Panevėžyje teatras pradės spalio pabaigoje. Vyr. rež. J. Miltinis paruoš R. Samulevičiaus pjesės "Laukimas" premjerą. Teatro repertuarą papildys Sofoklio "Karalius Edipas", V. Petkevičiaus drama "Dainuojantis milžinkapis", mažiesiems skirta belgų klasiko M. Maeterlincko "Mėlynoji paukštė".

VINCO KUDIRKOS originalių eilėraščių ir poetinių vertimų fragmentų rinkinį "Laisvos valandos" 30.000 egz. tiražu išleido "Vaga". Rinkinį ir įvadinį straipsnį paruošė A. Vaitiekūnaitė.

VILNIAUS JAUNIMO TEATRAS, pradėdamas naująjį sezoną, suvaidino lietuvišką kompoz. G. Kuprevičiaus, S. Šaltenio ir L. Jacinevičiaus operetę "Ugnies medžioklė su varovais", pastatytą prieš praėjusio sezono užbaigą. Režisorė N. Ogaj ruošia E. Švarco ir T. Gabės pasakos "Pelenė" premjerą. Saulius Šaltenis rašo naują pjesę "Kristijonas", skirtą Donelaičiui, kurią režisuos D. Tamulevičiūtė. Rež. G. Žilys pastatys prozininko Ričardo Gavelio pirmąją pjesę "Nenugalėtasis". Klasikai atstovaus V. Šekspyro komedija "Tuščios meilės pastangos", statoma rež. G. Padegimo su jaunu kompoz. M. Urbaičiu.

PROF. JONAS ŠULSKIS, Lietuvos veterinarijos akademijos rektorius, mirė Kaune rugsėjo 5 d., sulaukęs 56 metų amžiaus. Velionis buvo kilęs iš Panevėžio apskrities, 1940 m. baigęs šio miesto gimnaziją, 1946 m. — Lietuvos veterinarijos akademiją. Jon įsijungė kaip asistentas anatomijos-histologijos katedroje ir rektorium buvo paskirtas 1959 m. Bene stambiausias jo palikimas — vadovėliai "Citologijos ir bendrosios histologijos pagrindai", "Specialioji histologija". Keletą mokslinių darbų yra paskelbęs spaudoje. Palaidotas rugsėjo 9 d. Petrašiūnų kapinėse. V. Kst.

PROGRESS
REAL ESTATE LTD.
1072 Bloor St. W.
Tel. 534-9286
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
S. JOKUBAITIS
Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS Drug Store
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas
999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Tel. 532-3400
AKTYVAI — virš 9 milijonų

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10 - 3	term. indėlius 1 metų	9½%
Antradieniais	10 - 3	pensijų ir namų s-tas	8¼%
Trečiadieniais uždaryta		taupomąsias - savings s-tas	8%
Ketvirtadieniais	10 - 8	depozitų - čekių s-tas	6%
Penktadieniais	10 - 8	DUODA PASKOLAS:	
Šeštadieniais	9 - 1	asmenines	9½%
Sekmadieniais	9.30 - 1	nekiln. turto	9½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS "ONTARIO TRUST REAL ESTATE" įstaigos vedėjas
patarnauja visuose nekilnojamo turto reikaluose
Telefonas 533-4414

Autorite Sales and SERVICE
Telefonas 531-1305 1636 Dundas St. W.
ir Bloor Autorite Garage, 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)
- Sąžiningas ir patikimas patarnavimas.
- Visi automobilių mechaniniai taisymai.
- Snieginės ir paprastos padangos, Michelin, B. F. Goodrich, Radial ir kt.

Sav. FRANK PETTIT

BEST ELECTRIC
NUO LŪŠNOS IKI DANGORAIŽIO!
Verslo bei pramonės pastatų elektros įrengimai, priežiūra ir kiti darbai
ELEKTROS RANGOVAS
Tel. 925-7716 Petras Prakas
Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

Ar turite sunkumų suprasti ką reiškia gyvybės drauda?

Klauskite mane apie:
- pajamų mokesčių atskaitas
- pensijų planus
- RRSP — registruotą pensijų planą
  - invalidumo pajamas
  - nuosavybių draudą
  - šeimos apsaugą
- Studentų draudos fondus mokslui eiti

Juozas Eimis Ramas, 2 Carlton St., suite 714
District Manager of Namai: 766-5857
Canadian Premier Life Raštinė: 363-7881

STEPHAN'S Furs 406 Roncesvalles Ave. tel. 536-5936
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Dufferin RADIO AND TV SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. • Parduodamos lempos ir baterijos. • Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

SPORTAS

Baltiečių plaukimo varžybos

Jos įvyko rugsėjo 18 d. Toronte. Lietuvių laimėjimai: Andrius Dūdonis iš Hamiltono, 13-14 m. grupėje, 200 j. individualioje berniukų estafetėje — III v.; 100 j. laisvu stiliumi — III v.; 100 j. krūtine — II v.; 100 j. peteliške — I v. ir 200 j. įvairaus plaukimo estafetėje — I v.

Julija Girčytė, Toronto, 13-14 m. grupėje: 100 jardų nugara — I v.; 200 j. įvairaus plaukimo estafetėje — I v.

Patricija Girčytė, Toronto, 11-12 m. grupėje: 50 j. laisvu stiliumi—I v.; 100 j. l. stiliumi — I v.; 100 j. nugara — I v.; 200 j. įvairaus plaukimo estafetėje — I v.

Irena Jakimčiūtė, Ann Arbor, Mich., 13-14 m. grupėje: 50 j. laisvu stiliumi — II v.; 50 j. nugara — II v.; 200 j. įvairaus plaukimo estafetėje — I v.

P. Girčytė laimėjo pirmas penkias vietas, gavo trofėjų ir tapo išrinkta geriausia varžybų plaukike. A. Dūdonis gavo medalį ir I v. už plaukimą peteliške. Visiems varžybų dalyviams buvo įteikti žymenys — kaspinai.

Nors kasmet dalyvių skaičius mažėja, tačiau tautybėms atstovavo: 3 latviai, 4 lietuviai, 6 ukrainiečiai, 25 estai.

Aplamai pirmenybės buvo sėkmingos. Padėka priklauso plaukimo vad. p. May Kreem.

Š.A. lietuvių teniso pirmenybės

Rugsėjo 19 d. Georgetown aikštyne buvo surengtos metinės golfo pirmenybės. Komandinėse varžybose I v. laimėjo latviai su 493 tšk. Antroji vieta teko lietuviams su 507 tšk., trečioji — estams su 518 tšk. Lietuvių komandoje žaidė: A. Stauskas 80, A. Sergautis 84, M. Ignatavičius 84, Alg. Simanavičius 85, V. Ubeika 87, J. Danaitis 87, B. Zubas 88, S. Krašauskas 88, A. Supronas 89, V. Balsys (B) 93, E. Zubas 95, A. Kuolas 97. Tik 6-ios geriausių žaidėjų pasekmės užskaitytos komandinėms varžyboms. Lietuvių komandoje trūko kelių pajėgesnių žaidėjų. Be to, geresnį laimėjimą pasiekti trukdė ir tai, kad keli iškilesni žaidėjai sužaidė žemiau savo įprasto lygio.

Individualiai geriausiai žaidė latvis Mikazans 78. Toliau sekė A. Stauskas, Grundmanis (latv.) ir Ennist (est.) po 80. A. Stauskui geresnei pasekmei pasiekti sutrukdė 2 smūgių neužtarnauta bauda.

Sviedinuką toliausiai numušė Mikazans ir arčiausiai vėlaivėlės vienu smūgiu primetė estas Kilu.

Pirmenybės praėjo draugiškoje nuotaikoje ir sklandžiai. Jas rengė lietuviai. A. S.

Baltiečių golfo pirmenybės

Lietingą rugsėjo 18 d. rytą įvyko S. Amerikos lietuvių lauko teniso pirmenybės. Neatvykus Čikagos ir Niujorko žaidėjams, teko apsiriboti daugiausia Kanados sporto apygardos tenisininkais. Stipriausiai pasirodė Hamiltono Kovo žaidėjai, laimėdami beveik visas pirmąsias vietas, išskyrus jaunių.

Moterų grupėje D. Grajauskaitė įtemptoje kovoje įveikė A. Pakalniškytę (abi Kovo) 7-5; 7-5. Jaunių grupėje daug žadantis jaunas žaidėjas P. Kvedaras lengvai įveikė T. Kasperavičių (abu Vyčio) 6-0; 6-1.

Vyrų grupėje iš 7 dalyvių baig. žaidime G. Paltarokos (Kovas) įveikė O. Rautinš (Aušra) 6-2; 6-3. Vyrų dvejete G. Paltarokos ir A. Grajauskas (Kovas) sturumpintame žaidime įveikė O. Rautinšą ir J. Svilą (Kovas) laimėdami I v. 7-5 pasekme. Trečioje vietoje liko R. Underys (Aušra) ir V. Kliorys (Klevelandas).

Bendros rungtynių pasekmės: G. Paltarokas — A. Grajauskas 6-3; 6-2; E. Krikščiūnas (Aušra) — V. Puodžiūnas (Vytis) 4-6; 6-3; 6-2; P. Kvedaras — J. Svilas 1-6; 6-2; 6-1; O. Rautinšas — E. Krikščiūnas 6-3; 6-1; G. Paltarokos — P. Kvedaras 6-0; 6-0. Vyrų dvejetas: G. Paltarokas ir A. Grajauskas — R. Underys ir V. Kliorys 7-4; O. Rautinšas ir J. Svilas — R. Underys ir V. Kliorys 7-2. Jaunių grupėje: T. Kasperavičius — P. Bubelis (Aušra) 6-0; 6-0; P. Kvedaras — P. Bubelis (pastarasis diskvalifikuotas).

Rungtynes rengė Vyčio lauko teniso sekcija. Pirmų ir antrų vietų laimėtojai buvo apdovanoti gražiais ŠALFASS medaliais.

Jonas Žukauskas

VYČIO ŽINIOS

Parengimai. Tradiciniai Vyčio rudens šokiai įvyks spalio 30 d. Anapilyje. Jau galima rezervuoti stalus, skambinant Jonui Budriui 769-1254. Golfininkų pobūvis, turėjęs įvykti lapkričio 30 d., nukeltas į gruodžio 4 d. Jis įvyks Prisikėlimo Parodų salėje.

Golfo turnyras, paskutinis šį sezoną, įvyks spalio 3 d. Gormley Green aikštyne. Pradžia — 1 v.p.p. Rengia Vyčio golfo sekcija.

Krepšinio treniruotėms gautos net 3 salės: Anapilio — sekmadieniais tuoj po pamaldų ir ketvirtadieniais 7-10 v.; Howard Park mokykloje — penktadieniais 7-20 v.; Etobicoke C. I.—trečiadieniais 8.30-10 v. ir penktadieniais 7-10 v. Artimiausioje ateityje bus sudarytos krepšininkų grupės, parinkti vadovai ir nustatyta treniruočių tvaka.

Stalo teniso treniruotės jau pradėtos Toronto L. Namuose. Tuo tarpu jos vyks II a. salėje antradieniais nuo 6.30 v.v.

Balys Savickas, Vyčio šaudymo sekcijos narys, irgi prisidėjo prie Montrealio olimpinių žaidimų — dirbo šaudymo varžybų statistikos skyriuje ir skaičiuodavo olimpinių šaudytojų taškus.

Glorija Nešukaitytė sėkmingai žaidė stalo tenisą kviestinių Kanados žaidėjų turnyre, kuris rengiamas kasmet valstybinės parodos metu Darbo šventės savaitgalyje. Šiame turnyre ji laimėjo 4 pirmas vietas: moterų A klasėje, mergaičių komandinėse varžybose, merg. 17 m. klasėje ir merg. 15 m. klasėje. Moterų A klasės varžybose pasiekė reikšmingą laimėjimą baigminiame žaidime nugalėdama B. Plučaitę 3:2. Komandinėse mergaičių varžybose ji laimėjo vieneto ir dvejeto susitikimus. Tai buvo vienintelis Kanados komandinių varžybų laimėjimas prieš JAV. Mergaičių 17 m. klasės baigminiame žaidime ji nugalėjo kiniečių kilmės žaidėją iš Čikagos. Blogiau sekėsi V. Nešukaitytei, ku-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

rencijos pirm. vysk. G. E. Carteris Ontario Londono mieste. Esą, prancūzų kilmės kanadiečiai nuogąstauja, kad juos ateityje gali nustelbti angliškai kalbantys kanadiečiai. Dėlto ir stengiasi imigrantų vaikus nukreipti į prancūziškąsias mokyklas, nors toks elgesys sukelia abejonių, ar jis suderinamas su demokratija, laisve, dvikalbiškumu ir teisingumu. Iš tikrųjų tuo oficialios prancūzų kalbos įstatymu yra nepatenkinti ne tik angliškos, bet ir prancūziškos kilmės kvebekiečiai. Pirmiesiems atrodo, kad jis pažeidžia oficialų Kanados dvikalbiškumą, o antrieji kaltina premjero R. Bourassos vyriausybę, kad anglų kalbai vis dar yra palikta perdaug laisvės.

Kanadoje vykstančiam ginčui dėl transporto ministerio O. Lango bandymo įvesti prancūzų kalbą kaikuriuose Kvebeko aerodromuose kontrolierių radijo ryšiams su keleivinių lėktuvų pilotais didelės įtakos gali turėti dviejų lėktuvų susidūrimas Jugoslavijoje. Didžioji dalis angliškai kalbančių Kanados lakūnų ir kontrolierių reikalauja, kad šiam tikslui būtų vartojama tik anglų kalba. Girdi, ji yra tapusi tarptautine aviatorių kalba pasaulyje. Kontrolierių instrukcijas šia kalba supranta visi lakūnai. Dėlto lakūnai gali susidaryti pilną orinio eismo vaizdą ir išvengti pavojų, kai kuris kontrolierius padaro klaidą. Prancūzų kalbos įvedimas tokį vaizdo susidarymą komplikuotų. Jugoslavijoje susidūrė du keleiviniai lėktuvai. Šioje skaudžioje nelaimėje žuvo 176 asmenys. Vyriausybės įsakymu aerodromo kontrolieriai buvo suimti ir dabar yra tardomi. Britų dienraščio "Daily Express" pranešimu, jugoslavų pilotui J. Krumpanui kontrolieriai instrukcijas davė ne anglų, bet jugoslavų kalba, kurios nemokėjo britų lėktuvo pilotas D. Tannas. Dėl šios priežasties esą jis nežinojo, kad tas jugoslavų lėktuvas nukreipiamas į tą patį 30.000 pėdų augštį ir skrenda priešinga kryptimi susidūrimo kursu. Jeigu instrukcijos būtų buvusios anglų kalba, britų lakūnas D. Tannas būtų pastebėjęs kontrolierių klaidą ir ėmęsis priemonių susidūrimui išvengti.

Bulgarijos ambasada Otavoje specialiu svečių priėmimu paminėjo 32-ąsias sovietinio "išlaisvinimo" ir komunistinės diktatūros įvedimo metines. Šia proga demonstracijas prie ambasados surengė apie 100 Kanados bulgarų. Ant šaligatvio du bulgarų kunigai laikė pamaldas už komunistų nukankintus tautiečius. Dalyvių rankose buvo plakatai ir uždegtos žvakės. Kalbėtojai pabrėžė, kad Bulgarijoje nužudyta apie 100.000 jos gyventojų, o kalėjimai ir šiandien tebesą pilni žmonių.

Winnipego mieste įvyko Britų Bendruomenės II D. karo lakūnų susitikimas, susilaukęs apie 1.000 veteranų. Žuvusių lakūnų atminimas buvo pagerbtas vainiko padėjimu prie paminklo. Šis lakūnų sąskrydis pirmą kartą Winnipege buvo surengtas 1970 m. Ir tada, ir šiemet jame dalyvavo žymusis vokiečių lakūnas gen. Adolfas Gallandas, turėjęs progą vėl atnaujinti pažintį su didžiausiais savo priešais anuometinėje Britanijos aviacijoje — grupės kapitonu D. Baderiu ir vicemaršalu J. E. Johnsonu. Pirmasis dar prieš karą lėktuvo nelaimėje neteko kojų, bet išmoko vaikščioti ir skraidyti su dirbtinėmis kojomis. Su gen. A. Gallandu jis susitiko, patekęs vokiečių nelaisvėn. Vicemarš. J. E. Johnson buvo numušęs daug vokiečių lėktuvų. Dabar šie trys drąsūs vyrai yra padarę išvadą, kad karus sukelia politikai, o juos vesti turi susikirtusių šalių jaunimas.

Ateitininkų žinios

Spalio 3, sekmadienį, visi Toronto ateitininkai organizuotai dalyvauja 10 v. Mišiose Prisikėlimo šventovėje. Visi jaunučiai, moksleiviai, studentai ir sendraugiai prašomi susirinkti parapijos salėje 9.30 v.r. Šios Mišios bus naujų mokslo metų veiklos pradžios ženklas. Po 10 v. Mišių visi ateitininkai ir tėvai renkasi į ateitininkų kambarį (III augšte), kur bus bendri pusryčiai-agapė. Kviečiami dalyvauti visi, o taip pat ir naujai norį įstoti į ateitininkų organizaciją.

Pr. Dovydaičio monografija jau seniai visiems išsiuntinėta. Kurie dar už ją neatsilygino, prašomi tai kuo greičiausiai padaryti.

Sveikiname Eugenijų Girdauską ir Rūtą Radzevičiūtę sukūrusius šeimos židinį. Jų vestuvės įvyko rugsėjo 25 d. Eugenijus daug metų vadovavo Toronto moksleivių kuopai, buvo moksleivių, o vėliau studentų, sąjungos pirmininku. Linkime, kad Kristus būtų jų bendro gyvenimo centre.

Skautų veikla

• V. Europos lietuvių vyskupui Ant. Deksniui 70-tojo gimtadienio proga buvo įteiktas augščiausias LSS Geležinio Vilko ordinas su atitinkamu lakštu ir tautine juostele. Sukaktuvininkas dėkodamas tarp kitko rašo: "Skautybės idealus pamilau savo jaunystėje ir jos auklėjamuosius metodus taikiau sau asmeniškai ir tiems, kuriems man teko vadovauti. Nepaslaptis, kad, bejieškodamas kelio, kuriuo eidamas geriau galėčiau tarnauti Dievui, tėvynei ir artimui, — jį suradau kunigiškame pašaukime... Ir po daugelio metų, kai buvau pašauktas vyskupo tarnybai, skautiškąją leliją, kaip kilniųjų idealų simbolį, prašiau įgraviruoti į vyskupiškąjį herbą, kad ji man visada primintų jaunystėje pasirinktą šūkį: Budėk!"...

• Tradicinis "Satrijos" ir "Rambyno" tuntų tėvų komiteto bazaras bus lapkričio 20 d. Prisikėlimo salėse. Bazaro proga akademikai skautai-tės parodų salėje rengia kun. A. Kezio, SJ, fotografijos meno parodą. Iš anksto visi kviečiami.

• Romuvos stovykloje prityrusių skaučių įžodį davė A. Stadytė, V. Baziliauskaitė, A. Paliulytė ir L. Karosaitė. Skaučių įžodį davė I. Balsytė, L. Laurinavičiūtė, M. Saltmiraitė, D. Simanavičiūtė. Į II pat. l. išlaikė V. Baziliauskaitė, R. Jonikaitė, A. Kasperavičiūtė, L. Keršytė, R. Murauskaitė, A. Paliulytė, L. Radzevičiūtė, K. Šimkutė, R. Slapšytė ir L. Žilinskaitė.

• "Satrijos" ir "Rambyno" tuntų žiemos veiklos sezono pradžia — spalio 3 d. Pradedama iškilmingomis pamaldomis 11.30 v.r. Prisikėlimo šventovėje. Į salę vienetai renkasi pusvalandžiu anksčiau. Pamaldose dalyvaus LSS pirmūnas v.s. P. Jurgėla ir kiti skautininkai-kės. Po šv. Mišių parodų salėje abiejų tuntų sueiga.

• Lietuvių skautų steigėjas, LSS pirmūnas, "Lietuviškosios skautijos" autorius v.s. P. Jurgėla iš Niujorko į Torontą atvyksta šį šeštadienį, spalio 2 d. Vakare turės pasimatymą su Toronto skautininkais-kėm. Spalio 3 d. dalyvaus tuntų pamaldose ir sueigoje. Popiet, 4.30 v., L. Namuose įvyks platesnis su svečiu susitikimas ir sol. G. Čapkauskienės koncertas. Uniformuoti skautai-tės bus įleidžiami nemokamai.

• Skautės, kurios norėtų mokytis kankliuoti, prašomos skambinti Žibutei Silininkaitei tel. 766-4948. Č. S.

Studentų žinios

Toronto Universiteto Lietuvių Studentų Klubas turėjo savo pirmąjį šių mokslo metų susirinkimą Erindale kolegijoje. Dalyvavo 17 studentų. Per susirinkimą valdybos nariu buvo išrinktas Vytas Pacevičius.

Vyno ir sūrio balius įvyks šį šeštadienį, spalio 2 d., 7.30 v.v., International Student Centre (St. George — College) patalpose. Kaina—$3.50 nenariams, $2.50 nariams. Rengia TULSK ir kviečia dalyvauti visus Toronto lietuvius studentus-es.

MEDUS --
reikalingas sveikatai
Natūralus, nepasterizuotas.
Induose ar koriuose.
Iš bityno: 30 Dewson St., Toronto 4, Ont.
Eagles Nest
Telefonas 534-0563

Alfonsas A. Garbenis

Per paskutinius 25 metus Al. Garbenis (tėvas) tarnavo Toronto lietuviams namų reikalais. Toliau tarnaus tėvas ir sūnus Garbeniai

Alfonsas Wm. Garbenis, B.A.

AL GARBENS
REAL ESTATE
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys
Telefonai: 536-2738 • 536-2664 • 1611 BLOOR St. West
PARDUODAMI NAMAI HIGH PARK RAJONE IR NETOLI LIETUVIŲ NAMŲ

INDIAN GROVE, 2-jų miegamųjų vienaaugštis, nauja šildymo sistema, geras sklypas, garažas, nepertoli nuo Bloor gatvės; palikimas; reikia sumokėti grynais.

INDIAN RD., 19 kambarių, didelis gražus namas, legaliai pakeistas; 5 butai, rūsys, naujas šildymas; didelis sklypas, platus privatus įvažiavimas, mūrinis garažas dviem mašinom; reikia parduoti; palikimas; papiginta kaina.

WESTMINSTER G-VE, atskiras 11 kambarių pajamų namas ($131 į savaitę), be to, savininkui butas; parduodama su visais baldais; vienas atviras mortgičius 10%; geras investavimas.

BOUSTEAD, atskiras tributis, 13 kambarių per 3 augštus, vandeniu apšildomas; gilus sklypas, privatus įvažiavimas, 2 garažai; arti Lietuvių Namų ir požeminio.

KLAUSKITE KITŲ PARDAVIMŲ HIGH PARK RAJONE

DOVERCOURT, atskiras 10 kambarių namas, 3 augštų, vandeniu apšildomas; 3 virtuvės, 2 garažai, labai gilus sklypas; gana žema kaina.

INDIAN GROVE, septyni kambariai per 2 augštu, 4 kambariai pirmajame, 2 virtuvės ir 2 prausyklos; yra įvažiavimas ir garažas; Bloor gatvės susisiekimas; prašoma kaina — $56.500; nuosavybė gerame stovyje.

MARGARETA GATVĖ, atskiras, pilnai sumodernintas 6 kambarių namas; 2 virtuvės, privatus įvažiavimas, garažas; mažas įmokėjimas; arti Bloor gatvės.

BLOOR — DUNDAS. Krautuvė — nuosavybė ir "Laundromat" verslas, dviejų miegamųjų butas viršuje; pajamos virš $16.000 į metus; prašoma kaina — $95.000, įmokėti $40.000.

DUNDAS — DOVERCOURT, pusiau atskiras namas, 3 augštų, "auksiniame" stovyje; 3 virtuvės; vienas atviras mortgičius; nebrangi kaina.

HOLLAND LANDING, tik 35 mylios iš Toronto; naujas 3-jų miegamųjų vienaaugštis, ramioj ir augštoj vietoj; savininkai išsikelia ir sutiktų keisti į namą vakariniame Toronte. Prašo tik $53.000. Puiki proga išeinantiems į pensiją.

WASAGA BEACH (PAŠONĖJE), naujas, vienaaugštis 3-jų miegamųjų namas su gerais ūkio pastatais; 86 akrai derlingos žemės, teka mažas upelis; visai arti Nottawasaga upės; asfaltuotas kelias. Savininkai ima vieną mortgičių. Geras pirkinys.

VAKARAIS SKAMBINKITE Į NAMUS

Alfonsas A. GARBENIS	Alfonsas Wm. GARBENIS	Stasys DARGIS
489-1543	769-0656	766-3925

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:	IMA:
9¾% už 2 m. term. dep.	
9% už 1 m. term .dep.	
8¼% už pensijų ir namų planą	9½% už asm. paskolas
8¼% už spec. taupymo sąsk.	9½% už mortgičius
7½% už taupymą s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 13 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $10,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD. REALTOR
REAL ESTATE — GENERAL INSURANCE

PRINCE EDWARD — BLOOR, atskiras 2-jų miegamųjų vienos šeimos namas; garažas su privačiu įvažiavimu; prie pat Bloor gatvės.

BLOOR — JANE, atskiras 6 kambarių namas; kvadratinis planas, naujas šildymas, 2 prausyklos, užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu, didelis kiemas, gražus viduje.

SHAVER — BLOOR, puikus 4 miegmųjų vienaaugštis; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys su baru ir atviru iš akmens židiniu, dideli kambariai; garažas su privačiu įvažiavimu.

RUNNYMEDE—BLOOR, 11 kambarių per 2 augštus gražus atskiras namas; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu; prašoma kina $80.500; netoli Bloor.

PRINCE EDWARD DR. — BLOOR, gražus 6 kambarių vienaaugštis; užbaigtas rūsys su baru ir atviru židiniu; didžiulis kiemas su maudymosi baseinu; garažas su privačiu įvažiavimu.

ETOBICOKE, 10 butų apartamentas, maždaug 13 metų senumo; visi butai bangolo dydžio su balkonais; gauna apie $28.000 pajamų.

Pranas-Frank Kerberis

P. KERBERIS,
2336 Bloor Street West
tel. 763-5555 namų 535-1584

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
Toronto Real Estate Board narys
1055 Bloor Street West
A. (Blue) Bliūdžius
Telefonai 534-9246, namų 537-2291
- rezidenciniai
- komerciniai
- investacijos
- mortgičiai
- įkainojimas
- namų drauda